Omistaja:
Helsingin kaupunki

RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2017

HELSINGIN JÄÄHALLI

Helsinki, Taka-Töölö
Nordenskiöldinkatu 11–13
00250 Helsinki
kaupunginosa 14
kiinteistö 091-014-9904-0100
rakennustunnus 3073

Omistaja:
Helsingin kaupunki

RAKENNUSHISTORIASELVITYS 2017

HELSINGIN JÄÄHALLI

Laatija:

PES-Arkkitehdit Oy
Ison-Antintie 8, 00930 Helsinki
Tuomas Silvennoinen
Ville Ylönen
Saara-Maria Koskinen
Helsinki 2017, päivitetty 19.1.2018

Kannen kuva: Jäähallin julkisivu Nordenskiöldinkadulle noin vuonna 1970. Kuvalähde: Jääkiekkomuseon valokuvakokoelma.

SISÄLLYSLUETTELO:

1.	**JOHDANTO**	
2.	**RAKENNUKSEN KUVAUS**	4
	2.1 RAKENNUKSEN ARKKITEHTUURI	6
	2.2 KAAVA JA KAAVAMÄÄRÄYKSET	6
	2.3 ARKKITEHDIT JAAKKO KONTIO JA KALLE RÄIKE	7
	2.4 KAAPELIKANNATTEISET KATOT – INSINÖÖRI DAVID JAWERTH	9
3.	**RAKENNUSHISTORIA**	11
	3.1 LAAKSON JA ELÄINTARHAN ALUEEN KEHITYS	12
	3.2 JÄÄURHEILULAJIEN JA -PAIKKOJEN HISTORIAA SUOMESSA	12
	3.3 JÄÄKENTTÄSÄÄTIÖN TOIMINTA TEKOJÄÄRADAN SAAMISEKSI HELSINKIIN	15
	3.4 KUVAKOLLAASI JÄÄHALLIN ALKUAJOILTA	18
	3.5 TARINOITA JÄÄHALLILTA	23
4.	**TEHDYT MUUTOKSET JA SÄILYNEISYYS**	35
	4.1 JÄÄHALLIN SÄILYNEISYYS TIIVISTETTYNÄ	39
	4.2 KUVAPARIVERTAILUJA	41
	4.3 SÄILYNEIMMÄT TILAT JA RAKENNUSOSAT	44
5.	**NYKYTILANNE**	52
	5.1 NYKYTILA VALOKUVINA	52
	5.2 NYKYTILAN PIIRUSTUKSET	61
6.	**RAKENNUKSESSA OLEVIA ARVOJA**	65
7.	**YHTEENVETO**	66
	LÄHTEET	68
	KUVALÄHTEET	69
	LIITTEET	70

1. JOHDANTO

Selvityksen kohteena on Helsingin Taka-Töölössä, Eläintarhan alueella osoitteessa Nordenskiöldinkatu 11–13 sijaitseva jäähalli. Kiinteistö sijaitsee kaupunginosassa 14, yleisellä alueella 9904. Rakennuksen ovat suunnitelleet arkkitehdit Jaakko Kontio ja Kalle Räike. Rakennus on valmistunut vuonna 1966. Valmistuttuaan rakennus on ollut urheilukäytössä ja monitoimisena tapahtumatilana. Rakennuksen alkuperäinen rakennuttaja ja nykyinen omistaja on Helsingin kaupunki. Jäähallia hallinnoi Jääkenttäsäätiö.

Kohteen ulkoarkkitehtuuri on hyvin säilynyt alkuperäistä vastaavassa asussaan. Sisätiloihin on sen sijaan rakennettu muuttuneiden tarpeiden mukaan mm. ravintola-, aitio- ja katsomotiloja sekä hallin koillispuolisen maanalaisen harjoitushallin vaatimat yhteydet. Muutokset eivät kuitenkaan ole merkittävissä määrin tuhonneet rakennuksen alkuperäistä, suurista arkkitehtuurin ja rakenneratkaisujen peruslinjoista muodostuvaa ilmettä. Alun perin korkeaan sisääntuloaulaan eli A-aulaan on rakennettu osittainen välikerros ravintolatoiminnalle vuosituhannen vaihteen jälkeen. Sisääntuloauloihin rakennetut välipohjat ovat heikentäneet rakennuksen arkkitehtonisia arvoja. Osa muutoksista on toteutettu niin, että alkuperäinen tilajärjestys on rakennusteknisesti mahdollista palauttaa tarpeen vaatiessa.

Tämä rakennushistoriaselvitys koostuu Helsingin jäähallin kiinteistön rakennus- ja käyttöhistoriasta sekä merkittävimmistä luvanvaraisista muutoksista. Lähdeaineistona on käytetty pääasiassa Helsingin kaupungin rakennusvalvontaviraston arkistossa sijaitsevia asiakirjoja ja piirustuksia, eri museoiden arkistoista löytyneitä kuvalähteitä sekä erinäisiä kirjallisia lähteitä, jotka luetellaan kunkin luvun lopussa. Lisäksi kaikki selvityksessä käytetyt lähteet ja kuvalähteet löytyvät selvityksen lopussa olevasta lähdeluettelosta aakkosjärjestykseen listattuna. Alkuperäispiirustukset sekä tässä selvityksessä tärkeiksi arvotetut rakennuslupa-asiakirjat ovat myös tämän dokumentin liitteinä.

Tässä rakennushistoriaselvityksessä ei ole tehty henkilöhaastatteluja ja sisätilat on dokumentoitu vain keskeisimpien yleisötilojen osalta. Täydentäviä asiakirjoja kohdetta koskien saattaisi vielä löytyä esimerkiksi Helsingin kaupunginarkistosta, Helsingin kaupunginmuseon maakunta-arkistosta, Arkkitehtuurimuseosta, Jääkenttäsäätiöltä tai jäähallin toiminnassa mukana olleiden henkilöiden yksityiskokoelmista. Vanhat sisätilaa koskevat valokuvat (erityisesti yleisöauloista ja kunniavieraiden oleskelutiloista) sekä muut rakennusta koskevat dokumentit olisi hyvä jatkoa ajatellen käydä läpi mahdollisuuksien mukaan. Rakennushistoriaselvitystä tullaan täydentämään ja päivittämään uusien, tarpeellisten lähdemateriaalien ja historiatietojen löytyessä.

Kuva 1. Julkisivun reliefin on suunnitellut arkkitehti Kalle Räike.

Kuva 2. Jäähalli iltavalaistuksessa, kuva otettu n. v. 1966 - 1986. Kuvalähde: Kuvaaja Teuvo Kanerva, Museoviraston kuvakokoelmat

2. RAKENNUKSEN KUVAUS

2.1 RAKENNUKSEN ARKKITEHTUURI

Helsingin jäähallin arkkitehtuuri pohjautuu sekä ulko- että sisätiloissa vahvasti sen rakenneratkaisuun. Jäähallin pääjulkisivuksi mielletyssä Nordenskiöldinkadun puoleisessa julkisivussa kaareva, korkea lasiseinä keveine alumiinirakenteineen ja katon vahva betonikaari muodostavat jännitteisen vastakohtaparin. Tämä lasin tuoma valo ja keveys ja toisaalta betonirakenteiden jykevyys ovat olleet luonteenomaista myös sisääntuloaulalle.

Arkkitehdit Jaakko Kontio ja Kalle Räike ratkaisivat jääurheilulajien vaatiman laajan avoimen sisätilan kattamalla jääradan ohuella satulapinnan muotoisella katolla. Rakennuksessa on neljä lasista julkisivua, joihin on sommiteltu toiminnan vaatimat sisäänkäynnit ja poistumistiet. Kattomuodosta johtuen vastakkaiset julkisivut ovat räystäspfofiililtaan yhteneviä: pohjois- ja eteläpäädyissä räystäs nousee kaarena kohti keskiakselia, kun taas itä- ja länsijulkisivut ovat matalampia notkoja. Jäähallin rakenteellinen perusratkaisu on hyvin tehokas ja johdonmukainen.

Nordenskiöldinkadun julkisivussa on Räiken suunnittelema monumentaalinen teräsbetoninen reliefi. Se on konstruktivistinen, geometrisista perusmuodoista ja niiden leikkauksista ja variaatioista muodostetunut teos. Jaakko Kontio on kuvannut teoksen aihetta humoristisesti: ”Se kuvaa juuri sitä hetkeä ennen kuin kiekko osuu maalivahdin silmään.”.

Jäähallin kattoa kannattavat teräsköysirakenteet on ripustettu katsomoita kantavista teräsbetonipilareista. Yläpohja koostuu jännitetyistä teräsköysistä ja niiden väliin kannatetuista teräselementeistä. Kantavaa köysistöä jäykistämässä on vielä toinen köysirakenne. Kattomuodoksi syntyy hyperbolinen paraboloidi kaarevien julkisivujen aiheuttaman muuttuvan jännevälin ja kantavien pilareiden korkeusvaihtelun myötä. Rakenteessa vaikuttavat fysikaaliset voimat ovat havainnollisesti esillä ja tärkeä osa arkkitehtuuria.

Kuva 3. Jäähalli Nordenskiöldinkadun suunnasta, kuva otettu vuosien 1966-1986 välillä. Kuvalähde: Kuvaaja Teuvo Kanerva, Museoviraston kuvakokoelmat

2.2 KAAVA JA KAAVAMÄÄRÄYKSET

Eläintarhan alueella on voimassa useita asemakaavoja, joista alueen rakentamisen kannalta merkittävimpiä ovat olleet Töölön asemakaava vuodelta 1906, Olympiastadionin ja Urheilulehdon asemakaava vuodelta 1942 ja Töölön jalkapalloalueen asemakaava vuodelta 1999. Uusin lähialueen asemakaavoista koskee Olympiastadionia ja siihen liittyvää lisärakentamista. Jäähallille ei ole laadittu omaa tarkempaa muutostaan asemakaavaan, vaan sitä rakentaessa on tulkittu vuoden 1942 kaavamääräyksiä, joissa rakennuspaikka on määritelty urheilualueeksi. Jäähallin parkkipaikka puolestaan on vanhassa kaavassa puistoaluetta. Alueella on tätä selvitystä kirjoittaessa voimassa Helsingin kaupungin määräämä rakennuskielto.

Tätä selvitystä tehtäessä vielä lainvoimaa odottavassa (kaupunginvaltuuston hyväksymässä) yleiskaavassa alue on merkitty virkistys- ja viheralueeksi ja osittain kantakaupungiksi. Helsingin maanalaisessa yleiskaavassa alueella on osoitettu Olympiastadionin urheilutunneli, maanalaisia kunnallisteknisiä tunneleita, kallioresurssialueet ja Pisararadan linjaus. Eläintarhan alue on kaupunkipuisto, josta pääosa on merkitty valtakunnallisesti merkittäväksi kulttuurihistorialliseksi ympäristöksi. Alueelle on merkitty pääradan ja Pisara-radan liittymäalue.

Kuva 4. Jäähalli 1970-luvulla. Kuvalähde: Valokuvaaja Jalmari Aarnio, Helsingin kaupunginmuseon kuvakokoelma

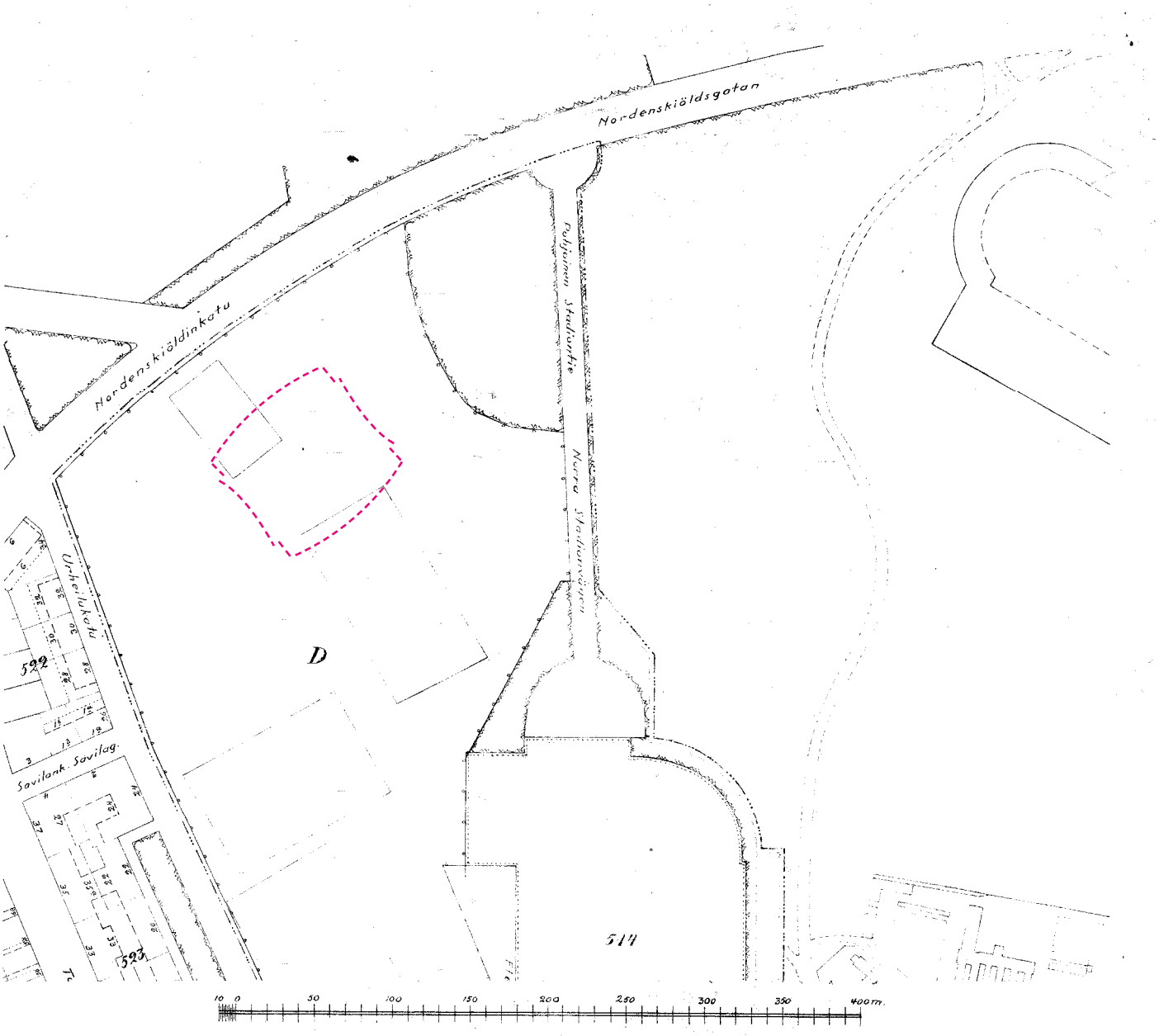

Asemakaavan muutos, joka koskee kortteleita N:o 514 ja sen ympäristöä Helsingin kaupungin XIV kaupunginosassa.

Selityksiä

- Vahvistettavan alueen raja
- Säilyvä korttelirajа
- Poistettava korttelirajа
- Uusi korttelirajа
- Säilyvä urheilualueen raja
- Poistettava urheilualueen raja
- Uusi urheilualueen raja
- Yleisen rakennuksen tontti
- Puisto

Asemakaavamääräyksiä

Korttelia N:o 514 on käytettävä urheilustadionia ja siihen liittyviä rakennuksia varten.

D:llä merkitylle urheilualueelle saadaan rakentaa katsojaparvekkeita, pukeutumishuoneita ja muita samanlaatuisia rakennuksia.

E:llä merkitylle urheilualueelle ei saa rakentaa.

Stadsplaneändring berörande kvarteret N:o 514 och dess omgivning i XIV stadsdelen av Helsingfors stad.

Förklaringar

Gräns för det område varå stadfästelse sökes
Kvartersgräns som bibehålles
Kvartersgräns som avlägsnas
Ny kvartersgräns
Gräns för idrottsområde som bibehålles
Gräns för idrottsområde som avlägsnas
Ny gräns för idrottsområde
Tomt för allmän byggnad
Park

Stadsplanebestämmelser

Kvarteret N:o 514 bör användas för idrottsstadion och till densamma hörande byggnader.

Å med D betecknad idrottsplats får uppföras åskådarläktare, omklädningsrum och andra dylika byggnader.

Å med E betecknad idrottsplats får ej uppföras byggnader.

SISÄASIAINMINISTERIÖN VAHVISTUS
17. 6. 1942.

Kuva 5. Viimeisin tonttia koskeva asemakaava vuodelta 1942. Punaisella katkoviivalla lisätty v. 1966 valmistuneen jäähallin sijainti. Kuvalähde: Helsingin kaupunki

2.3 ARKKITEHDIT JAAKKO KONTIO JA KALLE RÄIKE

Kontiolla ja Räikeellä oli yhteinen toimisto, jossa he suunnittelivat lukuisia julkisia rakennuksia pääkaupunkiseudulle sekä ympäri Suomea. Kontion ja Räikeen toimiston työt seurasivat yleisesti aikalaisarkkitehtuurinsa päävirtauksia, pohjoismaisen modernismin ja rationalismin kehityskaarta. Heidän töitään on kuitenkin varsin harvakseltaan esitelty aikansa yleisimmissä arkkitehtuurijulkaisuissa. Esimerkiksi Helsingin jäähallia ei julkaistu Arkkitehti-lehdessä sen valmistuttua.

Molemmat arkkitehdit suorittivat uransa alkutaipaleen merkittävien suomalaisarkkitehtien opissa: Jaakko Kontio toimi Alvar Aallon toimistopäällikkönä vuosina 1955–1960 ja Kalle Räike työskenteli Aulis Blomstedtin toimistossa. Kontion mukaan myös Alvar Aalto pääsi parhaaseen mahdolliseen oppiin palkkaamalla hänet, sillä Kontio oli ollut työmailla kirvesmiehenä, betonimiehenä ja kaikenlaisissa hommissa ja tästä oli Aallolle hyötyä.

Jaakko Kontio toimi Helsingin kaupunginarkkitehtina kaksi vuotta vuosina 1962-1963, ja perusti tämän jälkeen oman toimiston Kalle Räikeen kanssa vuonna 1957. Vuonna 1976 toimistoon tuli mukaan vielä Seppo Kilpiä, ja toimiston nimi muutettiin ensin Kontio-Räike-Kilpiäksi, ja myöhemmin vielä Projektisuunnittelu KRK:ksi. Kontio oli apulaiskaupunginjohtaja A. K. Loimarannan kutsumana mukana jäähallin suunnittelutoimikunnassa. Kontion ja Räikkeen lisäksi arkkitehti Seppo Kilpiällä oli suuri rooli varsinkin jäähallin rakennusvaiheessa. Kilpiän mukaan arkkitehdit kävivät ennen suunnittelutyön aloittamista tutustumassa Johanneshovin jäästadioniin Tukholmassa, jonne juuri rakennettiin kattoa vuoden 1962 MM-kilpailuja varten.

Jäähalli on Seppo Kilpiän mukaan voimakkaasti konstruktivistinen. Hallin kattokonstruktioksi valittiin pitkien pohdintojen jälkeen kaapelikatto, joita maailmassa oli tehty vasta muutamissa kohteissa. KIlpiälle jäähallissa hienointa oli sisätilan kaarikatto. Tila ei latista tunnelmaa vaan pääasia on alhaalla jäällä. Tämä mahdollistaa intensiteetin katsojan ja pelaajan välillä. Jaakko Kontiolle oli tärkeää, että jäähallin konstruktiot olivat järjestyksessä: ”Selkeä järjestys on minulle kauneutta”.

Kuva 6. Arkkitehdit Jaakko Kontio (oik.) ja Kalle Räike. Kuvalähde: Nygrén, H. Jääkenttäsäätiö 1954–1979

Arkkitehtitoimisto Jaakko Kontio ja Kalle Räike

Helsingin jäähalli (1966)
Sörnäisten pienteollisuustalo (1976)
As. Oy. Helsingin Punavuorenkatu 21 (1971)
P. Herttoniemen seurakuntatalo
Sääksmäen kunnantalo
Laajasalon tennishallit
Roihuvuoren oppikoulu (1960)
Töölön virastotalo (1965)
Roihuvuoren yhteiskoulun voimistelusali (1960)
Vuoksenniskan yhteiskoulu (1960)
Helsingin kaupungintalon arkkitehtikilpailu, lunastus (1961)
Imatran siunauskappeli (1962)
Imatran seurakuntakeskus (1966)
Teknillisen korkeakoulun koneinsinööriosasto (1966)

Arkkitehtitoimisto Kontio-Kilpiä-Valjento

Hotelli Presidentti (1980)
Hakan pääkonttori, vanhaan separaattoritehtaaseen (1981)
Villa Haka
Sörnäisten metroasema
Ruoholahden metroasema

Jaakko Kontio (1.4.1924–18.5.2016)

A. Aallon toimistopäällikkönä 1955–1960
- Seinäjoen kirkko (”Lakeuden risti”)
- Seinäjoen kaupungintalo
- Göteborgin kunnantalon kilpailu (1955)
Helsingin kaupunginarkkitehtina 1962–1963
Helsingin kaupunginteatterin suunnittelutoimikunnassa

Kalle Räike (7.6.1920–20.11.1993)

A. Blomstedtin toimistossa
- Helsingin yliopiston biokemian laitoksen kilpailu (1959)
- Suomenkielisen työväenopiston lisärakennus (1958)

Lähteet:
www.wikipedia.fi
Helsingin Jäähalli (Alaja, E. 2012)
Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien uutisartikkelit,. Päivälehden arkisto

2.4 KAAPELIKANNATTEISET KATOT – INSINÖÖRI DAVID JAWERTH

Ruotsalainen insinööri David Jawerth kehitteli 1950-luvulla jännitettyihin kaapeleihin perustuvia rakennejärjestelmiä pitkien jännevälien kattamiseksi. Näiden rakenteiden nähtiin soveltuvan hyvin mm. teollisuus-, urheilu- ja terminaalirakennuksiin. Jawerthin järjestelmissä kaapelit muodostavat yleensä kaksi päärakennetta, joista toinen kantaa kattoa ja toinen jäykistää tätä kannatusta. Jawerthin järjestelmän mukaisia kattorakenteita löytyy ympäri maailman, niiden jänneväli vaihtelee 15 metristä aina 100 metriin asti.

Jawerth suunnitteli vuonna 1961 kaapelikannatteisen katon Tukholman Johanneshovs Isstadionille (”Hovet”). Samaan aikaan Helsingin jäähallin kanssa, vuonna 1966, valmistui lentoyhtiö KLM:n terminaali Haarlemmermeeriin Pohjois-Hollantiin. Hänen suunnittelmansa kattorakenne on myös vuonna 1967 valmistuneessa Billingham Forum -monitoimiareenassa Koillis-Englannissa. Hanke oli omana aikanaan erittäin kunnianhimoinen sisältäen tekojääradan, uima-altaita, urheilukeskuksen, teatterin ja ravintoloita. Monitoimiareenan rakennus suojeltiin vuonna 2004 ja peruskorjattiin vuonna 2010.

Lähteet:
An Introduction to Cable Roof Structures (Buchholdt, H.A. 1985)
www.wikipedia.org
www.somethingconcreteandmodern.co.uk

Kuvat 7 ja 8. Billingham Forum. Kuvalähde: Elder Lester McGregor, www.somethingconcreteandmodern.co.uk

3. RAKENNUSHISTORIA

3.1 LAAKSON JA ELÄINTARHAN ALUEEN KEHITYS

Eläintarhan liikuntapuisto

Helsingin ydinkeskustaan ja pääliikennereitteihin rajautuvassa Eläintarhan liikuntapuistossa on useita suomalaisen urheilupaikkarakentamisen avainkohteita, ja alueen eriaikaisilla rakennuskerrostumilla on huomattavia urheilu- ja liikuntakulttuuri- sekä ympäristö- ja arkkitehtuuriarvoja. Laajan, kaupunkirakennetta jakavan Keskuspuiston eteläkärjessä sijaitsevalla Eläintarhan alueella on pitkä, edelleen aktiviinen historia puistoalueena, kokoontumistilana ja suurten yleisötapahtumien paikkana. Olympiarakennukset ovat valtakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristöjä (RKY) ja kuuluvat DOCOMOMO:n luetteloimaan suomalaisen modernin arkkitehtuurin merkkiteosvalikoimaan.

Eläintarhan liikuntapuistossa Olympiastadion torneineen kohoaa muiden urheilualueiden ja -rakennusten keskipisteenä. Olympiastadionin 72-metrinen hoikka torni on olympialaisten ja suomalaisen urheilun symboli sekä yksi pääkaupungin tunnuskuvista. Olympiastadionin ympärillä kalliomaisemataustaisille puisto- ja viheralueille sijoittuvat mm. Kisahalli (Messuhalli), jalkapallostadion, jäähalli, uimastadion, Eläintarhan urheilukenttä, harjoituskentät ja skeittipuisto.

Vuonna 1851 Henrik Borgströmin perustama yhtiö vuokrasi kaupungilta laajan alueen Töölönlahden pohjoispuolelta, rakennutti alueelle kävelyteitä ja perusti kesäravintoloita. Alueen kallioinen luonto säilytettiin. Alue oli etäällä Vironniemelle siirretyn kaupungin keskustasta. Borgströmin lahjoitusvaroilla Helsingin puutarhayhdistys rakennutti talvipuutarhan. Aluetta kutsuttiin Töölön puistoksi, kunnes se 1880-luvulla nimettiin Eläintarhaksi tuolloisen eläintarhan perustamishankkeen ansiosta. Nimi virallistettiin vuonna 1909. Helsinki-Hämeenlinna rautatie valmistui vuonna 1856, ja Eläintarhassa oli oma pysäkki.

Urheilutilojen sovittaminen puistoon alkoi 1890-luvulla ensimmäisten olympiakisojen innoittamana. Eläintarhan ensimmäisiä liikuntarakennuksia edustivat pyöräilyrata vuosina 1897-1903. Sittemmin sen on korvannut Eläintarhan urheilukenttä sekä messuhallin paikalla vuosina 1910-1940 sijainnut Hippodromi.

Kaupunginpuutarhuri Svante Olsson laati vuonna 1914 suunnitelman urheilupuistosta Eläintarhaan. Suunnitelmaan vaikuttivat asemakaava-arkkitehti Bertel Jungin Keskuspuistosuunnitelmat vuodelta 1911 sekä opintomatka Saksaan. Suunnitelmassa oli erillinen urheilualue naisille ja miehille. Naisten alueen viereen Olsson suunnitteli lasten leikkipaikan ja kahlausaltaan. Naisille ja lapsille suunniteltu alue jäi toteutumatta. Urheilupuiston toteuttaminen väistyi myös ensimmäisen maailmansodan ja sisällissodan epävakaisen ajan vuoksi. Ainoastaan yksityisenä hankkeena toteutettu Suomen ensimmäinen nurmikenttä eli Töölön pallokenttä valmistui 1915 paikalle, jonne oli suunnitelmissa kaavailtu useita kenttiä.

Stadion-säätiö järjesti puisto- ja urheilutarkoituksiin varatun Eläintarhan alueen käyttösuunnittelusta ”Helsingin stadionin ja urheilupuiston aatekilpailun” vuosina 1929-1930. Alueella sijaitsivat jo tuolloin Eläintarhan urheilukenttä ja Töölön Pallokenttä. Helsingin kaupunginvaltuusto asetti kilpailutoimikunnan vuonna 1929 ja kilpailu ratkesi keväällä 1930 rakennuspiirtäjä O.J. Enrothin voittoon. Kriitikot, erityisesti arkkitehtipiirit, vastustivat noin 48 hehtaarin alueen uhraamista kokonaan urheilulaitoksille ja liikuntapaikoille, koska Keskuspuisto ja kallionen maasto, erityisesti Tivolinmäen kalliot, haluttiin suojella. Myös alueen liikennejärjestelyt aiheuttivat keskustelua.

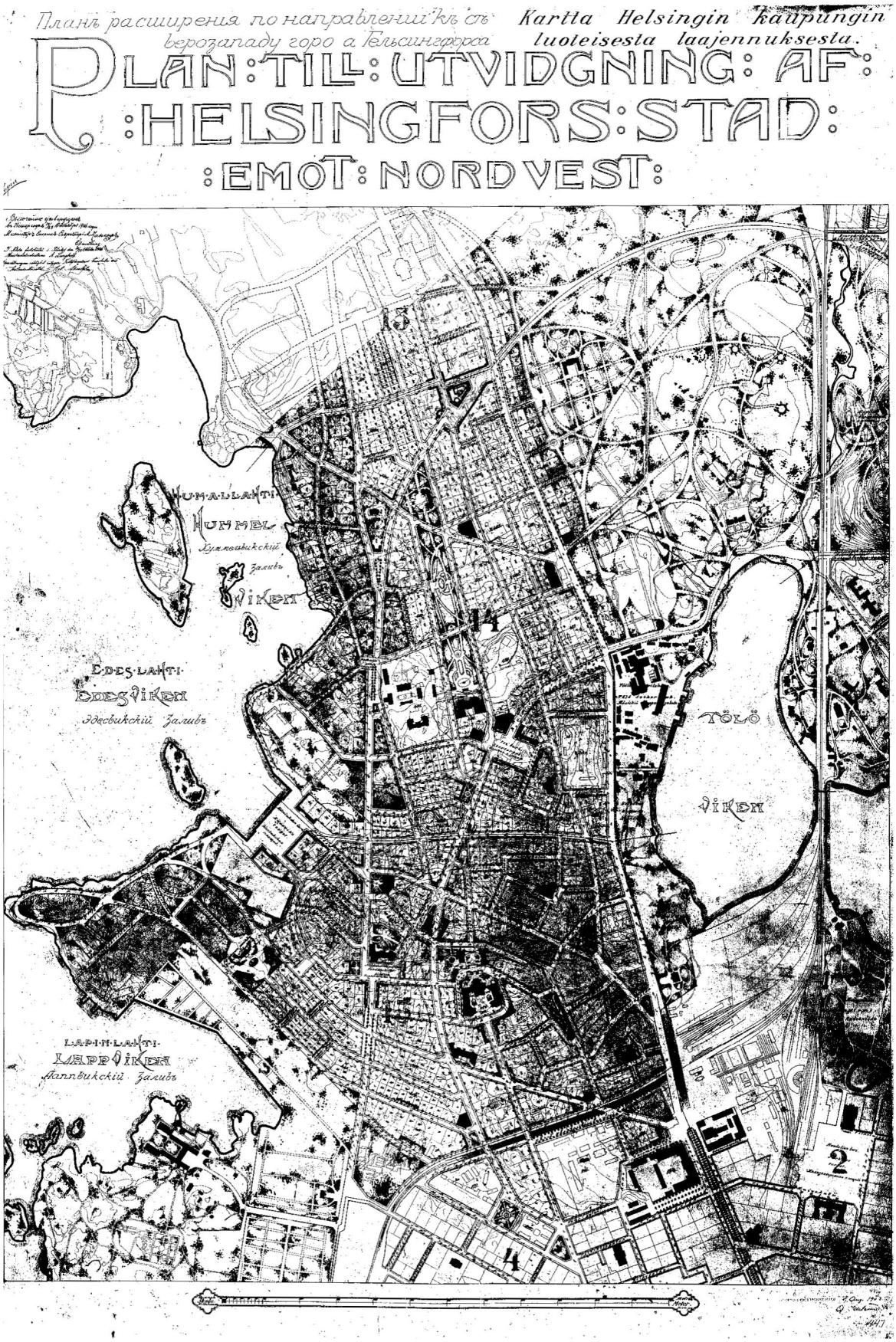

Kuva 9. Töölön asemakava vuodelta 1906. Kuvalähde: Helsingin kaupungin karttapalvelu

Stadion-säätiön julistama Olympiastadionin luonnoskilpailu pidettiin vuosina 1932-1933. Pallokentän itäpuolella sijaitseva Tivolinmäki oli jo aiemmin valikoitunut Olympiastadionin sijoituspaikaksi, joskaan ei yksityiskohdissaan alueen käyttösuunnittelusta pidetyn kilpailun voittaneen ehdotuksen mukaisesti. Tavoitteena oli saada Suomeen vuoden 1936 olympiakisat, joita Suomi tuolloin haki.

Arkkitehtien Toivo Jäntin ja Yrjö Lindegrenin suunnittelema stadion valmistui keskenräisenä vuonna 1938, jolloin Japani oli luopunut vuoden 1940 olympiakisojen järjestelyistä ja kisat annettiin Suomelle ilman hakumenettelyä. Kisat peruuntuivat kuitenkin toisen maailmansodan laajenemisen seurauksena. Olympiakisat pidettiin Helsingissä vuonna 1952, jolloin stadionin itäkatsomo rakennettiin ja se sai väliaikaisen puukatsomon kisojen ajaksi. Vuoden 1952 kisoja varten viimeisteltiin lisäksi 1930-luvulla rakennetut Kisahalli, Uimastadion ja Töölön pallokenttä.

Liikuntapuiston aluetta on käytetty virkistys- ja urheilukäytön lisäksi kokoontumiseen, mm. SDP:n vappumarssit alkoivat liikuntapuistoon kuuluvalta Mäntymäeltä. Vuosina 1932 - 1963 Eläintarhan alueella järjestettiin äitienpäivänä Eläintarhan ajot, jossa alueen tieverkkoon tukeutuneet kilpailut keräsivät kymmeniä tuhansia katsojia.

Alueen rakennuskanta on eri vuosikymmeninä täydentynyt: vuonna 1966 valmistui Helsingin jäähalli, vuonna 2000 jalkapallostadion ja vuonna 2006 skeittiparkki.

Lähteet: Eläintarhan alue, ympäristöhistoriallinen selvitys. (Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy. 2012.)

Kuva 10. Nordenskiöldinkatu vuonna 1913 Tuberkuloosisairaalan (nyk. Laakson sairaala) ja Kulkutautisairaalan (nyk. Auroran sairaala) kohdalta. Kuvalähde: Valokuvaaja Eric Sundström, Helsingin kaupunginmuseon kuvakokoelma

3.2 JÄÄURHEILULAJIEN JA -PAIKKOJEN HISTORIAA SUOMESSA

Jääkiekko ja jääpallo

Jääkiekosta tuli olympialaji vuonna 1920. Suomessa Luistinliitto otti lajin ohjelmaansa vuonna 1927. Suomessa lajin yleistymisen taustalla oli myös jääpallon ja luistelijoiden välinen kiista jään käytöstä, kun pienemmän tilan vaativa jääkiekko jättäisi tilaa myös luistelijoille. Suomen Jääkiekkoliitto perustettiin vuonna 1929 ja tieto perustamisesta toi kilpailukutsuja Euroopasta. Taloudellisista syistä kutsuista oli kuitenkin pääsääntöisesti kieltäydyttävä, ja arvokisoihin lähetettiin vain tarkkailijoita. 1930-luvulla alkoivat ensimmäiset kotimaiset jääkiekkokurssit.

Sotien jälkeen jääkiekon leviäminen uusille paikkakunnille jatkui, ja seura- ja harrastajamäärät kasvoivat. 1950-luvulla lajia tehtiin tunnetuksi ja laji-innostusta kasvattivat aktiivipelaajien isännöimät paikalliset kurssit, maajoukkueen harjoitusleirit ja kilpailumatkat maakunnissa sekä lisäksi Suomen Urheiluopiston kurssitoiminta. Kansainvälinen ottelukokemus lisääntyi 1960-luvulla. Vuonna 1965 järjestetyt MM-kisat Tampereella toivat jääkiekon kansalaisten tietoisuuteen. Jääkiekko nousi suurimmaksi joukkueurheilulajiksi 1960-luvun lopulla osana kaupungistumista. Kehitystä tuki jäähallien rakentaminen ja lajin ammattimaistuminen. Vuonna 1975 pääseurat perustivat SM-liigan.

Englannissa jo satoja vuosia tunnettu hockey -niminen peli sai 1800-luvun alussa rinnalleen talviversion, jota kutsuttiin bandyksi. Pohjoismaihin jääpallo levisi 1900-luvun alkupuolella ja Venäjälle Pietariin 1898. Laji väistyi Euroopasta 1900-luvun alkupuolella jääkiekon tieltä, säilyen kuitenkin vahvana lajina Venäjällä ja pohjoismaissa. Vuonna 1907 perustetun Suomen Palloliitton lajeina olivat bandy ja jalkapallo. Suomen Jääpalloliitto perustettiin vuonna 1972.

Taito-, muodostelma- ja pikaluistelu

Luistelu on urbaani laji, joka oli kaupunkiporvariston suosiossa 1800-luvun loppupuolella. Varhaisimmat lajit olivat kauno- ja pikaluistelu, 1950-luvulta alkaen jäätanssi ja myöhemmin muodostelmaluistelu. Vuonna 1875 perustettiin Suomen ensimmäinen luisteluseura, Helsingfors Skridskoklubb. Ensimmäiset kansainväliset luistelukilpailut Helsingissä pidettiin vuonna 1883. Suomen Luistinliitto perustettiin vuonna 1908 ja siitä alkaen järjestettiin kaunoluistelun SM-kilpailuja.

Rockettes, Suomen vanhin muodostelmaluistelujoukkue, perustettiin Helsingin Taitoluisteluklubin precision -ryhmäksi kaudella 1984–85. Joukkue koottiin syksyllä 1984 HTK:n luistelukoulun harrastelijaryhmän luistelijoista. Seuraavaksi kaudeksi lajin suomenkielinen nimi ’ryhmäkuviointi’ muutettiin ’muodostelmaluisteluksi’. Ensimmäinen muodostelmaluistelun kansallinen loppukilpailu järjestettiin Helsingissä 8.3.1986.

Luonnonjäät ja maaluisteluradat

Helsingin Pohjoissataman merenjäällä harrastettiin huviluistelua jo 1800-luvun puolivälissä. 1850-luvun puolivälissä Helsingin Kaisaniemen lahdelle aurattiin rata, samoin kuin Turun tuomiokirkon kohdalle Aurajoen jäälle. 1860- ja 1870-luvuilla myös Vaasaan ja Helsingin Eteläsatamaan avattiin luistinradat ja Kuopioon satamarata. Ratoja tehtiin myös Porvooseen ja Viipuriin, ja seuraavina vuosikymmeninä luonnonjääradat yleistyivät liki kaikkiin rantakaupunkeihin. Vuonna 1875 Helsingin Pohjoisrannassa oli laaja luistinrata, joka oli sahattu irralliseksi jäälautaksi

ja aidattu. Kentällä oli kolme osaa: huvittelu-, taide- ja pikaluistelu, joista pikaluistelu tapahtui ulkokehällä. Myöhemmin radalla pelasivat myös jääpalloilijat ja jääkiekkoilijat. Rata sai sähkövalot vuonna 1885. Luistelusta muodostui aikalaisilleen tärkeä seurapiiritapahtuma.

1900-luvun alussa alettiin rakentaa jääratoja luonnonjään lisäksi myös maalle. Turkuun rakennettiin soikea 300 metrin pikaluistelurata, joka jäädytettiin puistoon. Ensimmäiset maaluisteluradat Helsinkiin rakennettiin 1930-luvun vaihteessa. 1950-luvulla kaunoluisteluinnostus oli suurta, mutta ohjaajia oli niukasti. Ratoja oli jo joka puolella maata, niin maaseudulla kuin kaupungeissakin. Tehdaskaupungeissa radat tehtiin usein tehtaan tukemana. Jääkiekkokaukalot yleistyivät myös nopeasti.

Tekojääradat ja -hallit

Euroopassa 1930-luvulla avotekojäitä ja jäähalleja yli 80 kappaletta, joista varhaisimmat olivat 1800-luvun puolelta. Ruotsiin rakennettiin ensimmäinen jäähalli vuonna 1939. Pohjois-Amerikassa oli jo 1930-luvulla useita satoja jäähalleja. Suomessa kehitys oli tähän nähden hidasta, sillä ajateltiin, että pohjoinen sijainti itsessään loi sopivat luonnonolosuhteet. Suomen ensimmäinen jäädytyslaitteistolla varustettu avotekojäärata valmistui Tampereen Koulukadulle vuonna 1956. Vuonna 1958 valmistui seuraava avotekojäärata eli Helsingin Jäästadion. Ruotsissa oli tuolloin jo 27 tekojääratata. Avotekojääkentillä oli yleisesti kaukaloreunukset. Lajeina harrastettiin jääkiekkoa, kaukalopalloa, ringetteä, taitoluistelua ja yleisöluistelua.

Vuonna 1965 valmistui Suomen ensimmäinen jäähalli, Tampereen Hakametsä. Helsingin jäähalli oli järjestysnumeroltaan toinen valmistuessaan vuonna 1966. Jäähallin rakentamisen ajan Pirkkolassa Helsingissä oli väliaikainen harjoitteluavotekojää, jossa hyödynnettin Jäästadionilta purettua jäädytyslaitteistoa. Vaasaan avattiin tekojäärata Kuparisaareen vuonna 1967. Vuonna 1970 Suomen kolmas jäähalli valmistui Raumalle, kun Äijänsuon tekojäärata katettiin. Helsingin Oulunkylän tekojäärata vihittiin 27.11.1977. Se oli ensimmäinen jääurheilupuisto, jossa oli mm. täysimittainen jääpallokenttä, 400m pikaluistelurata ja yleisöluistelukenttä. 1970-luvun yleinen ilmiö oli tekojääratojen kattaminen jäähalleiksi, kuten esimerkiksi Raumalla tehtiin. 1970-luvun päättyessä Suomessa oli 21 avotekojääratata ja 21 jäähallia. Helsingissä oli tuolloin kolme jäähallia: Helsingin jäähalli, Myllypuro ja Pirkkola.

1980-luvulla alkoi harjoitushallien rakentaminen. Vuoteen 1986 mennessä maahan oli valmistunut kolme suurta avotekojääratata: vuonna 1977 Helsinki/Oulunkylä, vuonna 1983 Seinäjoki ja Pori vuonna 1985. 1990-luvulla hallien rakentaminen entisestään kiihtyi ja Suomen sadas jäähalli valmistui vuonna 1995. Vuoden 2002 loppuun mennessä määrä kaksinkertaistui noin kahteensataan. Perushallirakentamisen ohella suunnitelmissa olivat monitoimihallit ja vanhojen jäähallien saneeraukset. Seisomakatsomoiden osuutta vähennettiin, mikä samalla vähensi hallien yleisökapasiteettia. Syntyi omistussuhteiltaan ja sisällöltään uudenlaisia ja vaihtelevia halleja, kuten Helsingin Hartwall Areena –projekti.

Lähteet:
Urheilulajien synty (Kanerva, J. ja Tikander, V. 2012)
Leijonien tarina. Suomen jääkiekkoliiton historia 1929-2004. (Mennander, A. ja Mennander, P. 2003.)
Tähtiä jäällä. Tarinoita taitoluistelusta. (Puromies, A. 2008.)
www.wikipedia.org
www.rockettes.fi

Kuva 11. Gunnar Berndtsonin piirros vuodelta 1893: Skridskoklubben i Helsingfors / Helsingin Luistinseura. Kuvalähde: Wikimedia Commons

3.3 JÄÄKENTTÄSÄÄTIÖN TOIMINTA TEKOJÄÄRADAN SAAMISEKSI HELSINKIIN

Toiminta tekojään saamiseksi helsinkiläisten luistelijoiden käyttöön käynnistyi 1950-luvun alkupuolella. Tätä tarkoitusta edistämään perustettiin Jääkenttäsäätiö 28.12.1954. Säätiön jäseniksi liittyivät johtavat liikuntajärjestöt sekä Helsingin kaupunki. Hankkeen kenties näkyvimpänä vetäjinä toimivat urheiluvaikuttaja Kalevi ”Kallari” Ihalainen sekä taitoluistelun olympiavoittaja Walter Jakobsson.

Jäästadion

Jääkenttäsäätiön ensimmäinen aikaansaannos oli Töölön pallokentän alueelle rakennettu Jäästadion, joka avattiin vuonna 1958. Jäästadionin rakentamisen aikana, sen tiukasta rahoituksesta johtuen, käytiin vilkasta keskustelua mihin varat kohdistetaan. Kaupungin urheilu- ja retkeilylautakunta olisi halunnut varmistaa myös kesälajeja palvelevien katsomorakenteiden valmistumisen, kun taas säätiön hallitus otti ensisijaiseksi investoinniksi jääradan jäähdytyslaitteet. Myös jääurheilun eri lajien edustajilla oli omat intressinsä tulevan jään käyttömahdollisuuksien suhteen. Esimerkiksi Suomen Luisteluliitto esitti jääkiekkoilulle mitoitetun tekojään pidentämistä molemmista päistään puoliympyrän muotoiseksi, jolloin se soveltuisi paremmin myös pikaluisteluun.

Laitteiston hankintaa monimutkaisti myös Suomen kireästä ulkomaanvaluutta-tilanteesta johtunut ostolisenssin saamisen vaikeus. Laitteistoa säilytettiin olympiastadionilla yli vuoden ajan, kunnes sille myönnettiin ostolupa. Jäädytysnesteen yhtenä ainesosana käytettiin maitoa, jolloin jään pinta muodostui valkoisemmaksi. Jäästadionin rakenteellinen ratkaisu oli osittain uraauurtava, sillä sora-alustan sijaan jää valmistettiin teräsbetonilaatalle. Katsomotilat oli mitoitettu maksimissaan 7500 katsojalle. Jäästadion oli syyskaudella auki myös yleisöluistelua varten, mutta joulukuusta maaliskuuhun se rauhoitettiin lähes yksinomaan jääurheilun harjoitus- ja kilpailutoiminnalle.

Jäähallin suunnittelu

Säätiön perimmäinen tavoite alusta alkaen oli ollut katetun jäähallin rakentaminen. Osaltaan jäähalli hanke sai vauhtia vuonna 1962, kun IIHF tiedusteli Suomen Jääkiekkoliitolta sen halua ja mahdollisuuksia toimia MM-kilpailuiden isäntänä vuodelle 1965. Helsingin Jäähallin valmistumisen myöhästyessä MM-kilpailut käytiin lopulta Tampereella. Jäähallihanketta perusteltiin vahvasti myös sillä, että jäästadionin alkutaipaleen aikana oli huomattu toiminnan ja sen kustannusten olevan varsin alttiita säätilojen vaihtelulle. Niinpä säätiön hallitus nimesi 4.2.1963 hallille oman suunnittelutoimikunnan. Aluksi tutkittiin jäästadionin kattamista, mutta todettiin, että alkuperäiset katsomotilat eivät soveltuneet rakenteellisesti hallin osiksi. Uuden hallin suunnittelutyö annettiin Jaakko Kontion ja Kalle Räikeen arkkitehtitoimistolle. Rakennesuunnittelijana toimi insinööri Veikko Pulkkinen.

Joulukuussa 1963 jäähallin rakennustoimikunta totesi, että urakkatarjousten perusteella hankkeen kustannukset nousevat noin kaksinkertaisiksi verrattuna aikaisempaan, likimääräiseen kustannusarvioon. Tämän johdosta pyydettiin kaupunginhallitukselta, että kaupunki ottaisi hallin rakentamisen vastuulleen ja käyttäisi siihen työllisyyden turvaamiseksi tarkoitettuja määrärahoja.

Media sekä osa jääurheilujohdosta syytti suunnittelijoita ja päättäjiä ”jäähallimonumentin” suunnittelusta käytännöllisen urheilulaitoksen sijaan. Suunnittelun ja rakentamisen aikana ilmeni

myös painostusta muiden sisäurheilulajien liikuntajärjestöjen taholta, jotta hallin käyttöaikojen ja tilaohjelman suhteen huomioitaisiin laajempi lajikirjo. Myös rakennuksen nimeämisestä käytiin laaja ja eri etupiireihin vetoava keskustelu. Ehdolla olivat mm. ”Keskusurheiluhalli” ja ”Töölön Urheiluhalli”.

Jäähallin rakennustyöt

Helsingin Jäähallin rakennustyöt aloitettiin kaupungin toimesta 1.12.1964. Sen rakentaminen kesti 22 kuukautta, jona aikana rakennustoimikunta piti 182 kokousta. Työmaalla harjannostajaiset pidettiin 15.3.1966 ja loppukatselmus 23.9.1966. Helsingin Jäähalli vihittiin käyttöön 1.10.1966. Paikalla avajaisissa olivat mm. tasavallan presidentti Urho Kekkonen sekä pääministeri Rafael Paasio. Tilaisuuden ohjelmassa oli mm. Helsingin ja Tukholman välinen jääkiekko-ottelu. Tukholma löi Helsingin 5–2.

Halli valmistui 8 kuukautta aikataulustaan myöhässä ja noin kolme kertaa alkuperäisiä kustannusarvioita kalliimpana. Hyväksyttyihin suunnitelmiin jouduttiin työvaiheessa tekemään vain hyvin vähän muutoksia, ja näiden osuus kokonaiskustannuksista olikin ainoastaan noin prosentin luokkaa. Viivästyminen ja kustannusten nousu johtuikin pääasiassa kallioperässä todettujen heikkouksien aiheuttamasta louhinnasta, teräksen määrän virheellisestä arvioinnista, työvoima- ja materiaalikustannusten noususta sekä työvaiheiden aikataulullisista siirtymistä. Lehdistö revitteli paljon otsikoita karanneisiin rakennuskustannuksiin liittyen, mutta kaupunginvaltuuston asettama erityistoimikunta totesi: ”Arkkitehtitoimisto on suorittanyt työnsä erinomaisesti ja ansaitsee kiitoksen hyvin suoritetusta työstään.”.

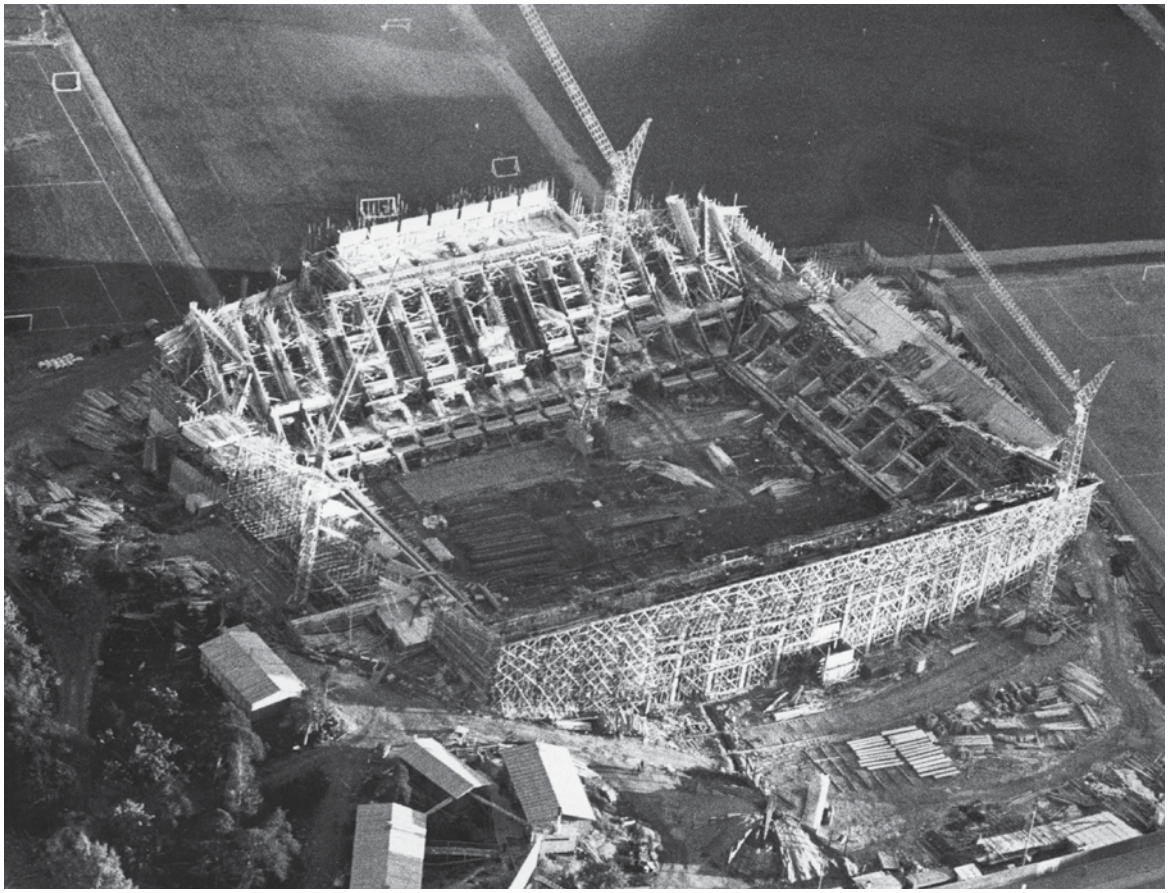

Kuva 12. Jäähallin työmaa. Kuvalähde: Urheilumuseon kuvakokoelma.

B-jäähalli

Jääurheilulajien harrastuksen voimakas kasvu lisäsi paineita harjoittelupaikkojen määrän lisäämiseksi. Vuonna 1970 Jääkenttäsäätiö päätti tutkia pienemmän harjoitteluhallin rakentamista Helsingin Jäähallin tuntumaan. Arkkitehtitoimisto Jaakko Kontio ja Kalle Räike laati luonnokset B-jäähalliksi vuonna 1972. Hankkeen tilavuus oli hieman yli 100.000 m³ ja sisälsi myös hotellitiloja sekä paikoitustilat 400 autolle. B-jäähalli tuntui perustellulta myös siksi, että Helsinkiin oli taas tiedossa jääkiekon MM-kilpailut vuonna 1974. Kaupungin urheiluviranomaiset katsoivat kuitenkin tärkeämmäksi kehittää Pirkkolan urheilupuistoon katettu tekojää sekä rakentaa maankäyttösuunnitelmiensa mukaisesti uusia avotekojääratoja Myllypuroon, Pirkkolaan sekä Taliin. Näin B-jäähallista luovuttiin, ja lisää jäitä Nordenskiöldinkadulle saatiin vasta kun harjoitusjäähalli rakennettiin 1989–90. Se rakennettiin kansirakenteen alle parkkipaikan ja jäähallin välissä olleelle puustoiselle kallioalueelle. Pieni pala tätä kallioselännettä on nähtävissä nykyisin Nordenskiöldinkadun ja harjoitushallin välissä.

Lähteet: Jääkenttäsäätiö Isbanestifltelsen 1954–1979 (Nygren, H. 1980)

Kuva 13. Arkkitehtitoimiston Jaakko Kontio ja Kalle Räikeen luonnos Helsingin B-jäähalliksi 17.12.1971. Kuvalähde: Nygrén, H. Jääkenttäsäätiö 1954–1979

Suunnittelijat ja urakoitsijat

Rakennuttaja: Helsingin kaupunki
Arkkitehtisuunnittelu: Arkkitehtitoimisto Jaakko Kontio ja Kalle Räike
Rakennuskonstruktiosuunnittelu: Insinööritoimisto Veikko Pulkkinen
Sähkösuunnittelu: Insinööritoimisto Veikko Vahvaselkä
LVI-suunnittelu: DI Jaakko Koskinen ja DI Pentti Valkonen
Jäähdytyslaitesuunnittelu: DI Jaakko Koskinen
Akustiikkasuunnittelu: Dl Mauri Parjo
Pääurakoitsija: Teräsbetoni Oy
LVI-urakoitsija: Vesijohtoliike Onninen Oy
Sähköurakoitsija: Itäsuomalainen Sähkö Oy
Jäähdytyslaitteet: Oy Stal-Laval Ab
Ilmastointi: Ab Aerator Oy
Katon köysityöt ja kenttäaluetyöt: Insinööritoimisto Esijännitetty Betoni Ky Aimo Sallinen
Louhinta- ja maankaivuutyöt: Louhintaliike Karppinen Oy
Kaivinpaalutustyöt: Pohjanvahvistus Oy
Mittaustyöt: Maasto Oy
Katsomoelementit: Elementtituote Oy
Kattokasettityöt: Kontio & Kontio Oy
Terästyöt: Terästyö Oy
Maalaustyöt: Maalausliike Paavo K. Nieminen
Lasiseinien ja ovien alumiinityöt: Oy G.W. Sohlberg Ab
Vesikaton lämpö- ja vesieristystyöt, peltityöt: Eristystekniikka Oy
Robertson-levyt ja levyjen asennus: Oy Finn-Robertson Ab
Katsomopenkit ja jääkiekkokaukalo: Harjavalta Oy
Asfalttityöt: Oy Lemminkäinen
Betoniruiskutustyöt: Peratek Oy
Sprinklertyöt: Oy Mather & Platt Ab
Putkieristystyöt: Yleiseristys Oy
Kellolaitteen asennustyöt: Oy Sähkömerkki

Lähteet: Jääkenttäsäätiö Isbanestifltelsen 1954–1979 (Nygren, H. 1980)

Kuva 14. Helsingin jäähallin urakoitsijoiden mainoksia Jääkiekkokirjassa 1966–67. Kuvalähde: Jääkiekkomuseon arkisto

Jäähallin alkuperäisiä teknisiä tietoja

Kattorakennelma
Jawertin menetelmän mukaisen teräsköysiristikon varassa, pinta-ala 9.200 m², suurin jänneväli 93,96 metriä.

LVI-järjestelmä
Rakennus liitetty kaupungin kaukolämpöverkkoon, ilmastointilaitteiden kokonaisteho 300.000 m³ tunnissa, ilma voidaan tarvittaessa jäähdyttää.

Jäähdytysjärjestelmä
Jäähdytyskoneiston teho 1.000.000 kcal/h, jäähdykkeenä Freon 22

Ottelukello
Jääkiekkoilu, kori- ja käsipalloilu, nyrkkeily, paini

Jään valmistusaika
Noin viikko

Jään nopein poistoaika
Noin 12 tuntia

Jään vahvuus
2–3 senttiä

Katsomon lämpötila
”Jääkaudella” mittauspaikasta riippuen + 15–20°

Pääsylippujenmyyntipisteitä
20

Kulkuaukkoja katsomoihin
46

Kioskeja
13

Maistraatin sallima suurin samanaikainen ihmismäärä hallitiloissa
13.000

Katsomoissa istumapaikkoja
5.990, joista vapaapaikkoja 168

Seisoma paikkoja
3200

Varaistumapaikkoja
14

Lattiatason istuinmäärä (esimerkiksi nyrkkeilykilpailuja varten)
2.520

Rakennuksen pituus
104,3 metriä

Rakennuksen leveys
95,3 metriä

Korkein räystäskorkeus
26,0 metriä

Rakennuksen tilavuus
134.630 m³

Kenttätason pinta-ala
2300 m²

Jääkentän koko
30 x 60 metriä

Julkisivun reliefi
Kalle Räike

Lähteet: Jääkenttäsäätiö Isbanestifltelsen 1954–1979 (Nygren, H. 1980)

3.4 KUVAKOLLAASI JÄÄHALLIN ALKUAJOILTA

JÄÄHALLI AVATAAN!

Jääkiekko-ottelu

HELSINKI—TUKHOLMA

tänään klo 17

Pääsylippujen ennakkomyynti klo 9—12 Lippupalvelussa ja klo 10 lähtien Jäähallin portilla. Kaikki kassat avataan klo 16.

LIPUT: istumapaikat 4:—, seisomapaikat 3:—, lapset ja sotilaat 1:—

Yleisöä pyydetään asettumaan paikoilleen jo klo 16.50:een mennessä. Paikoitusvaikeuksien takia välttäkää omalla autolla liikkumista.

Kuva 15. Lehti-ilmoitus. Kuvalähde: Ilta-Sanomat 1.10.1966, Päivälehden arkisto

Kuva 16. Jäähalli iltavalaistuksessa. Kuvalähde: Kuvaaja Teuvo Kanerva, Museoviraston kuvakokoelmat

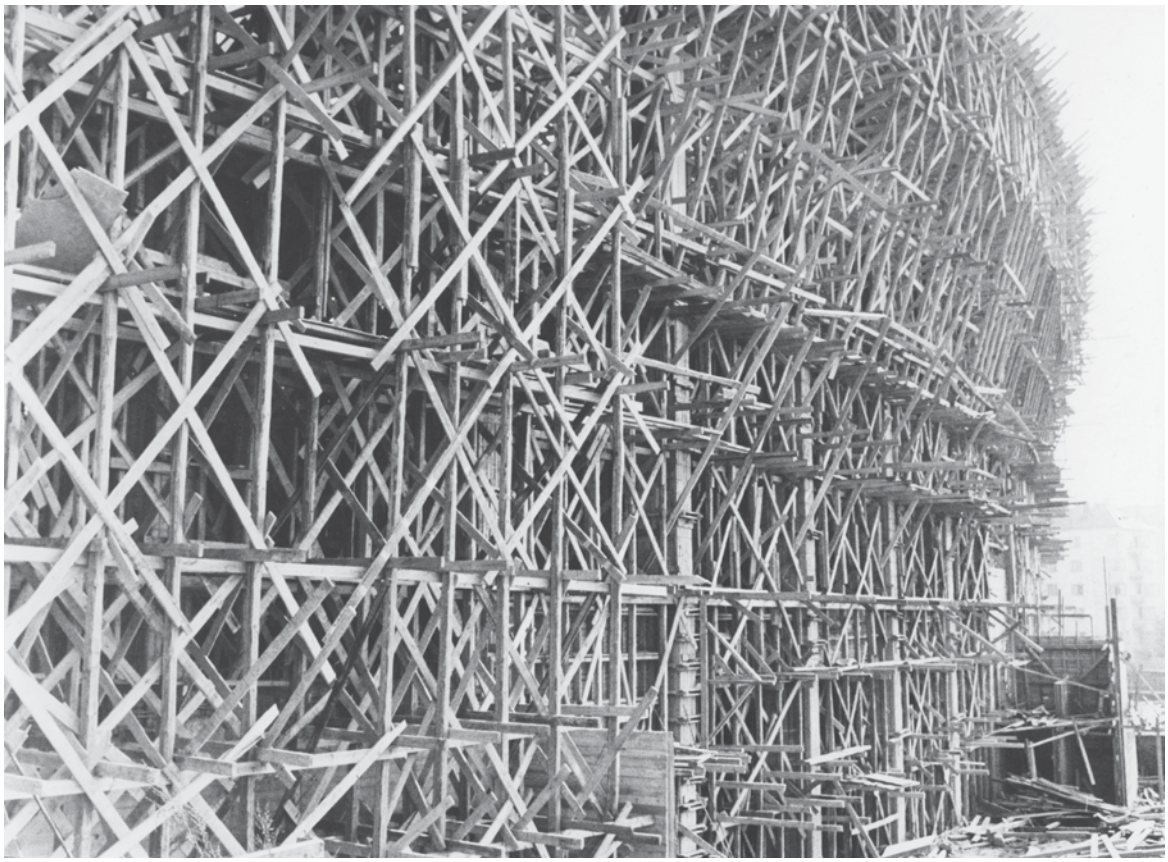

Kuva 17. Jäähallin työmaa. Kuvalähde: Urheilumuseon kuvakokoelma.

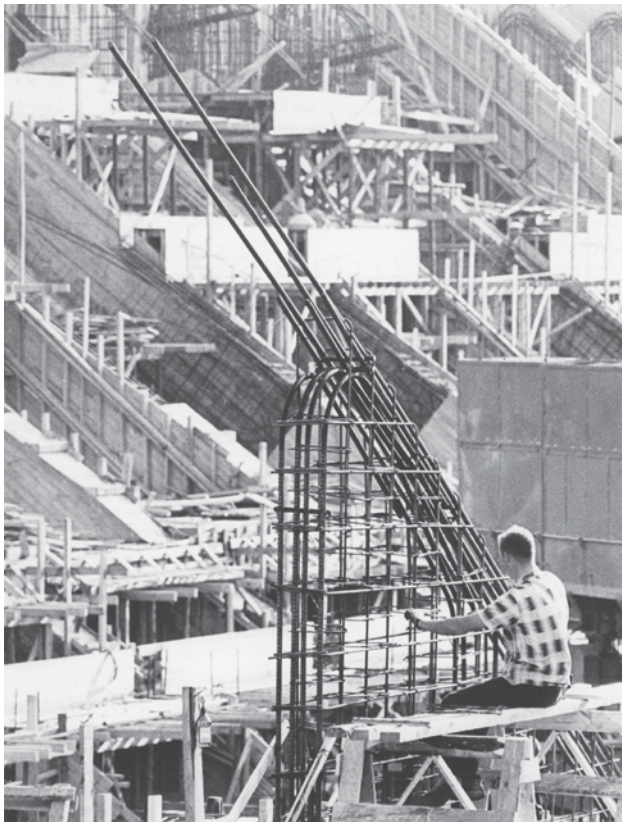

Kuva 18. Jäähallin työmaa. Kuvalähde: Urheilumuseon kuvakokoelma.

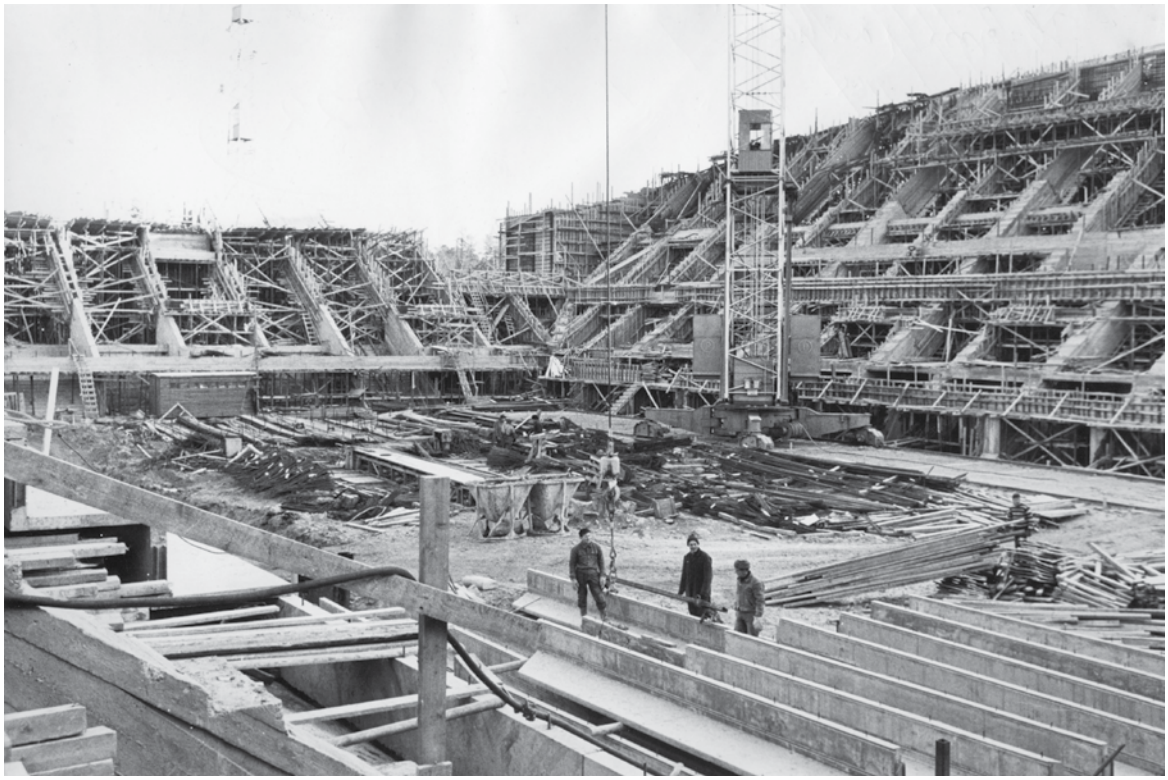

Kuva 20. Jäähallin työmaa. Kuvalähde: Urheilumuseon kuvakokoelma.

Kuva 19. Jäähallin työmaa. Kuvalähde: Urheilumuseon kuvakokoelma.

HELSINGIN SANOMAT Torstaina marraskuun 5 pnä 1964

Helsingin jäähallityöt vauhtiin tässä kuussa

Jäästadion suljetaan joulukuussa — halli valmis 1. 1966

Kustannusarvio 9,5 mmk

Vanha koneisto Pirkkolaan

Pitkäksi ja monivivahteiseksi muodostunut taistelu Helsingin jäähallitilanteesta on ainakin pääosiltaan nyt päättynyt. Helsinki saa jäähallin — nykyisen jäästadionin paikalle. Hallihanke on nyt ehtinyt niin pitkälle, että keskiviikkona allekirjoitettiin rakennustöiden urakkasopimukset. Tämän päivän arvion mukaan nousevat kustannukset 9,5 miljoonaan markkaan.

Jäästadion lopettaa toimintansa joulukuussa. Alustavat työt pääsevät vauhtiin vielä tämän kuun aikana. Tämä merkitsee siis hiljaiseloa helsinkiläiselle jääkiekkotoimimalle tulevana talvena. Seuraavan kerran luistellaan sitten Pallokentän keinojäällä vuoden 1966 ensimmäisenä päivänä, jos työt pysyvät aikataulussa.

Jäähallin 134.630 kuutiometrin sisätiloihin tulee katsomo, joka vetää 11.105 henkeä. Tästä määrästä pääsee 4.116 istumaan, 60 paikkaa varataan kunnialoveraille, 45 lehdistölle ja loput 6.884 seisovat. Nyrkkeily- ja painikilpailutissa lisääntyy katsomotila n. 2.800 paikalla.

Jäähalliin tulee erilaisia tiloja yhteensä 15.565 m² jakaantuen seuraavasti:

Kenttä, katsomot sekä yleisöhallit aputiloineen	13.440 m²
Toimistotilat ja luentosali eteistiloineen	310 „
Urhellijoiden pukuhuonetilat ja varastotilat	823 „
Tekniliset tilat	635 „
Radio- ja TV-tilat	270 „
Väestönsuoja	36 „
Talonmiehen asunto	51 „
	15.565 m²

Jäähallin hankitaan uudet jäähdytyskoneet. Jäästadionin nykyinen koneisto siirretään Pirkkolan urheilupuistoon, jossa keinojään pitäisi olla valmis ensi vuoden syksyllä. Jäästadionin putkisto jää kuitenkin paikalleen, sillä kentän betonipohjaa ei revitä vaan se jää paikalleen.

Halli tulee käyttömahdollisuuksiltaan normaaliksi, eli sitä voidaan käyttää niin kori- kuin käsipalloonkin, tennikseen, nyrkkeilyyn ja painiin. Kiekkokautena saadaan jää hävilämään hallista 10 tunnissa ja uusi luotua samassa ajassa.

Hallin rakennustyöt annettiin seuraavien toiminimien tehtäväksi:

Rakennustekniset työt:
Teräsbetoni Oy
Katon teräsköysityöt:
Esijännitetty Betoni
Lämpö-, vesijohto- ja sprinkler-laitteet:
Yhtymä Onninen Oy
Ilmanvaihtolaitteet: Aerator Oy
Sähkötyöt:
Itäsuomalainen Sähkö Oy
Julkisivulasiseinämät:
G. W. Sohlberg Oy

Jäähallin arkkitehtisuunnittelusta vastaa arkkitehtitoimisto Jaakko Kontio ja Kalle Räike, konstruktiosuunnitelmat on laatinut insinööritoimisto V. I. Pulkkinen, sähkösuunnitelmat insinööritoimisto Vahvaselkä ja LVI-suunnitelmat ja jäähdytyslaitesuunnitelmat dipl. insinöörit Jaakko Koskinen ja Pentti Valkonen. Hallin akustiikkasuunnittelu on dipl.insinööri M. Parjon käsialaa.

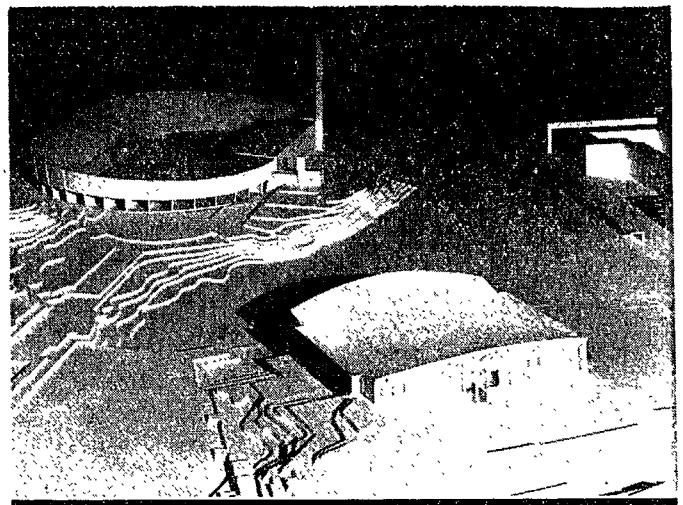

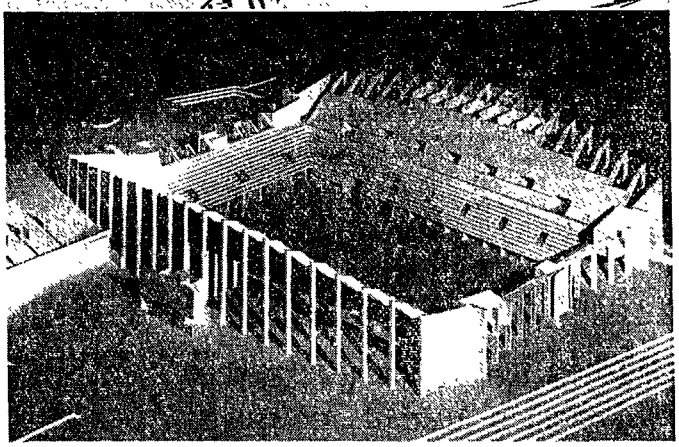

Helsingin jäähallin sijainnista antaa pienoismalli hyvän käsityksen. Nykyisen Jäästadionin paikalle rakennettava massiivinen hallirakennelma hallitsee Stadionin ja Pallokentän muodostaman urheilualueen pohjoispäätä (yläkuva). — Jäähallin kantavien teräsvaijerien varaan rakennettava katto on "nostettu paikoiltaan" ja jyrkkäseinäiset katsomorakennelmat ovat hyvin nähtävissä. Katsojia voidaan sijoittaa halliin yli 11.000, joista istumapaikkoja hieman yli 4000 (alakuva).

Kuva 21. Lehtiartikkeli. Kuvalähde: Helsingin-Sanomat 5.11.1964, Päivälehden arkisto

Lauantaina lokakuun 1 päivänä **ILTA-SANOMAT**

IS urheilu IS urheilu IS urheilu IS urheilu IS urheilu IS urheilu

JÄÄHALLI tänään

Kaikki se valtava kohu ja kaikki- ne pitkäaikaiset ennakkovalmistelut, jotka ovat edeltäneet Helsingin jäähallin valmistumista, panevat otaksumaan, että tänä iltana on todella ennenkuulumattomista vihkiäisistä kysymys.

Alkufanfaari vihkiäisille soiteltiin oikeastaan jo viikon alussa kaupunginjohtajatasolla, mutta nyt on tässä kahden miehen "hallihaukunnassa" saatu hetkeksi aikaa niuova tulitauko.

Väärinymmärtämistäkin (todennäköisesti tahallista) on päässyt taas tapahtumaan kuten jäähalliaslassa koko ajan. Apulaiskaupunginjohtaja A. K. Loimarannan nimitettyä tamperelaisten hälliä teltaksi on väitetty hänen yrittäneen piilottaa oman hallinsa 15 miljoonaan eli lähes kolme kertaa laskettua suuremmaksi nousseet kustannukset telttakankaan alle, mutta tästä ei liene kuitenkaan kysymys. Tuollainen rahasumma ei vielä polta kaupunginjohtajan näpeissä, sillä kävihän budjettivuodonkin yhteydessä ilmi, että sosialistisessakin Suomessa 15 miljoonaa on vain pisara meressä.

Ja muuttihan jämeräpartainenkin eilen rauhalliseen ja hillittyyn tapaansa ja Helsingin rauhallista katukuvaa mitenkään särkemättä kaupungista maaseudun rauhaan rakennettuun dipoliin, joka on tullut maksamaan 18 miljoonaa markkaa.

Myös Tampereen kaupunginjohtaja Erkki Lindfors on ymmärretty tahallisesti väärin ja hänen Loimarannalle antamansa vastaus "kukin huolehtikoon omista asioistaan" on tulkittu aiheetta vihaisen miehen murahdukseksi. Tamperelaistenhan suhtautumistapa jääkiekkoiluun on tunnetusti huumoripitoinen, ja kun siihen suuntaan jotain huudellaan leikin varjolla, vastaa kaiku myös leikkisään sävyyn.

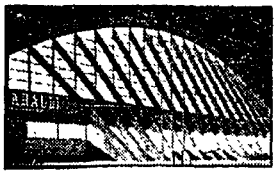

"TELTTA"

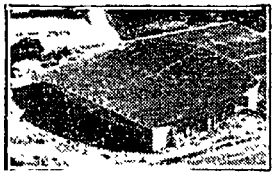

"TEMPPELI"

Kaukokatseisia arkkitehtejä

Joka tapauksessa apulaiskaupunginjohtaja A. K. Loimarannan on sanonut painavan sanansa: Tampereen Jäähalli on teltta ja sitä on kaikkien uskominen.

Toissailtana teltassa pelattiin viimeksi virallinen jääkiekko-ottelu, eilen harjoiteltiin, tänään harjoitellaan ja aina yön ajaksi teltan köysiä löysätään, jotta jännite katolla ja seinissä ei pääsisi liian suureksi.

Helsingin jäähallia on arvosteltu monesta asiasta — jo sen ylösristinyt, mutta sen hän tehnee tänään avajaispuheensa yhteydessä. Nimi, joka on saanut ylivoimaisesti eniten kannatusta osakseen on temppeli. Jos kuitenkin joku tämän illan juhlavieraista kertoo tulleensa katsomaan tomppelien temppeliä, niin kenenkään ei pidä loukkaantua, sillä leikinlaskunhan se vain on.

Helsingin Jäähallia on arvosteltu monesta asiasta — jo sen ylösnousemuksenkin jälkeen. On moitittu arkkitehtejä siitä, että pelaajat ja katsojat lyövät päänsä ovenripaan. Moitteet ovat aiheettomia, sillä johan senjälkeen kun piirustukset laadittiin, on suomalaisten keskipituuskin lisääntynyt kymmenellä sentillä.

Arkkitehdeille on myös esitetty moitteita siitä, että hallissa on enemmän käymälöitä kuin muita huoneita yhteensä. Tämä taas osoittaa arkkitehdeiltä selvää kaukonäköisyyttä, sillä ovathan jääkiekkoilijat Helsingistä selvästi vähenemässä. Mestaruussarjassakaan ei ole enää yhtään joukkueita, ja kymmenen vuoden kuluttua on hallilla todennäköisesti enemmän käyttöä yleisenä käymälänä kuin jääkiekkoratana.

Aivan liian vähäiselle huomiolle on jäänyt se, miten suuri merkitys hallilla on ollut rakentamisvaiheessa suomalaiselle hengen ja ruumiin kulttuurille sekä myös turismille. Hallia on ollut rakentamassa mustia ja valkoisia, timbuktulaisia suomalaisten seassa, ja Jäähallin tellingeillä myös Helsinki International Student Club (HISC) aloitti vaurastumisensa suurjärjestöksi. HISC on sittemmin kunnostautunut jopa urheilun alalla. Voittihan se mm. kesällä Sanomien urheiluosaston jalkapalloilussa 12—0.

Katujen nimet muuttuvat?

Tasavallan presidentin, pääjohtaja Teuvo Auran, apulaiskaupunginjohtaja A. K. Loimarannan ja jääkiekkoilija Sven Tumban ohella on hallin isännöitsijä Boris Bogomoloff se mies, joka hallissa huomataan, ellei vielä vihkiäisissä niin varmasti myöhemmin.

Huhu kiertää, että hallin nyt valmistuttua kadutkin sen ympärillä muuttavat nimeään. Kerrotaan, että Nordenskiöldinkatu katoaa kartalta ja tilalle tulee Bogomoloffin katu. Etunimestä on kuitenkin epäselvyyttä, koska myös isännöitsijän poika, Helsingin piirin jääkiekkojaoston puheenjohtaja Harri Bogomoloff haluaa nimelleen julkisuutta. Tiettävästi kaupunki joutuu tekemään kompromissin jääkenttäsäätiön kanssa, ja sen tuloksena Nordenskiöldinkatu pyhitetään isälle ja Urheilukatu pojalle.

Helsingin ainoa kuuma keidas Sahara katoaa kartalta myös myöhemmässä vaiheessa, ja koko alueen yhteiseksi nimeksi on kaavailtu Burken-nurkkaa (ruotsiksi Burken-plats) isännöitsijän lempinimen mukaan.

Joka tapauksessa Helsingin jääkiekkoilulla on tänään suuri päiväns. Jäähalli on valmis — vuoden 1965:n MM-kisat voisivat alkaa.

TERVETULOA HÄÄHALLIIN!

Jussi

Kuva 22. Lehtikirjoitus. Kuvalähde: Ilta-Sanomat 1.10.1966, Päivälehden arkisto

10 — 1966 — N:o 79 **ILTA-SANOMAT**

SURKUHUPAISAT URHEILUPYHÄTÖT

● Kun Helsingin jäähallista puhuttiin ensimmäisiä kertoja, arvioitiin sen hinnaksi kaksi miljoonaa markkaa. Työmaa on tähän mennessä niellyt 13,4 miljoonaa markkaa!

● Pirkkolan urheilupuiston piti olla valmis vuonna 1964. Parkeiluun tehdään vasta II rakennusvaiheen perustavia töinä.

● Pirkkola valittiin urheilupuistoista kiireellisimmäksi keskeisen sijainnin, vaikutusalueen runsaan asukasmäärän ja heippojen liikenneyhteyksien vuoksi. Nyt väittää kiinteistölautakunta rakennustiloja ylimitoitetuiksi. Peruste: alue on harvaan asuttu ja huonojen liikenneyhteyksien pässä.

Uuden "urheilupyhätön" vaiheet osoittavat, miten kaunaltisia rakennustöitä suunnitellaan Helsingin kaupungissa. Kuka kantaa vastuun?

Jäähalli

● Maalis—kesäkuu 1963

Helsingin Jäätenttäsäätiön hallitus piti 27. 3. 1963 kokouksen, jossa päätettiin esittää Jäähallin rakentamista Jäätadionin päälle. Tällöin laskettiin sen tuloksen maksamaan noin kaksi miljoonaa markkaa. Turkoitukseen oli siitoin sanda halli valmiksi vuoden 1965 jääkiekkoilun MM-kisoihin mennessä.

Kiinteistölautakunta päätti 4. 6. puoltaa jääkenttäsäätiön esitystä. Jäähalli oli tarkoitettu noin 12.000 katsojalle. Urheilulautakunnan kanta oli lisä vaiheessa se, että hallin koko olisi riittävä, jos siellä olisi katsomoitsi 10.000 katsojalle ja se palvelisi myös suuria yleisötilaisuuksia. Lautakunta halusi myös sen rakentamiseen veikkausvaroja.

● Syys—lokakuu 1963

Syyskuussa 1963 olivat perusuunnitelmat valmiit. Jäähallin olivat suunnitellet arkkitehdit Jaakko Kontio ja Kalle Räike Rautatieläisten asuntosäätiöörinä oli Veikko Perkkiöinen. Sähköläiden suunnittelusta vastasi diplins. Veikko Vahvaselkä, sonteellisuunnittelusta diplins. Jaakko Koskinen, ja Pentti Valkonen ja akustiikasta diplins Mauri Parjo.

Näiden suunnitelmien mukaan oliat jäähallin pitänyt olla valmis syksyyn 1965 mennessä ja karkea kustannusarvio oli 4,4 mmk. Suunnitelmu hyväksyttiin 26. 8. kaupunginhallituksen kokouksessa. 2. 10. valtuusto hyväksyi suunnitelman. Siitä ansi 4 mmk lainaa.

Kun kaupunginhallitus ja valtuusto olivat käsitelleet asiolla "lopullisesti" oli tarkoituksena, että se mokasiat 4,5 mmk, työ aloitettiisiin tammikuussa 1964 ja se olisi valmis maaliskuussa 1965. Jäähallia varten ei myönnetty veikkausvaroja.

● Joulukuu 1963

Jouluaaton aatona ilmoittivat asiantuntijat, että hallin rakentamisuunnitelma ja rahoittaminen on toteutetiu puutteellisin tiedoin ja ilmesi, etta kustannukset nousevat 5,7 miljoonaan markkaan. Samalla asiantuntijat ilmoittelivat, koinka 17. 10. kaupunginhallitus on voinut hyväksyä kustannusarvioksi 4 mmk, mikä oli vain Jääkenttäsäätiön asiantuntijan karkea arvio. Hänellä ei ollut arvioidessaan ollut käytettävissä pöpitrustuksia eika työkeistuksia.

Jääkenttäsäätiö esitti, etta kaupunki itse rakentaisi hallin käyttäen siihen ainakin osittain työllisyysvaroja.

Joulukuun lopuun mennessä oli selvinnyt, ettei jäähalli ehdi MM-kisoihin. Jääkenttäsäätiö oli todennut, etet se pyky alla rakentamaan, vaikka saisi lainoja.

● Tammi—huhtikuu 1964

Kaupunginhallitus jätti asian 10. 1. 1964 pöydälle. 6. 2. tapahtui somoin. Nyt harkittiin myös mutta vaihtoehtoja jäähallin paikaksi. 19. 2. pätti kaupunginvaltuusto, etä Helsinki rakentaa itse jäähallin. Jääkenttäsäätiölä otettiin sen saamat lainat pois ja vuokrasopimus purettiin. Jäähalli päätettiin tehdä työllisyystöinä ja käyttää siihen työllisyysvaroja.

Jäähallin rakennustoimikunta perustettiin 5. 3. ja siihen tulivat diplins. Viinö Pekkala (pj), diplins. Jorma Kilpi (vpj) (hänen kuoltuaan teka. trl Lauri Mehto) sekä jäseniksi diplins. Esko Toivola ja arkkitehti Mikko Karjanoja. Tällä toimikunnalla on rakentamisen ylin johto. Tässä vaiheessa tutkittiin mahdollisuuksia voitaisiinko rakennustyö suorittaa vaihelttain, jotta se saatsiijin ajoitetuksi mahdollisimman edulliseksi ajankohtiin työllisyyskynkät huomioon ottaen.

Huhtikuussa oli selvä, etä suunnitelmia piti tarkistaa ja täydentä mahdollisien muutoiden varalta. Tämän jälkeen oli tarkoitus pyytää uudet urakkatarjoukset.

● Marraskuu 1964

Puoli vuotta kuloi hittäisessa työskentelyssä ja uutta tuli ainaestaan se, etttä halli saa kaukolämmityksen.

Marraskuun 4. päivänä allekirjoitettiin urakkasopimukset. Ja kustannusarvio oli 5,5 mmk. Suunnitelma oli pähäirietiiin sama kuin syyskuussa 1963. Katsomoitiat olivat muuttuneet 11.105 hengelle.

● Tammikuu 1965

Tammikuussa 1965 pöästiin jo rakentamaan hallia. Tällöin alkoi-

Helsingin jäähallin rakentaminen on edistynyt "kattamisvaiheeseen". *Kuvat: Lehtikuva*

Kuva 23. Lehtiartikkeli

Kuvalähde: Ilta-Sanomat 5.4.1966, Päivälehden arkisto

Kuva 24. Ilmakuva. Kuvalähde: Valokuvaaja Simo Rista, Helsingin kaupunginmuseon kuvakokoelma

Kuva 25. Tulva Nordenskiöldinkadulla. Kuvalähde: Valokuvaaja Kari Hakli, Helsingin kaupunginmuseon kuvakokoelma

Kuva 26. Ilmakuva. Kuvalähde: Valokuvaaja SKY-FOTO Möller, Helsingin kaupunginmuseon kuvakokoelma

Kuva 27. Ilmakuva. Kuvalähde: Valokuvaaja P. Lagus, Helsingin kaupunginmuseon kuvakokoelma

Kuva 28. Autonäyttely jäähallissa vuonna 1968. Kuvalähde: Alaja, E. Helsingin jäähalli / Harry Bogomoloffin arkisto

Kuva 29. Tšekkoslovakia–Suomi jäähallissa 12.4.1974. Kuvalähde: Alaja, E. Helsingin jäähalli / Kuvaaja Eero Ikäheimonen, Lehtikuva

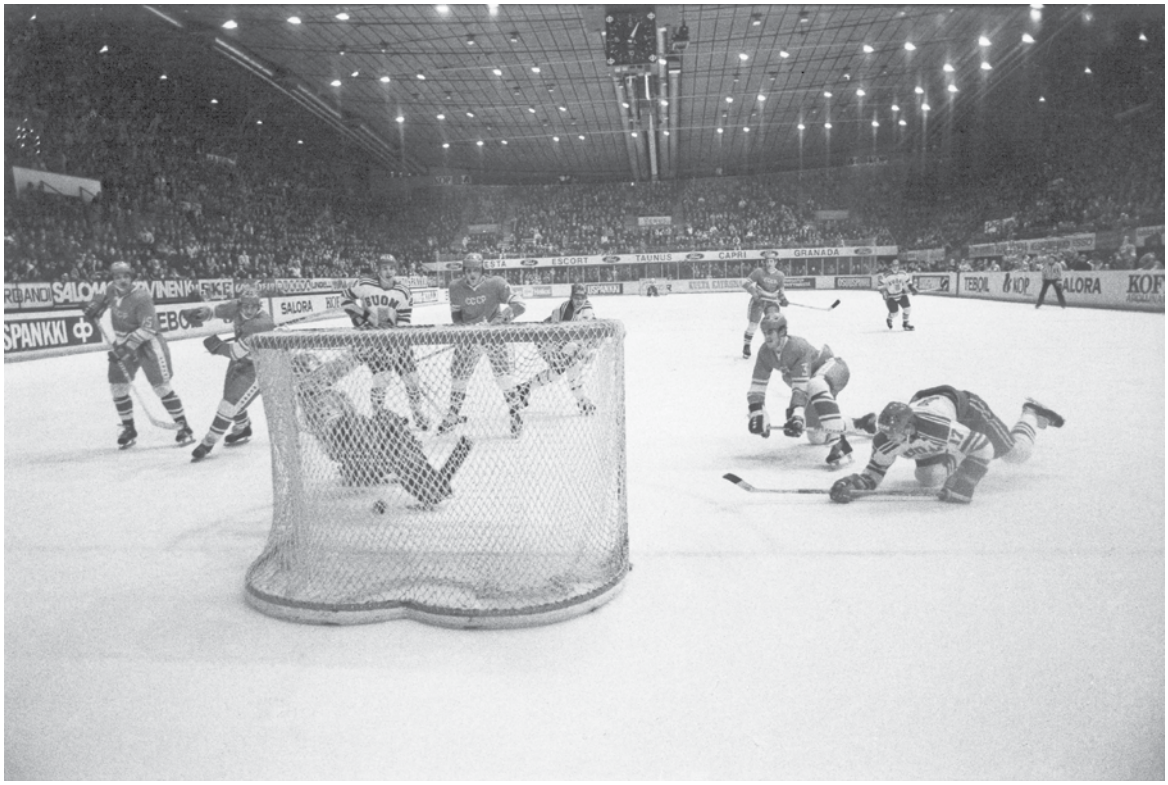

Kuvat 30 ja 31. Jääkiekko-otteluiden tunnelmaa ja joukkuehenkeä Helsingin jäähallissa eri aikakausilta. Kuvalähde: Jääkiekkomuseon valokuvakokoelma

Kuvat 32 ja 33. Jääkiekko-otteluiden tunnelmaa ja joukkuehenkeä Helsingin jäähallissa eri aikakausilta. Kuvalähde: Jääkiekkomuseon valokuvakokoelma

Kuva 35.
Valmentajat Curt Lindström (vas.) ja Hannu Aravirta jäähallilla.
Kuvalähde: Jääkiekkomuseon valokuvakokoelma

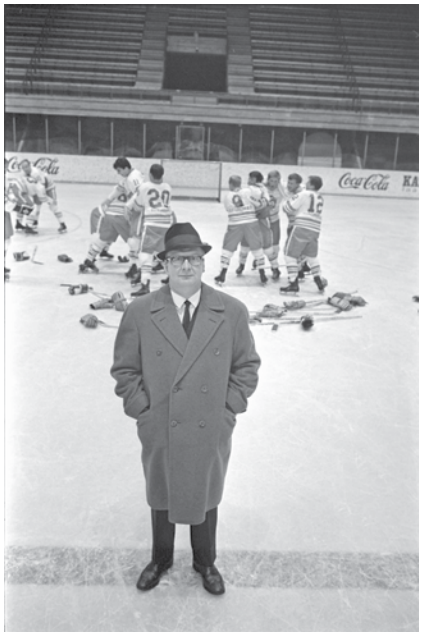

Kuva 34.
Jääkiekkovaikuttaja Aimo Mäkinen jäähallilla.
Kuvalähde: Jääkiekkomuseon valokuvakokoelma

Kuva 36. Näkymä jäähallista 1974. Kuvalähde: Valokuvaaja Kalevi Hujanen, Helsingin kaupunginmuseon kuvakokoelma

Kuva 37. Juniorijoukkue Stardust, Helsingin Taitoluisteluklubi, ohjelmallaan “Let’s Swing” kaudella 1988–89. Kuvalähde: Puromies, A. Tähtiä jäällä / Kuvaaja Ari Ojala, Lehtikuva

Kuva 38. Ensimmäinen taitoluistelun kokopäiväinen valmentaja Suomessa oli Helsingin Jalkapalloklubin taitoluistelujaoston palkkaama itävaltalainen Rudolf Zettelman. Kuvalähde: Puromies, A. Tähtiä jäällä / Suomen urheilumuseon valokuvakokoelma

3.5 TARINOITA JÄÄHALLILTA

Helsingin jäähalli on maamme mittakaavassa kiistatta hyvin merkittävä tapahtumapaikka niin urheilu- kuin viihdekäytönkin viitekehyksissä. Sen rakennushistoriallista merkittävyyttä punnittaessa on syytä myös huomioida, millaista urheilu- ja viihdehistoriaa sen rakenteiden sisällä on tehty. Erkki Alaja on kirjaansa *Helsingin Jäähalli* (2012) elävästi taltioinut sekä jäähallin arkea, että erityislaatuisia tapahtumia sen eri vuosikymmeniltä. Seuraavaan osioon on lyhyesti poimittu joitakin kohokohtia jäähallin historian varrelta.

Nousukamppailu IFK – Töölön Vesa

Maanantaina 27.2.1967 ratkaistiin Helsingin herruus jääkiekossa. Suomensarjan itälohkossa IFK ja Töölön Vesa olivat päätyneet tasapisteisiin, ja tämä uusintaottelu ratkaisi nousijan mestaruussarjaan. Voittajalle oli siis tiedossa kausi upouudessa jäähallissa ylimmällä sarjatasolla. Hallissa oli ennätysyleisö 10 814 katsojaa, kun katsojia oli IFK:n aiemmissa seitsemässä pelissä ollut yhteensä vain noin 22 000. IFK voitti ottelun 4–2 ja tästä alkoi joukkueen lopullinen läpimurto.

Vihellyskonsertti

Suomen Koripalloliitto järjesti vuonna 1967 ensimmäistä kertaa EM-kilpailut Suomessa. 5.10.1967 Suomen ja Jugoslavian välisessä ottelussa Olavi Ahonen ajettiin kentältä kahden tahallisen virheen johdosta. Jäähallin lähes 10000-päinen yleisö reagoi tuomioon valtavalla vihellyskonsertilla ja heittämällä kentälle kaikenlaista tavaraa: kolikoita, Fortuna-pelin kuulia, ohjelmalehtisiä, nakkisämpylöitä, vaatekappaleita yms. Ottelu keskeytettiin ja katsojat rauhoittuivat vasta, kun FIBA:n pääsihteeri Renato Williams Jones uhkasi sulkea Suomen pois kisoista. Vihellyskonsertti jatkui kuitenkin ottelun loppuun saakka.

Yllättävä dopingkäry

Vuoden 1974 jääkiekon MM-kisat järjestettiin ensimmäistä kertaa Helsingin jäähallissa. Turnaus oli puolivälissä ja Suomi oli erittäin vahvasti mukana mitalijahdissa, kun se kohtasi 12.4.1974 Tšekkoslovakian. Peli päättyi Suomelle 5–2. Joukkueen maalivahdin Stig Wetzellin näytteestä löydettiin kuitenkin kiellettyä efedriiniä, ja Suomi tuomittiin häviämään ottelu 5–0. Useiden tutkimusten jälkeen lääkärit totesivat, että Wetzell ei itse tietoisesti ollut ottanut mitään piristävää ainetta. Suomi kuitenkin menetti lähes varmana pidetyn mitalisijan ja Wetzell tuomittiin pelikieltoon. Hän sai korvauksen vasta vuonna 2003, kun Suomen Jääkiekkoliitto antoi hänelle Jääkiekkoleijonan arvonimen ja maksoi suorittamatta jääneet MM-kisojen bonusrahat korkoineen.

Billion Dollar Brain

Helsingin jäähallissa kuvattiin kohtauksia ohjaaja Ken Russelin agenttielokuvaan Billion Dollar Brain. Elokuvan päänäyttelijät olivat Michael Caine ja Françoise Dorleac. Elokuvaan kuvattiin massiivisin Helsingin jäähallissa milloinkaan nähty joukkotappelu.

Kuva 39. Michael Caine ja Françoise Dorleac jäähallissa elokuvan kuvauksissa. Kuvalähde: Alaja, E. Helsingin jäähalli

Tulipalo siivitti konserttitoiminnan kasvua

1960 ja -70-luvuilla jäähallissa pidettiin konsertteja pääosin luistelukauden ulkopuolella keväällä ja kesällä, koska hallissa ei ollut jäänpeittomateriaalia. 1980-luvun alussa hankittiin oma esiintymislava konsertteja varten ja Helsingin Mattotehtaan valmistamat keinokuituiset jäänpeittomatot. Konserttitoiminta alkoi kasvaa räjähdysmäisesti. 13.10.1983 hitsaustöistä alkunsa saanut tulipalo poltti varastossa olleet mattorullat. Mattojen vakuutuskorvauksilla hankkittiin jäähallin ensimmäinen tapahtumalattia, joka oli käytössä toistakymmentä vuotta. Osaa lattialevyistä käytetään vielä nykyäänkin kirpputoripöytinä viikonloppuisin.

Backstage -tunnelmia

Bob Dylanille varattiin jäähallista oma pieni pukukoppi. Hän saapui koppiin ennen konserttia pipo silmillä, odotti konsertin alkamista yksinään pukukopissa, veti mainion keikan, istahti pukukoppiin takaisin ja veti pipon taas silmille ja lähti pois hallista. Hän ei puhunut vierailunsa aikana kenellekään. Frank Sinatra puolestaan vaati, että pukukoppi on täysin mustanpuhuva. Kopin seinät maalattiin mustiksi ennen konserttia.

Erikoinen kisamaskotti

Suomen Voimisteluliitto järjesti ensimmäiset Suomessa pidetyt naisten telinevoimistelun EM-kisat vuonna 1985 Helsingin jäähallissa. Laji oli tuohon aikaan heikoissa kantimissa, ja tarvittiin houkuttelevaa markkinointia lippujen myymiseksi. Kisojen keulakuvaksi nousi Auvo – näyttelijä Vesa-Matti Loirin sketsihahmo. Auvo aloitti puheensa aina ”Kliffaa hei” -tervehdyksellä. Avajaisten yhteydessä nähtiin Auvon akrobaattinen permantoshow. Auvo aloitti liikesarjansa muutamalla kuperkeikalla ja jatkoi käsinseisonnalla. Vauhdikkaan hyppyosuuden jälkeen Auvo asettui vaaka-asentoon, josta hän pudottautui permannolla takalistolleen ja teki kuperkeikan taaksepäin. Hän päätti liikesarjansa kolmella kärrinpyörällä.

Paavin ensivierailu

Paavi Johannes Paavali II oli historian ensimmäinen paavi, joka kävi Suomessa. Visiittinsä toisena päivänä 5.6.1989 hän piti Pyhän messun Helsingin jäähallissa. Messun aikana Paavi jakoi kahden kardinaalin ja kahden piispan kanssa vahvistuksen sakramentin. Kyseessä oli vierailun kohokohta, ja paikalle oli kokoontunut yli 5000 ihmistä. Paavin saavuttua jäähallille poliisisaattueessa, jäähallin toimitusjohtaja Harry Bogomoloff ohjasi hänet ensin Töölön pallokentän puoleiselta alaovelta pukukoppiin, josta tämä sitten astui seurueineen yleisön eteen. Ihmiset jonottivat tervehtimään Paavia.

Lähteet:
Helsingin Jäähalli (Alaja, E. 2012)
Tähtiä jäällä – Tarinoita taitoluistelusta (Puromies, A. 2008)

Kuva 40. Koripallon Euroopan-mestaruuskilpailut 1967, Belgia–Alankomaat Helsingin jäähallissa. Kuvalähde: Alankomaiden kansallisarkisto / Rijksfotoarchief: Fotocollectie Algemeen Nederlands Fotopersbureau (ANEFO)

4. TEHDYT MUUTOKSET JA SÄILYNEISYYS

4.1 JÄÄHALLIN SÄILYNEISYYS TIIVISTETTYNÄ

Jäähallin julkisivujen alkuperäisilme on erittäin hyvin säilynyt. Peruskorjauksen yhteydessä vuonna 1999 lasijulkisivuja on uusittu sekä pintoja kunnostettu. Olevia ovia on siirretty julkisivussa joitakin kertoja ja käyttämättä jääneitä ovia vaihdettu ikkunoiksi alkuperäistä puitejakoa kuitenkin oleellisesti muuttamatta. Lisäksi muutama tuulikaappi ja katos on lisätty sisäänkäyntien yhteyteen. Rakennuksen omistaja (Helsingin kaupunki) ja käyttötarkoitus on rakennuksen valmistumisesta lähtien pysynyt samana, mikä on omalta osaltaan edesauttanut rakennuksen ominaispiirteiden säilymistä. Urheilulajien ja oheistapahtumien kehitys on kuitenkin tuonut mukanaan uusia vaatimuksia mm. esitystekniikkaan ja yleisön oleskelutiloihin.

Selkeitä eri aikojen kerrostumia on syntynyt erityisesti uusien lisäosien myötä, mitkä kertovat osaltaan ajan hengestä ja jäähallin käyttäjien muuttuneista tarpeista. Vuonna 1980 on rakennettu kilpailukanslia ja lehdistökeskus sekä vuosina 1989-1991 uusi harjoitusjäähalli, rakennuskokonaisuuden kuitenkin säilyessä hallittuna ja tasapainoisena. Lisäksi nykyajan esteettömyysvaatimuksiin vastaaminen wc- ja hissimuutoksilla viime aikojen korjaustoimenpiteissä on osaltaan päivittänyt rakennusta vastaamaan nykyajan tarpeita. Suurimmat muutokset uudisosien lisäksi ovat tapahtuneet rakennusmassan sisällä, mutta vasta vuodesta 1997 alkaen. Sitä ennen rakennuksessa on tehty vain huonetilajärjestelyjä ja muita pienehköjä muutoksia esimerkiksi poistumistiejärjestelyissä, mitkä ovat osittain olleet seurausta uudisosien lisäämisestä.

Vuonna 1997 rakennuslupa on haettu katsomomuutoksille sekä lisäkatsomoiden ja päätyaitioiden rakentamiselle. Vuonna 1999 koillis- ja luoteisjulkisivuihin on lisätty tuulikaapit ja sisäänkäyntikatokset. Lisäksi tuolloin on toteutettu myös julkisivujen peruskorjaustoimenpiteitä mm. lasijulkisivuja uusimalla ja pintoja kunnostamalla. Vuonna 2001 yksi aulatila toimistohuoneineen on muutettu jäähallin toimintaa palvelevaksi urheiluvälinemyymäläksi, jolloin tilassa ollut avoporras on suljettu liittolaattarakenteella. Vuoteen 2002 jäähallissa tehdyt korjaus- ja muutostoimenpiteet on suunnitellut arkkitehtitoimisto Kontio-Kilpiä-Valjento Oy, jossa osakkaina on toiminut alkuperäisen jäähallirakennuksen suunnittelijoita.

Vuosituhannen vaihteen jälkeen alkuperäistä korkeaa tilasarjaa on suljettu välipohjarakenteilla ja siten laajennettu ylempiä kerroksia pinta-alallisesti. Laajennetuille alueille on lisätty mm. keittiö sekä ravintola- ja saniteettitiloja. Jäähallirakennuksen alkuperäinen korkea aulatila sisääntulon yhteydessä täyskorkean lasiseinän edessä on menettänyt olennaista osaansa alkuperäisestä tunnelmastaan välipohjalisäysten yhteydessä ja siten muuttanut rakennuksen sisätilojen luonnetta merkittävästi. Korkea aulatila on kuitenkin palautettavissa. Viimeistä välipohjalisäystä ei ole toteutettu, vaikka rakennuslupa myös siihen on myönnetty.

Katsomoita on muokattu ja aitioita lisätty valmistumisen jälkeen, mutta betonirakenteinen perusratkaisu on hyvin säilynyt. Myöhemmät katsomoiden muutokset ovat pääosin kevytrakenteisia. Katsomoiden alkuperäiset sekä pian käyttöönoton jälkeen lisätyt teräs- ja betonikaiteet ovat hyvin säilyneitä. Aluperin vain kunniavieraiden katsomossa oli yksittäiset istuimet, muualla katsomossa olleet puupenkit on myöhemmin korvattu taittuvilla muovi-istuimilla. Kunniavieraiden oleskelutilan alkuperäinen arkkitehtuuri on säilynyt ilmeisen hyvin, tätä ei kuitenkaan ole pystytty todentamaan valokuvista tai piirustuksista.

Tätä selvitystä tehtäessä ei ole inventoitu kohteen maalipintoja tai pintamateriaaleja. Niiden osalta ei siten voida todeta ovatko ne alkuperäisiä, tai missä laajuudessa niitä on muutettu ja ovatko ne linjassa kohteen alkuperäisarkkitehtuurin kanssa. Kaupallinen toiminta yleisötiloissa on kuitenkin ollut luonteeltaan ajassa muuttuvaa, ja pintapuolisella tutkimuksella on todettavissa, että eri aikakausina on mm. betonipintoja maalattu uusiin sävyihin ja asennettu erilaisia lattiamateriaaleja.

MERKITTÄVIMMÄT MUUTOKSET 1964 - 2017 *(poimintoja jäähallin tapahtumista kursiivilla)*

1964	*Rakennustyöt alkoivat.*
1966	**Rakennus valmistui.**
	1.10.1966: Jäähallin avajaisottelu. 1967: koripallo EM, The Who, Suomi 50 v. 1974: paini EM. 1974: jääkiekko MM. 1976: Bay City Rollers, Rod Stewart, KePu-puoluekokous, Holiday on Ice, USSR-näytös. 1977: taitoluistelun EM, lentopallon EM. 1978: judo EM. Björn Borg. 1979: karate EM, Hiukset -79, Kuljetus -79. 1980: jääkiekko nuorten MM, Eric Clapton
1974	Katsomot väliaikaisesti käyttökiellossa kaidejärjestelyjen vuoksi Jääkiekon MM-kisoja varten rakennetaan väliaikaiset pukeutumistilat
1977	Väliaikaiset puku- ja varastotilat muutetaan pysyviksi
	1981: Motörhead, Harry Belafonte. 1982: Cliff Richard, Elton John. 1983: taitoluistelu MM, Santana, Iron Maiden, Black Sabbath, KISS, ModelExpo. 1984: Stevie Wonder, DIO, Johnny Cash. 1985: naisten telinevoimistelu EM, Dire Straits. 1986: AC/DC, Mötley Crue, ZZ Top, Bon Jovi, Judas Priest, Eurythmics 1987: tanssi EM, James Brown, Deep Purple, Bob Dylan, Ukrainan jääbaletti, Suomi 70 v.. 1988: rytminen voimistelu EM, Leonard Cohen, Placido Domingo, Luciano Pavarotti, Metallica. 1989: judo EM, Paavi Johannes Paavali, Scorpions, Europe, Ozzie Osborne, Gary Moore, Frank Sinatra, Skateboard SM.
1980	**Lupaa haetaan lehdistökeskuksen ja toimisto-osan lisärakennuksille sekä sisäisille muutoksille jäähallissa liittyen laajentuneeseen pukutilatarpeeseen**
1984	Jäähallin uloskäytävät järjestetään uudelleen, jolloin osa niistä muutetaan varastotiloiksi
1989	**Rakennetaan uusi harjoitusjäähalli.** Vanhan jäähallin lisärakennus, johon sijoitetaan uusi harjoitusjäähalli 600 hengen katsomoineen. Vanhassa osassa tehdään lisärakentamisen johdosta tarpeelliset toimenpiteet.
	1990: Tina Turner, Alannah Myles. 1991: jääkiekko MM, Petshop Boys, Iggy Pop, Guns'n'Roses, Disney on Ice, Vahva mies. 1992: Cure, Megadeth, Faith No More. 1993: taitoluistelu EM, Def Leppard, Aerosmith, Neil Young. 1994: Take That, Crash Test Dummies. 1995: karate EM, Soundgarden, Green Day, Rahkamo & Kokko. 1996: David Bowie. 1997: Morissey. 1998: Van Halen, Ringo Starr. 1999: Manic Street Preachers, Cardigans, Sarah Brightman
1991	Jäähallin enimmäishenkilömäärän tarkistus (aikoinaan hyväksytty 13000 hengelle, nyt tarkistettu kokonaishenkilömäärää 10500 henkeen.)
1997	**Kentän koillis-, kaakkois- ja lounaissivuille rakennetaan siirtokatsomot. Hallin päihin rakennetaan yhteensä 12 uutta aitiota. Katsomoiden kulmiin, vanhan katsomon päälle, rakennetaan katselumukavuuden ja näkyvyyden parantamiseksi uudet teräsrakenteiset katsomon osat. Yleisöaulaan tasolle sijoitetaan kioskityyppisiä myyntipisteitä. Kokonaispaikkamäärä lisääntyy n. 57 paikalla.** Aikaisemmin suljettuina olleita poistumisteitä otetaan uudelleen käyttöön. Rakennetaan uusi hissi.
1999	**Lasijulkisivut uusitaan ja julkisivujen betoni- ja tiilipinnat kunnostetaan ja pinnat maalataan.** Koillis- ja luoteisjulkisivuilla oleviin sisäänkäynteihin (A- ja D-aulat) rakennetaan tuulikaapit ja sisäänkäyntikatokset. Koillis-, lounais- ja luoteisjulkisivuilla muutetaan tarpeettomia ovia ikkunoiksi.
	2000: agility MM, Dream Theater. 2001: muodostelmaluistelu MM, Muumi, Marilyn Manson, Mel C, Rammstein. 2002: Kent. 2003: jääkiekko nuorten MM. 2004: Kraftwerk, B. B. King, Nightwish. 2005: Audioslave, Prodigy. 2006: Beach Boys. 2007: cheerleading MM, Nine Inch Nails, Kanye West, Jerry Lee Lewis, Muse. 2008: agility MM, 30 sec to Mars, Avril Lavigne, Snoop Dogg. 2009: Helmut Lotti, Massive Attack. 2010: cheerleading EM, 50 Cent. 2011: muodostelmaluistelu MM, Tori Amos.
2001	Muutetaan aulatila ja toimistohuone jäähallia palvelevaksi urheiluvälinemyymälätilaksi tasolla. Suljetaan avoporras rakentamalla välipohja liittolaattarakenteena.
2004	Haetaan lupaa yleisöaula A:n kahden betonirakenteiden avoportaan purkamiseen. Kaiteisiin jäävin aukkoihin rakennetaan teräsrakenteisen pinnakaiteet, jotka ovat poisnostettavia.
2006	Rakennetaan hissit yhdistämään tasoja +4.90 ja +22.00 ja kerroksia niiden välillä. Tämän muutoksen jälkeen selostamot on muutettu aitioiksi, tarkempaa ajankohtaa ei ole voitu määrittää.
2007	E-katsomokantta laajennetaan välipohjaa lisäämällä.
2009	E-yleisöaula 2-kerroksen tasolla laajennetaan rakentamalla välipohja sisääntuloaulan korkeaan osaan. Muodostuneelle alueelle rakennetaan keittiö ja ravintola.
2013	**Jäähallin E-yleisöaulan laajentamiselle välipohjaa lisäämällä haettu ja saatu rakennuslupa, muutoksia kuitenkaan ei ole toteutettu.**

Muutokset on listattu Helsingin kaupungin Rakennusvalvontaviraston arkistossa olevien lupa-asiakirjojen perusteella. Lupa-asiakirjoissa esitettyjä toimenpiteitä ei välttämättä ole suoritettu, tai niihin on voitu tehdä työmaavaiheessa muutoksia, joista ei muutosasiakirjoja enää ole toimitettu arkistoon. Näin ollen yllä oleva muutoshistorialistaus on vain viitteellinen, ja tehtyjen toimenpiteiden paikkansapitävyys tulee tarkistaa kohteessa erikseen.

4.2 KUVAPARIVERTAILUJA

Kuva 41. Jäähalli Nordenskiöldinkadun suunnasta nykyisin. Lasiseinät on uusittu ja betonipinnat kunnostettu vuoden 1999 korjauksessa. Samassa yhteydessä on rakennettu myös tuulikaapit ja sisäänkäyntikatokset.

Kuva 42. Julkisivu alkuperäisessä asussaan. Lasin takaa näkyvät katsomon betonirakenteet muodostavat osaltaan julkisivun arkkitehtuuria. Kuvalähde: Kuvaaja Teuvo Kanerva, Museoviraston kuvakokoelmat

Kuva 43. Julkisivu Nordenskiöldinkadun kallioilta nykyisin. Lehdistökeskus ja toimistotilat on rakennettu betonikannen alle vuonna 1980.

Kuva 44. Alkuperäinen julkisivu iltavalaistuksessa. Julkisivun uudistamisen yhteydessä ovat hävinneet ovien alkuperäiset vetimet ja "työntimet". Kuvalähde: Kuvaaja Teuvo Kanerva, Museoviraston kuvakokoelmat

Kuva 45. Helsingin jäähalli vuonna 1967. Katsomon yläosan valoaukot on myöhemmin rakennettu umpeen kevyillä rakenteilla. Kuvalähde: Kuvaaja Erkki Suonio, YLE Kuvapalvelu

Kuva 46. Areena ja katsomot nykyisin. Puupenkit ja yläosan seisomakatsomot on korvattu taittuvilla istuimilla ja lisätty teleskooppikatsomot. Yläkatsomon kaidejärjestelyt on muutettu vuonna 1974.

4.3 SÄILYNEIMMÄT TILAT JA RAKENNUSOSAT

Tässä kappaleessa eritellään jäähallin parhaiten alkuperäistä vastaavassa kunnossa säilyneet tilat ja rakennusosat. Arviointi perustuu kohdekäynteihin sekä valokuvamateriaalin ja alkuperäispiirustusten vertailuun. Alkuperäiset pääpiirustukset vuodelta 1964 sekä muutoskaaviot ovat tämän rakennushistoriaselvityksen liitteinä.

Julkisivut

Yleisilmeeltään julkisivut ovat hyvin säilyttäneet alkuperäisen ulkoasunsa. Julkisivulasitus ei ole alkuperäinen, mutta se on toteutettu alkuperäistä lasijakoa noudattaen ja julkisivun sisäpuolinen kantava teräsrunko on alkuperäinen. Kaakkois- ja luoteisjulkisivuihin sommitellut ilmanvaihtoritilät ovat alkuperäisillä paikoillaan. Koillis- ja lounaisjulkisivujen keskellä sijaitsevat suuret betoniset kattovedenpoistojärjestelmät ovat alkuperäisiä. Julkisivuihin on myöhemmin toteutettu betonisia ilmanvaihtokammioita harjoitusjäähallin rakentamisen yhteydessä, myös nämä ovat alkuperäisen arkkitehtitoimiston suunnittelemia.

Nordenskiöldinkadun sisäänkäyntiaukiota dominoi edelleen alkuperäinen, monumentaalinen betonireliefi. Lasiset sisäänkäyntiovet sijaitsevat betonisessa jalustassa, jonka päältä lasijulkisivu nousee. Osa sisäänkäynneistä on poistettu käytöstä ja muutettu kiinteiksi laseiksi. Lasiovet varusteineen on uusittu ja niiden ylle rakennettu katoksia sekä tuulikaappeja. Julkisivuun on myös toteutettu uusia korkeampia lastausovia, jotka rikkovat alkuperäisen jalustan ajatuksen.

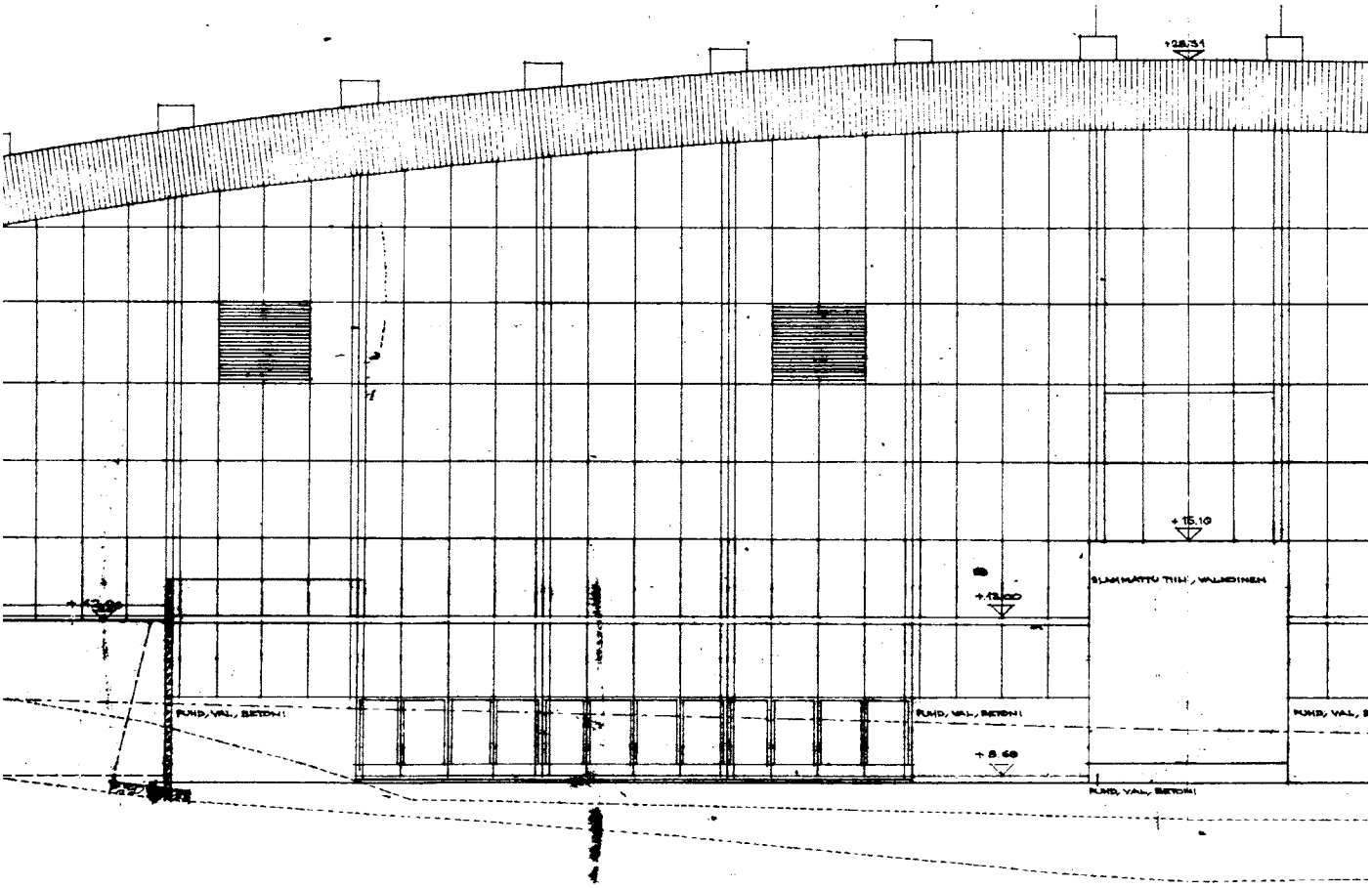

Julkisivu luoteeseen. Ote pääpiirustuksesta vuodelta 1964. Mittakaava 1:200. Kuvalähde: Rakennusvalvonnan arkisto

Kuva 47.
Lasijulkisivua sisältäpäin kuvattuna.

Kuva 48.
Koillisjulkisivu harjoitusjäähallin katolla sijaitsevan aukion suuntaan.

Kuva 49. Julkisivu luoteeseen Nordenskiöldin kadun suuntaan.

Katsomot ja vaijerikannatteinen katto

Betoniset katsomot ja niiden kantavat rakenneosat ovat säilyneet alkuperäisinä. Myöhemmät muutokset, kuten nurkkakatsomoiden ”pyöristys” ja teleskooppikatsomot, on toteutettu kevytrakenteisina. Alkuperäiset seisomakatsomot kaakkois- ja luoteissivuilla olivat alun perin ilman kaiteita. Ilmavat ja eleettömät teräskaiteet suunnitteli pian käyttöönoton jälkeen alkuperäinen arkkitehtitoimisto. Katsomoissa oli jäähallin valmistuttua yhtenäiset puiset penkit, jotka on myöhemmin korvattu muovisilla kuppi-istuimilla. Myös seisomakatsomoihin on myöhemmin asennettu istuimet.

Kuva 50. Katon vaijerikannatuksen yksityiskohta.

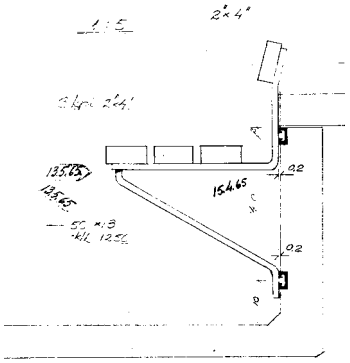

Katsomoiden puupenkit, detalji, 1964.

Kuvalähde:
Rakennusvalvonnan arkisto

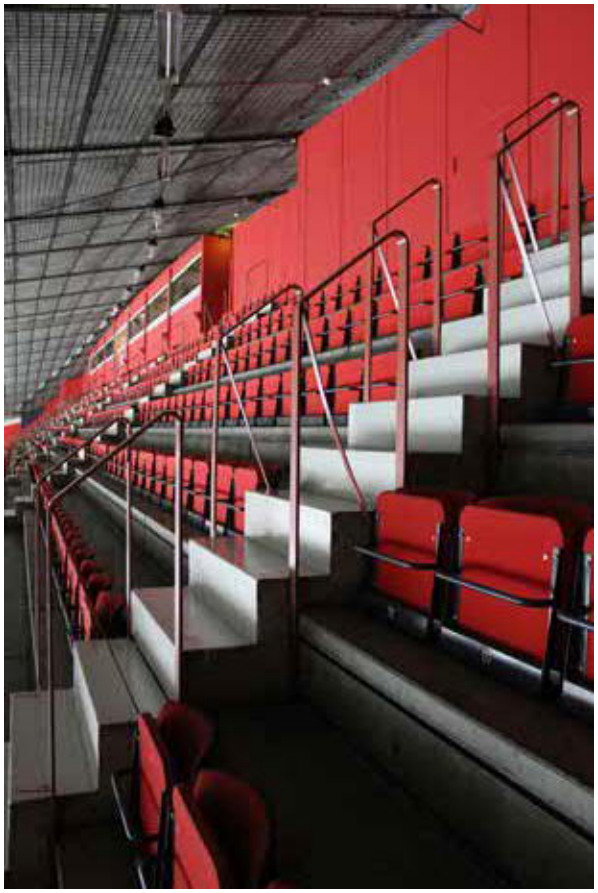

Kuva 51. Sivukatsomoiden ylimpien osien kaiteet lisättiin vuonna 1974. Alkuperäiset kiinteät puupenkit ja seisomakatsomot on korvattu taittuvilla istuimilla.

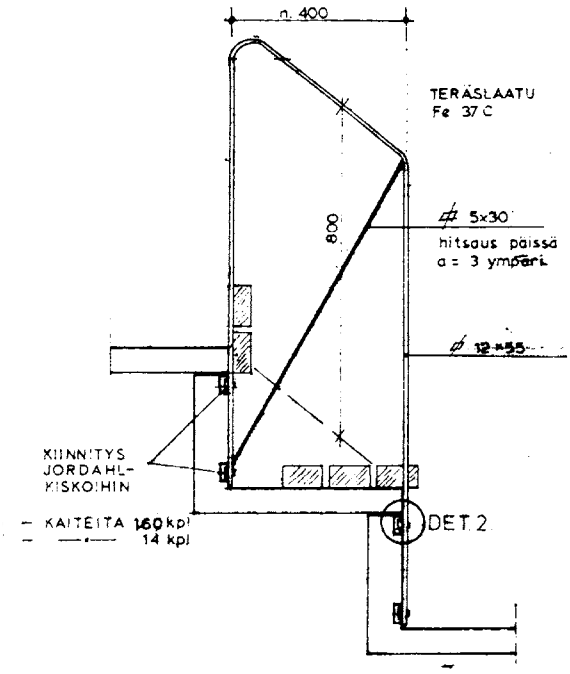

Yläkatsomon kaiteet, detalji, 1974.

Kuvalähde:
Rakennusvalvonnan arkisto

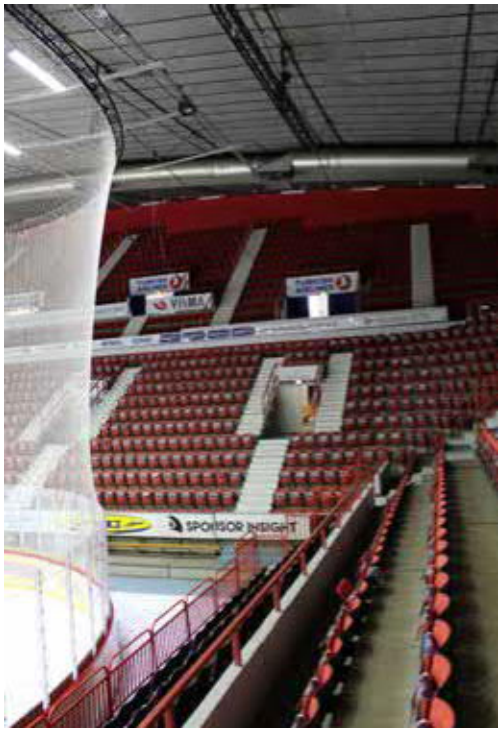

Kuva 52. Päädyissä ja kaakkoissivulla alimpana on uudet teleskooppikatsomot sekä niihin liittyvät kaiteet.

Kuva 53. Kattorakenne koilliskatsomon korkeimmalta kohdalta.

Jäähallin vaijerikannatteinen ja teräskaseteista koostuva katto on sen arkkitehtuurin kannalta omaleimainen rakennusosa. Vaijereiden hyvään vetolujuuteen perustuva ratkaisu on materiaalinkäytöltään tehokas ja ilmeeltään kevyt. Kattorakenne ja sen kannatus on alkuperäinen. Myös kattoon asennetut ilmanvaihtokanavat on suunniteltu osaksi arkkitehtuuria ja näytetty jo pääpiirustuksissa. Katsomoiden yläosat olivat alun perin avoinna, ja niistä tuli areenalle luonnonvaloa aulojen kautta. Valoaukot on sittemmin suljettu kevyellä rakenteella ja rakennettu päätyaitiot 1990-luvulla.

Kuva 54. Kaakkoiskatsomon ylimmällä tasolla sijainneet selostamot on muutettu yleisöaitioiksi. Kaarevat ilmanvaihtokanavat sulautuvat osaksi sisätilan arkkitehtuuria.

Yleisöaulat

Jäähallin yleisöaulat muodostuvat katsomoita kannattavien betonirakenteiden ja lasisten julkisivujen väliin. Myös vaijerikannatteinen katto on aulojen yläosissa näkyvissä. Arkkitehtuuri on ilmaisultaan suurieleistä ja rakenteellista. Tilojen muodonanto juontaa juurensa pitkälti kattokonstruktiosta ja siinä vaikuttavista fysikaalisista voimista. Lasiseinät tuovat auloihin runsaasti luonnonvaloa.

Auloja rytmittävät katsomoiden kantavat pilarit ja niiden väleissä vuorottelevat yleisöportaat, myyntikioskit ja wc:t. Alun perin luoteisaula oli täyskorkeaa tilaa, jossa sijaitsi katsomoihin nousevia avoportaita. Yhdessä lasiseinän kanssa nämä muodostivat jäähallin pääjulkisivun. Aulaan on myöhemmin suurelta osin rakennettu välipohja, joka madaltaa sisääntulokerroksen. Välipohja on rakennettu kevytrakenteisena ja alkuperäinen tilanne on näin ollen palautettavissa.

Aulojen detaljiikka on luonteeltaan yksinkertaista ja kestäväksi rakennettua. Kaiteet, käsijohteet sekä portit ovat teräsrakenteisia, ja ne on pääosin kiinnitetty pysyvästi alkuperäiseen betonivaluun. Paksut lattateräkset muodostavat detaljiikan kantavan aiheen, jota on varioitu eri käyttötarkoituksiin. Myös materiaalit ovat pelkistettyjä. Paikalla valetun betonin lautamuottipinnat on jätetty seinissä ja rakenteissa näkyviin. Betonin alkuperäisestä pinnoituksesta ei tähän selvitykseen ole saatu varmaa tietoa. Aulan alkuperäiset myyntikioskit ovat pääosin säilyneet.

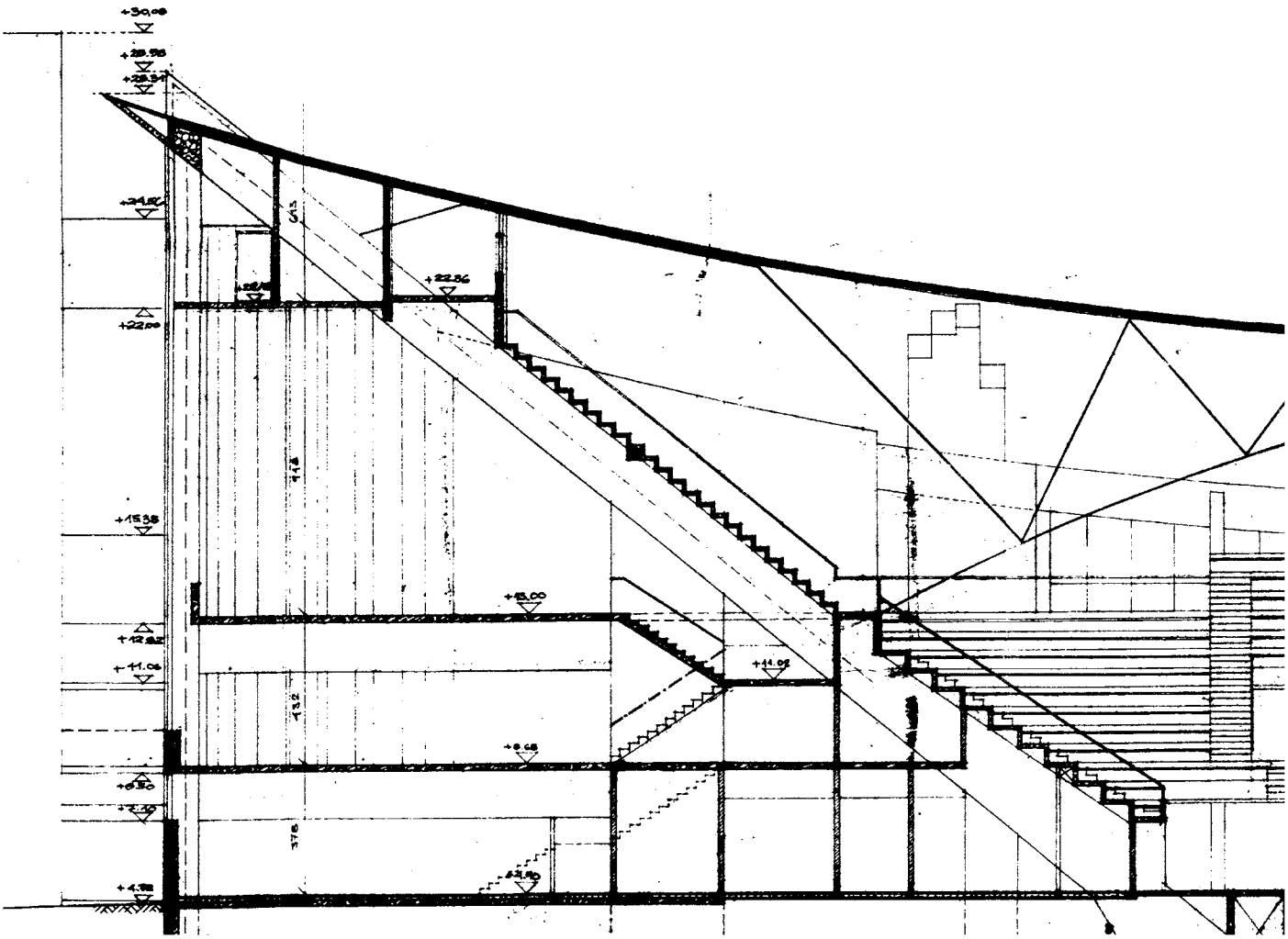

Leikkaus kaakkoisaulasta. Ote pääpiirustuksesta vuodelta 1964. Mittakaava 1:200. Kuvalähde: Rakennusvalvonnan arkisto

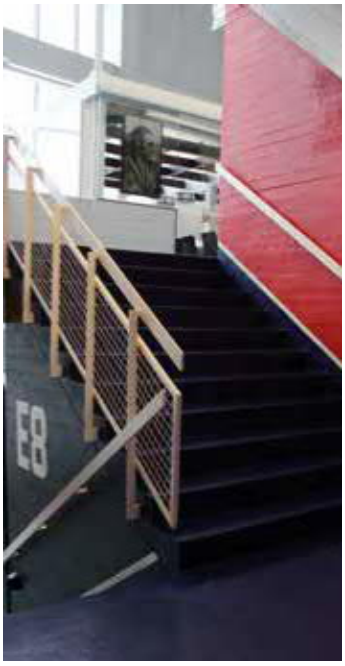

Kuvat 55, 56 ja 57.
Alkuperäisiä yleisöaulojen kaiteita ja kenttätasolle johtavat portit.

Kuva 58.
Nordenskiöldinkadun puolella aula on alun perin ollut suurimmalta osin täyskorkeata tilaa.

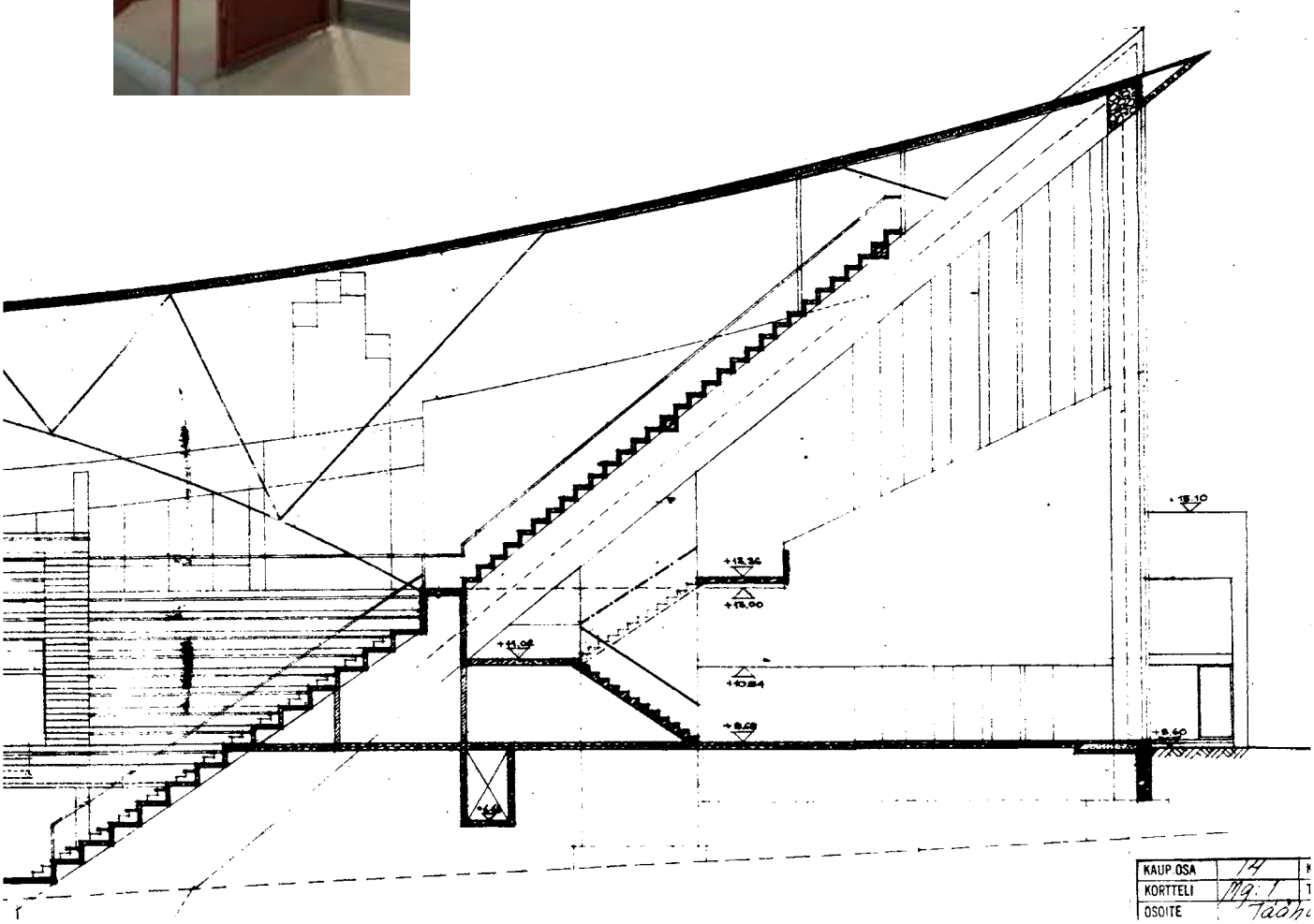

Leikkaus luoteisaulasta. Ote pääpiirustuksesta vuodelta 1964. Mittakaava 1:200. Kuvalähde: Rakennusvalvonnan arkisto

Kunniavieraiden aitio ja oleskelutila

Jäähallin erikoisuus on kunniavieraiden vastaanottoa ja oleskelua varten rakennettu tilasarja. Vieraiden sisäänkäynti sijoittuu Nordenskiöldinkadun julkisivuun, sen keskellä sijaitsevan betonireliefin taakse. Kunniavieraat nousevat yksinkertaisen ja karun betonisen porrashuoneen kautta heitä varten varattuun oleskelutilaan. Oleskelutilasta on suora yhteys kunniavieraiden katsomoaitioon, jolloin kunniavieraiden ja jäähallin muiden käyttäjien kulkureitit eivät missään vaiheessa risteä keskenään.

Alun perin oleskelutila muodosti korkeaan luoteisaulaan sen keski-osan yllä leijuvan suljetun volyymin, jonka ali muu yleisö virtasi katsomoihin. Oleskelutilassa on vino katto ja yksi suuri yläikkuna, josta tilaan lankeaa ylävalo ja aukeaa näkymä taivaalle. Tilassa on käytetty puupintoja tuomaan sisustukseen lämpöä ja pehmentämään akustiikkaa. Tilassa on vahvasti aikalaisarkkitehtuurin vaikutteita, ja väistämättä mieleen muistuu arkkitehti Jaakko Kontion työskentely Alvar Aallon toimistopäällikkönä ennen oman toimistonsa perustamista.

Kunniavieraiden oleskelutilassa on joitakin sinne varta vasten valmistettuja kalusteita. Vieraille on varattu samanlaiset yksinkertaiset mäntypuiset vaatenaulakot, kuin jäähallin pukuhuoneissa on alun perin ollut. Korkeaan tilaan ripustetuissa valaisimissa on samaa muotokieltä, kuin julkisivun betonireliefissä. Reliefin suunnitellut arkkitehti Kalle Räike on siis hyvinkin voinut antaa muodon myös valaisimille.

Kunniavieraille varattu katsomoaitio sijaitsee keskellä luoteiskatsomoa, tarjoten parhaan näkyvyyden jääkiekko-otteluihin. Aitio on erotettu muusta katsomosta betonisin umpikaitein. Kunniavieraiden aitiossa sijaitsivat alun perin jäähallin ainoat yksittäiset henkilökohtaiset istuimet, muiden katsojien istuessa puisilla penkeillä tai seisoessa.

Kuva 59. Kunniavieraiden oleskelutila.

Kuva 60. Kunniavieraiden aitio.

Kuvat 61 ja 62.
Kunniavieraiden oleskelutilan kalusteita.

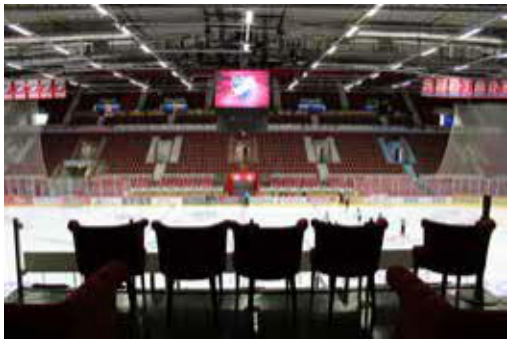

Kuva 63. Kunniavieraiden aitio.

Kuvat 64 ja 65.
Alkuperäisiä painikkeita.

Kuva 66. Kunniavieraiden sisäänkäynti.

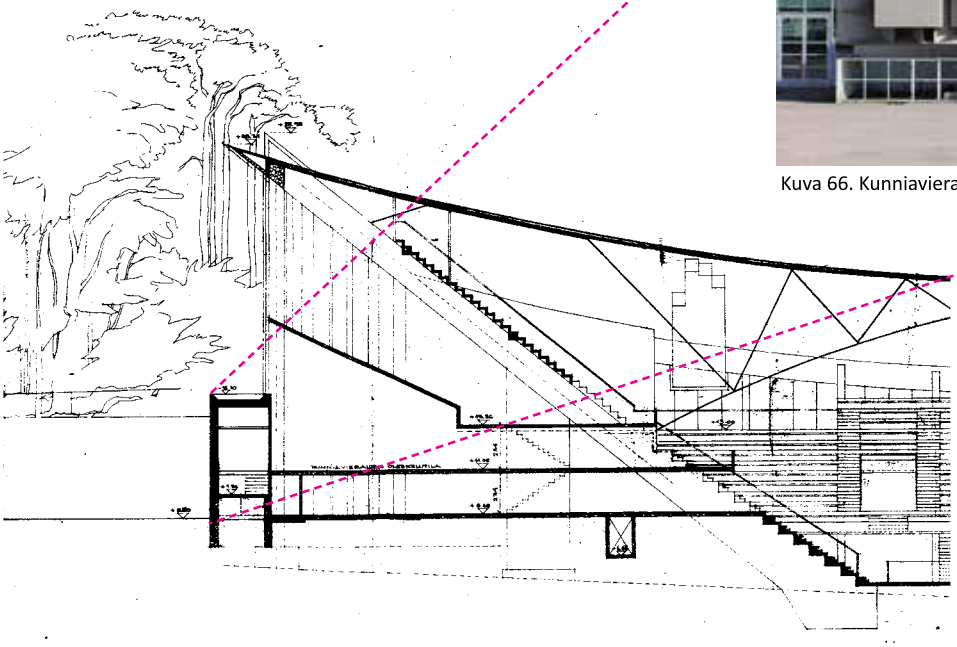

Kunniavieraiden oleskelutila ja katsomo. Ote pääpiirustuksesta vuodelta 1964. Mittakaava 1:400.

Kuvalähde:
Rakennusvalvonnan arkisto

5. NYKYTILANNE

5.1 NYKYTILA VALOKUVINA

Kuva 67. Jäähalli Nordenskiöldinkadun suunnasta.
Kuva 68. Ilmakuva Töölönlahden ja Olympiastadionin suuntaan.
Kuva 69. Ulko-ovia lehdistökeskuksen päällä betonikannella.
Kuva 70. Betonireliefin jalustaan on rakennettu huoltotila.
Kuva 71. Lasijulkisivu ja räystäs Nordenskiöldinkadun puolella.
Kuva 72. Kaakkoisjulkisivu pallokentän suunnasta.
Kuva 73. Koillisjulkisivu paikoitusalueen suunnasta.
Kuva 74. Kaakkoisjulkisivun huolto-ovet ja toimistosiipi.
Kuva 75. Kaakkoisjulkisivun lauhdutinaitaus.

Kuva 67.

Kuva 68.

Kuva 69.

Kuva 70.

Kuva 71.

Kuva 72.

Kuva 73.

Kuva 74.

Kuva 75.

Kuva 76.

Kuva 77.

Kuva 78.

Kuva 76. Ilmanvaihtosäleikkö koillisjulkisivussa.
Kuva 77. Hallin etelänurkka ja räystäs pallokentän suunnasta.
Kuva 78. Koillisjulkisivu. Suuri kattopinta vaatii suuret vedenpoistojärjestelyt, jotka on keskitetty koillis- ja lounaisjulkisivujen betonikammioihin.
Kuva 79. Kattoa kannattavien vaijereiden kiinnityspisteet muodostavat arkkitehtonisen aiheen räystäällä.
Kuva 80. Räystästä ja lasiseinää koillisjulkisivussa.
Kuva 81. Koillisjulkisivun betoninen vedenpoistokammio on sommiteltu osaksi julksivun arkkitehtuuria.
Kuva 82. Sisäänkäyntikatokset ovat myöhempiä lisäyksiä.
Kuva 83. Räystästä ja lasiseinää koillisjulkisivussa.

Kuva 79.

Kuva 80.

Kuva 81.

Kuva 82.

Kuva 83.

Kuva 84.

Kuva 84. Valaisimet ja näyttötaulu on uusittu sekä lisätty päätyihin kiekkoverkot.
Kuva 85. Näkymä areenalle etelänurkasta.
Kuva 86. Luoteisjulkisivun aula 2. kerroksessa.
Kuva 87. Kaakkoisjulkisivun aula 2. kerroksessa.
Kuva 88. Kaakkoisjulkisivun aula 1. kerroksessa.
Kuva 89. Päätyihin rakennettiin yleisöaitiot ja niiden katsomot vuonna 1997.
Kuva 90. Kulmakatsomot on “pyöristetty” vuonna 1997.
Kuva 91. Maanalainen harjoitushalli rakennettiin jäähallin koillispuolelle vuonna 1991.
Kuva 92. Yleisöporras kaakkoisaulassa.

Kuva 85.

Kuva 86.

Kuva 87.

Kuva 88.

Kuva 89.

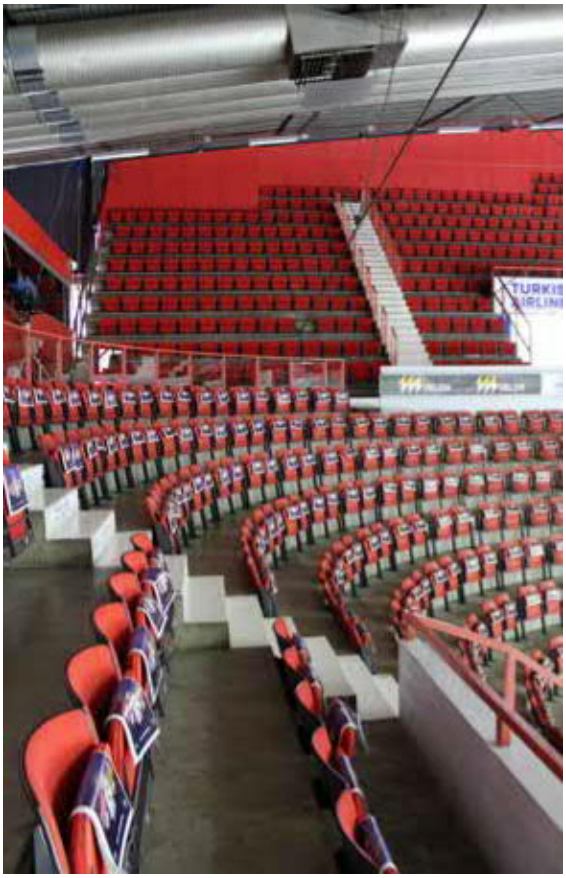

Kuva 90.

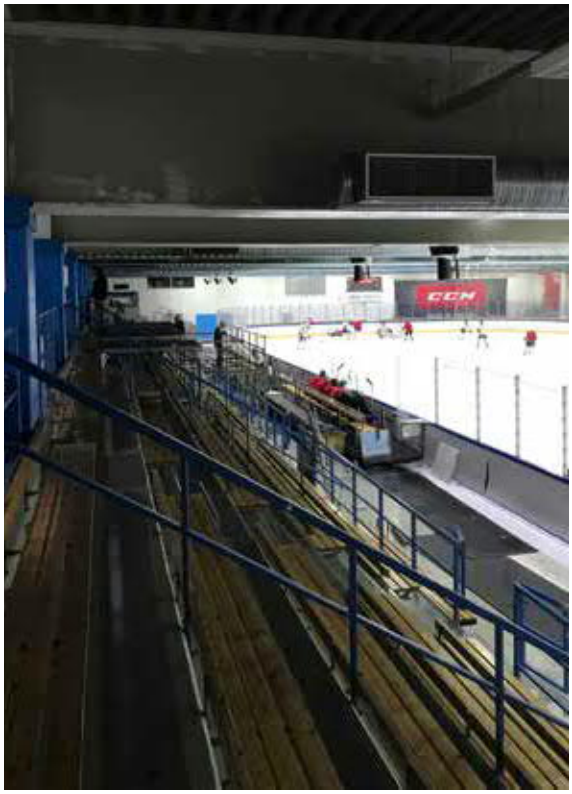

Kuva 91.

Kuva 92.

5.2 NYKYTILAN PIIRUSTUKSET

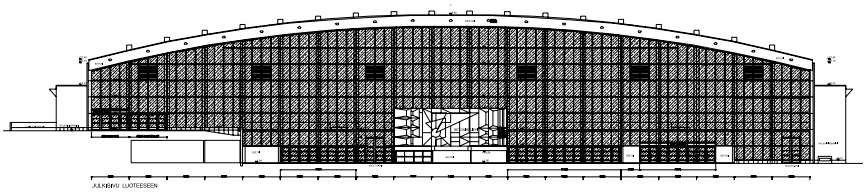

Julkisivu luoteeseen 1:1000

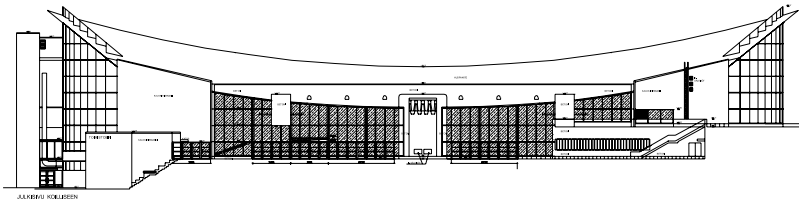

Julkisivu koilliseen 1:1000

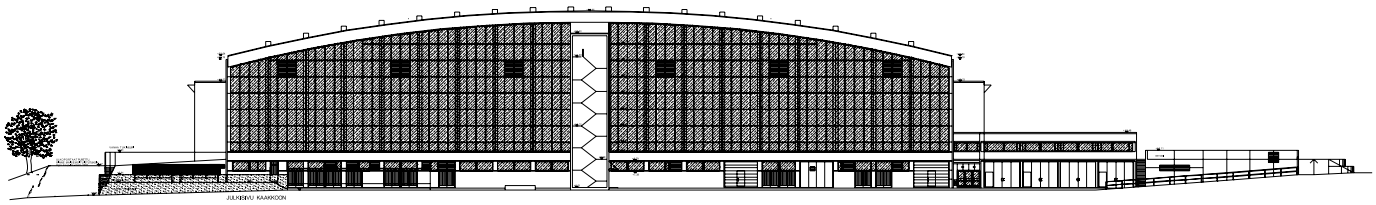

Julkisivu kaakkoon 1:1000

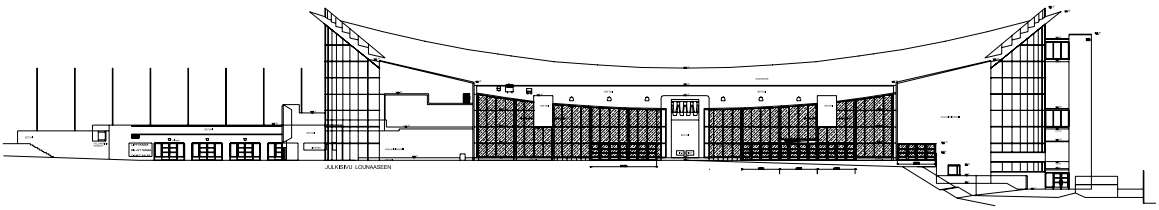

Julkisivu lounaaseen 1:1000

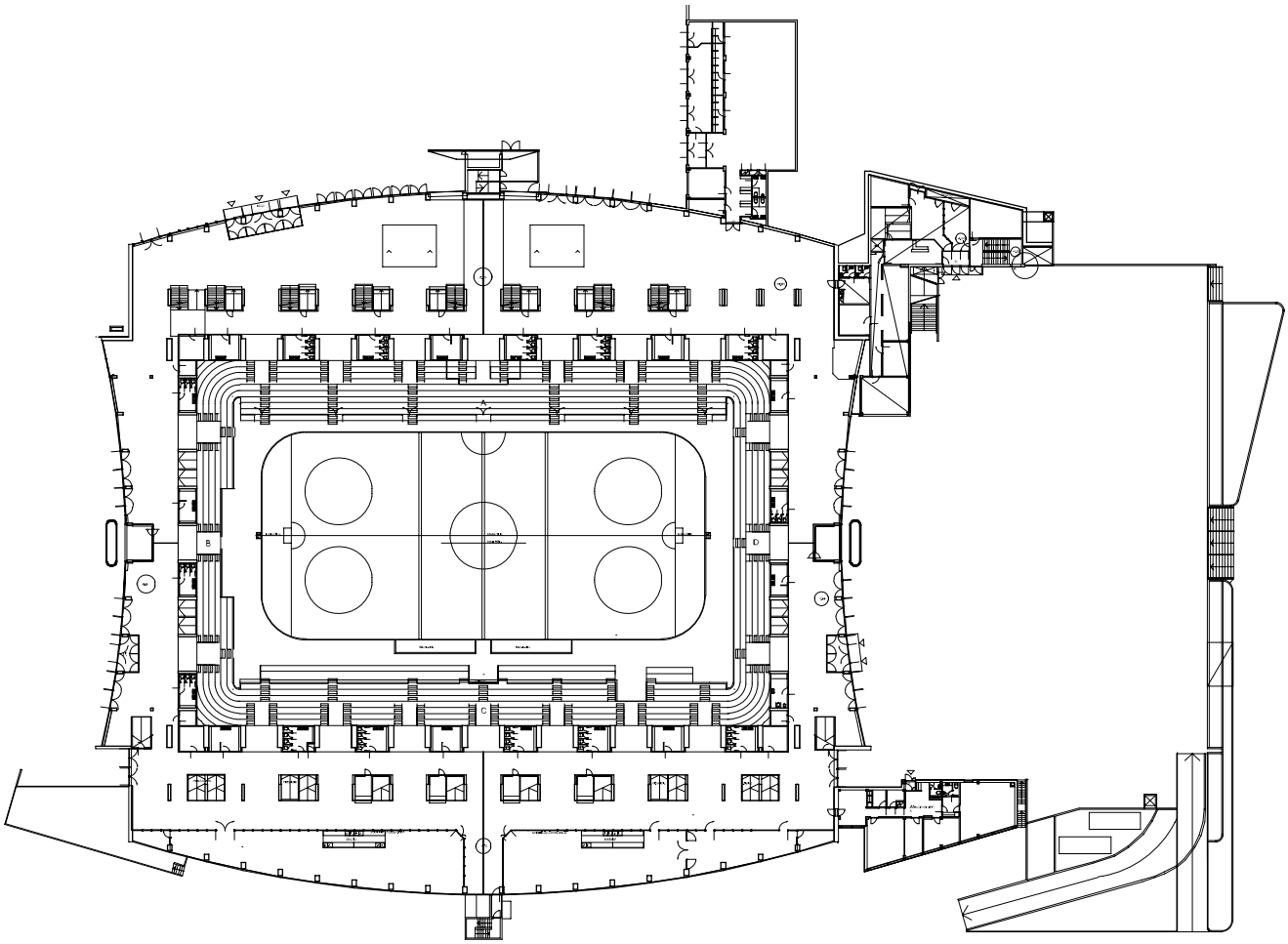

Alakatsomo +8, pohjapiirustus 1:1000

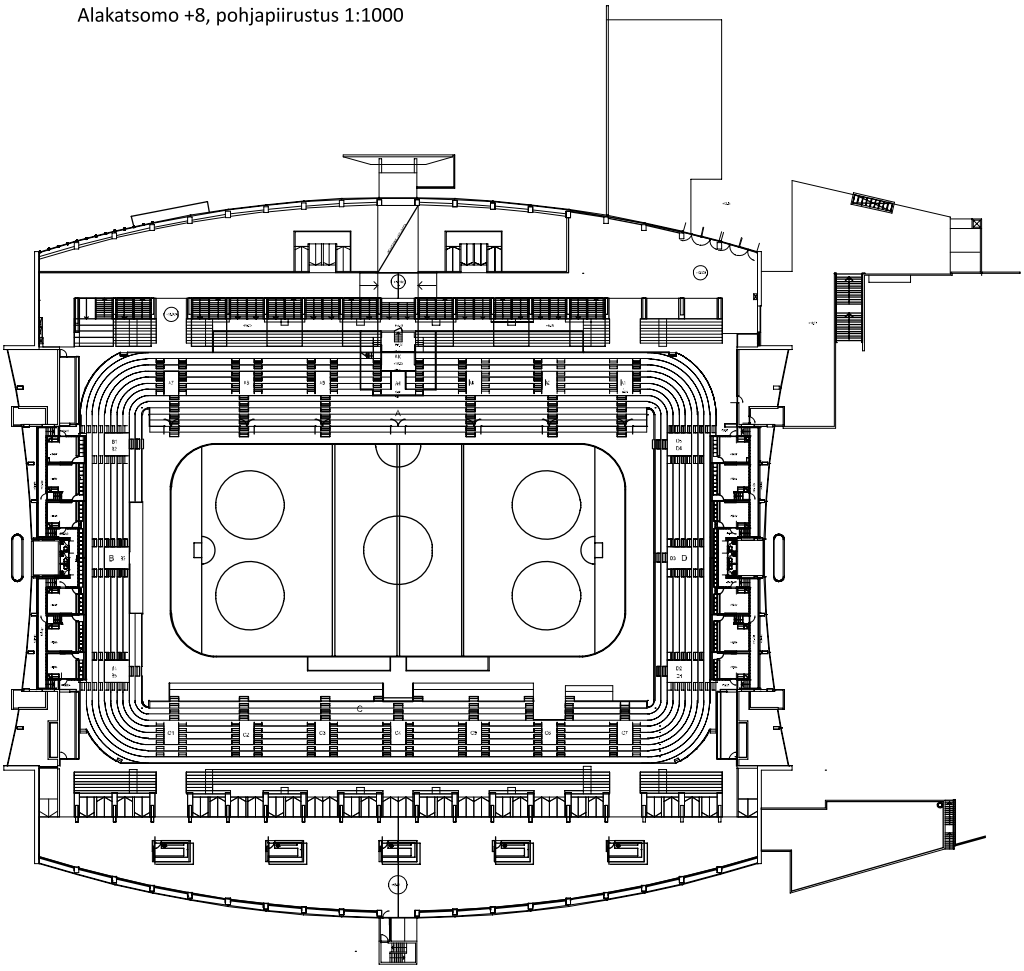

Yläkatsomo +13, pohjapiirustus 1:1000

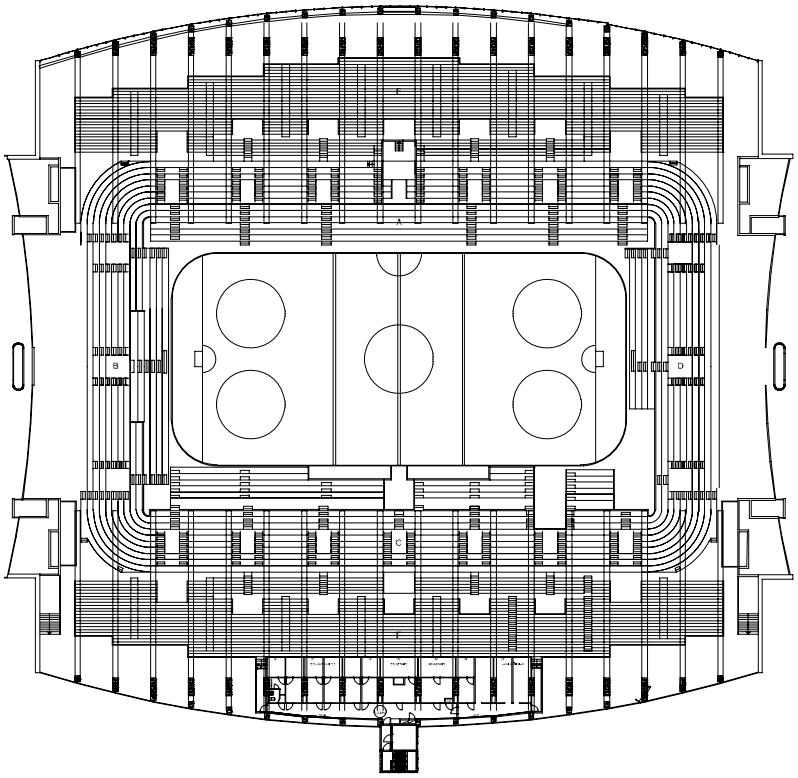

Selostamo +22, pohjapiirustus 1:1000

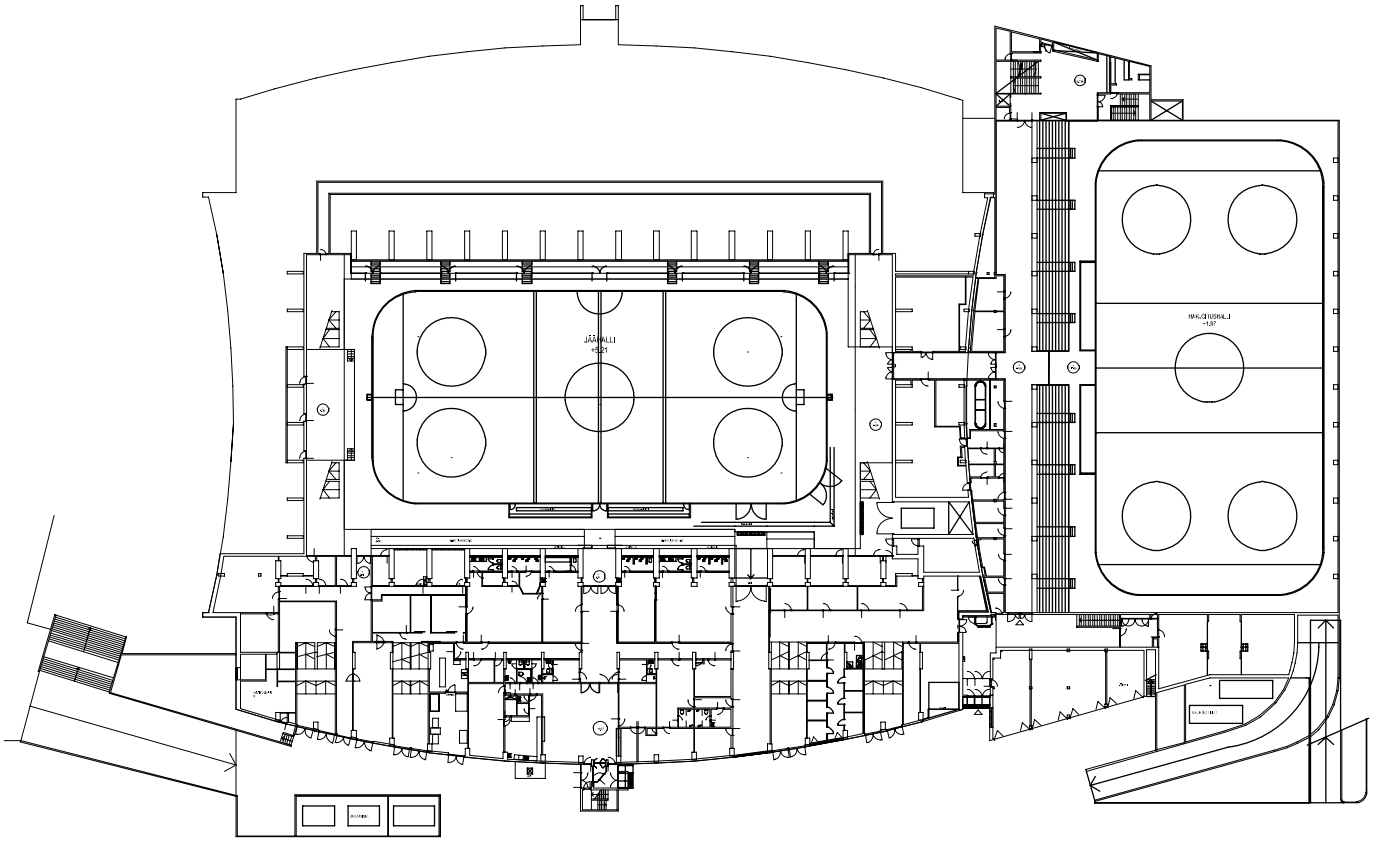

Areena +4, pohjapiirustus 1:1000

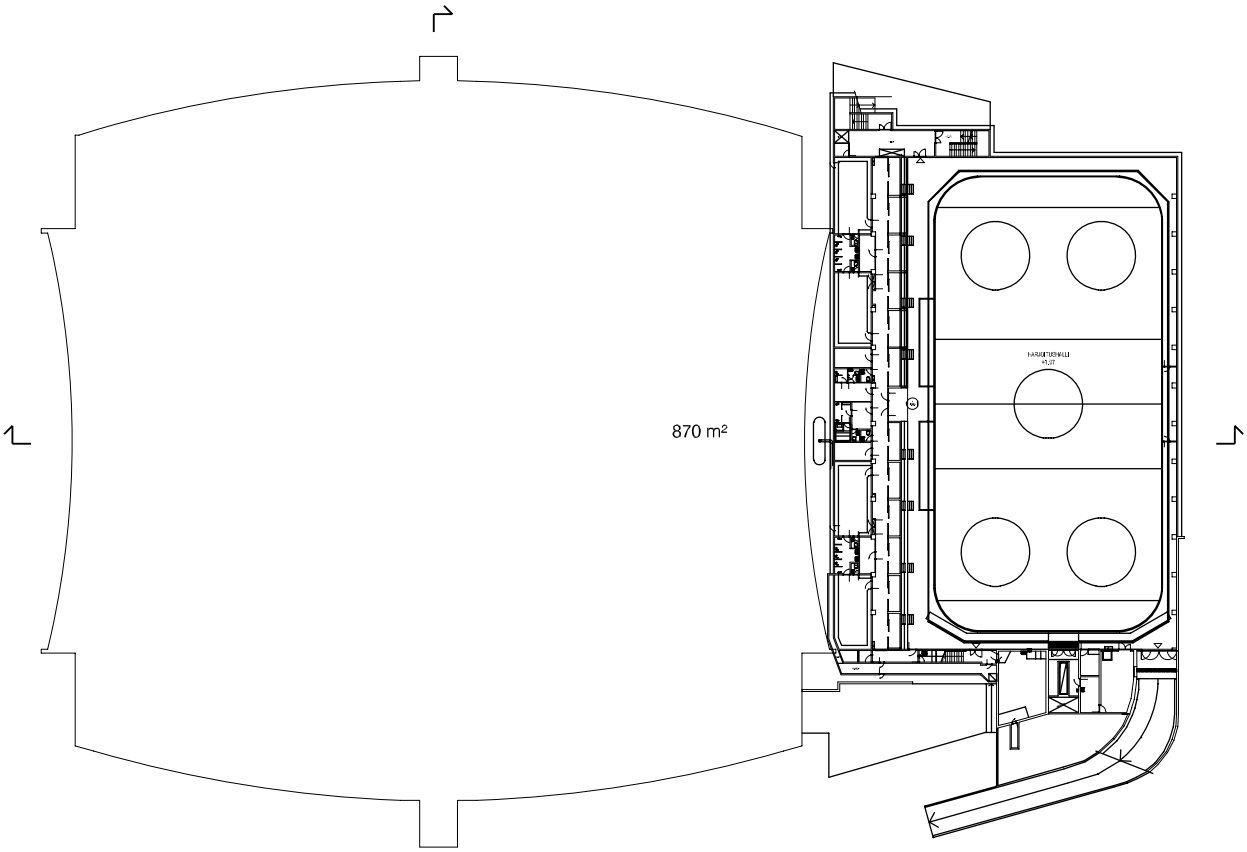

Harjoitushalli +1, pohjapiirustus 1:1000

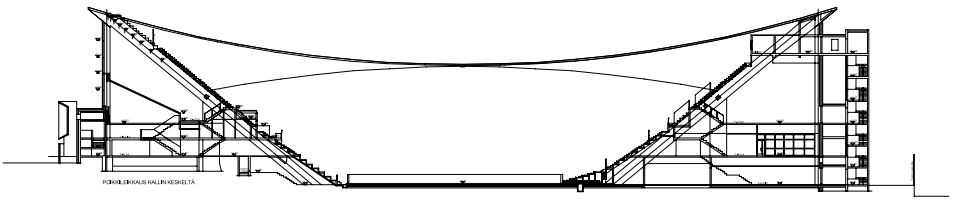

Poikkileikkaus 1:1000

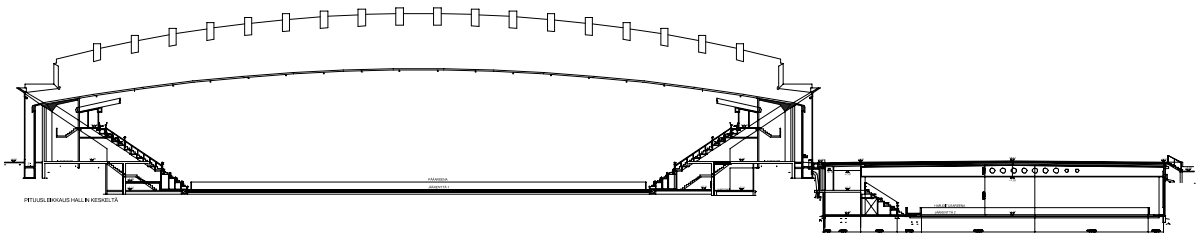

Pituusleikkaus 1:1000

6. RAKENNUKSESSA OLEVIA ARVOJA

Kulttuurihistoriallisia ja historiallisia arvoja

Helsingin jäähalli on järjestyksessään toinen Suomeen valmistunut tämän käyttötarkoituksen rakennus. Se on palvellut jääurheilukäytössä valmistumisestaan lähtien, ja siihen liittyy urheilutoiminnan kautta vahvoja kulttuurihistoriallisia arvoja. Hallissa on esimerkiksi järjestetty useita lajissaan Suomen ensimmäisiä arvokilpailuja EM- ja MM-tasoilla. Urheilukilpailuissa ja otteluissa on esiintynyt lukuisia kansallisesti ja kansainvälisestikin merkittäviä urheilijoita ja urheilualan vaikuttajia.

Jäähalli on myös palvellut tapahtumakäytössä heti valmistumisestaan lähtien, ja tämä käyttö on tuonut mukanaan oman kulttuurihistoriallisen kerrostumansa. Jäähallissa järjestettyjen tapahtumien myötä se kytkeytyy myös useisiin historiallisiin henkilöihin ja ilmiöihin. Urheilu- ja viihdemaailman vaikuttajien lisäksi jäähalliin liittyy myös esimerkiksi poliittisia henkilöhistorioita. Hallissa on järjestetty mm. konsertteja, puoluekokouksia, näyttelyitä - ja myös kautta aikain ensimmäinen paavin vierailu Suomessa ja sen yhteydessä järjestetty messu on järjestetty juuri Helsingin jäähallissa. Kulttuurihistoriallisiin arvoihin liittyviä seikkoja on esitelty tarkemmin luvuissa 3.5 (s. 35) ja 4.1. (s. 40)

Arkkitehtonisia ja rakennustaiteellisia arvoja

Helsingin jäähallin arkkitehtuuri perustuu betonin ja lasin käyttöön sekä rakenteelliseen linjakkuuteen. Rakennuksessa on aikakautensa urheiluarkkitehtuurille ominaista urheilun dynamiikkaa ilmentävää muotokieltä. Yksityiskohdat on suunniteltu yleisökäyttöä ajatellen kovaa kulutusta kestäviksi ja myös niissä on kekseliästä rakenteellisuutta. Kaapelikannatteisen katon muodostama kaareva betoninen räystäs asettuu keveän lasijulkisivun ylle luoden voimakkaan vastakohtaparin. Yleisöauloissa lasijulkisivujen läpi virtaava päivänvalo puolestaan korostaa betonisten katsomorakenteiden jykevyyttä.

Jäähallin katon rakenneratkaisu on ollut oman aikansa edistyksellisintä rakennetekniikkaa. Kaapelikannatteiset katot olivat tuolloin uusi rakenneratkaisu, joka vielä Helsingin jäähallin rakentamisajankohtana oli kehittymisvaiheessa. Ruotsalainen insinööri David Jawerth oli tämän tekniikan uranuurtaja myös kansainvälisesti. Tähän selvitykseen liittyen läpi käydyistä, Jawerthin tekniikalla toteutetuista rakennuksista Helsingin jäähalli erottuu edukseen selkeän kokonaisarkkitehtuurinsa vuoksi.

Areenan sisätilan alkuperäisen ilmeen kannalta oleellisia piirteitä ovat kaareva kattopinta ja luonnonvalon johtaminen areenalle katsomoiden yläreunan ja katon välistä aulan lasiseinien kautta. Jälkikäteen rakennetut välipohjat on toteutettu rakennusteknisesti niin, että alkuperäinen korkea aulatila voidaan palauttaa. Katsomo- ja aputilojen järjestelyt sekä talotekniset järjestelmät ovat ajan myötä kokeneet lukuisia muutoksia, mutta sisätilojen arkkitehtuurin perusratkaisut ja osa yksityiskohdista ovat säilyneet. Kunniavieraiden katsomo ja oleskelutila on urheilurakennusten viitekehyksessä erityislaatuinen kokonaisuus.

Maisemallisia arvoja

Helsingin jäähalli sijaitsee Helsingin ja koko Suomen urheiluhistorian kannalta keskeisellä paikalla Eläintarhan urheilukentän, Olympiastadionin, Uimastadionin ja Töölön pallokenttien kupeessa. Jäähalli edustaa tässä vapaasti maisemassa seisovien urheilurakennusten jatkumossa 1960-luvun vaihetta ja kokonaisuutta on täydennetty vielä vuonna 2000 valmistuneella jalkapallostadionilla. Eläintarhan alueesta ja sen luoteisosasta on teetetty ympäristöhistorialliset selvitykset kaupunkisuunnitteluviraston ja liikenneviraston toimesta vuosina 2013 ja 2017 (Näkymä Oy).

7. YHTEENVETO

Helsingin jäähalli edustaa 1960-luvun urheiluarkkitehtuuria ollen yksi aikakautensa merkittävimmistä suomalaisista urheilurakennuksista. Sen betoni- ja lasirakentaminen ilmentää tyylipuhtaasti aikalaisarkkitehtuurin suuntauksia ja asettuu tärkeäksi virstanpylvääksi arkkitehtien Jaakko Kontio ja Kalle Räikeen uralla. Insinööri David Jawerthin suunnittelema jäähallin katon rakenteellinen ratkaisu on ollut aikanaan edistyksellinen ja – yhdessä kokonaisarkkitehtuurin kanssa – muodostaa hänen kansainvälisellä urallaan hyvin onnistuneen esimerkin tämän tyyppisistä hallirakennuksista. Helsingin kaupunginmuseo on todennut, että Helsingin jäähallilla on huomattava kulttuurihistoriallinen arvo, jonka tulisi ohjata siinä tehtäviä korjauksia ja muutoksia.

Jäähalli on hyvin säilynyt, eivätkä muutokset ja peruskorjaukset eivät ole merkittävissä määrin tuhonneet sen alkuperäistä, suurista arkkitehtuurin ja rakenneratkaisujen peruslinjoista muodostuvaa ilmettä. Lasijulkisivujen, satulapinnan muotoisen katon ja katsomorakenteiden luoma kokonaisuus on hyvin säilynyt. Aulatilojen muutokset ovat vähentäneet alkuperäisiä arkkitehtonisia arvoja, mutta myöhemmät muutokset on toteutettu niin, että alkuperäinen ilme on mahdollista palauttaa. Sisätiloissa ja etenkin katsomoissa sekä kunniavieraiden oleskelutiloissa on löydettävissä alkuperäisiä säilyneitä yksityiskohtia.

Jäähallin jatkokäytössä ja korjauksissa on syytä kiinnittää huomiota kulttuurihistoriallisten, rakennustaiteellisten ja maisemallisten arvojen säilymiseen ja mahdolliseen palauttamiseen. Uusien osien harkittu sovittaminen vahvaan betoni- ja lasiarkkitehtuuriin sekä rakenteellinen loogisuus ovat hyviä lähtökohtia suunnittelulle. Sisätiloissa näkyvä ja luonnonvalon korostama kaareva kattorakenne on visuaalisesti tärkeä ja rakennusta alunperin määrittelevä tekijä. Taloteknisten järjestelmien muutoksia toteuttaessa on syytä kiinnittää erityistä huomiota niiden sovittamiseksi kokonaisuuteen siten, että uudet osat eivät korostu. Säilyneiden sisätilojen ja rakennuksen yksityiskohtien säästämiseksi on huolehdittava siitä, että korjaussuunnittelu tehdään riittävällä tarkkuudella.

LÄHTEET

Painetut lähteet

Helsingin Jäähalli (Alaja, E. 2012)

Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien uutisartikkelit,. Päivälehden arkisto

An Introduction to Cable Roof Structures (Buchholdt, H.A. 1985)

Urheilulajien synty (Kanerva, J. ja Tikander, V. 2012)

Leijonien tarina. Suomen jääkiekkoliiton historia 1929-2004. (Mennander, A. ja Mennander, P. 2003.)

Tähtiä jäällä. Tarinoita taitoluistelusta. (Puromies, A. 2008.)

Jääkenttäsäätiö Isbanestifltelsen 1954–1979 (Nygren, H. 1980)

Sähköiset lähteet

Helsingin kaupungin taidemuseon veistospankki: http://taidemuseo.hel.fi/suomi/veisto/index.html

Honkavaara, A., toim. Jääkiekkokirja 1966-67. Tampereen Kirjapaino Oy. 1966. (sivu 105)
(http://www.urheilumuseo.fi/portals/47/pdf-tiedostot/1966-67.pdf)

Alaja, E. Bollis - Töölön pallokentän 100 vuotta. Teos. 2015
(https://www.hel.fi/liv/bollis100vuotta-fi/historia)

Muodostelmaluisteluseura Rockettesin historia
(http://www.rockettes.fi/history)

www.somethingconcreteandmodern.co.uk

www.wikipedia.fi

Muut lähteet

Eläintarhan alue, ympäristöhistoriallinen selvitys. (Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy. 2012.)

Kuvalähteet:

Kannen kuva: Jääkiekkomuseon valokuvakokoelma.
Kuva 2: Kuvaaja Teuvo Kanerva, Museoviraston kuvakokoelmat
Kuva 3: Kuvaaja Teuvo Kanerva, Museoviraston kuvakokoelmat
Kuva 4.: Valokuvaaja Jalmari Aarnio, Helsingin kaupunginmuseon kuvakokoelma
Kuva 5: Helsingin kaupungin karttapalvelu
Kuva 6: Nygrén, H. Jääkenttäsäätiö 1954–1979
Kuva 7: Elder Lester McGregor, www.somethingconcreteandmodern.co.uk
Kuva 8: Elder Lester McGregor, www.somethingconcreteandmodern.co.uk
Kuva 9: Helsingin kaupungin karttapalvelu
Kuva 10: Valokuvaaja Eric Sundström, Helsingin kaupunginmuseon kuvakokoelma
Kuva 11: Piirtäjä Gunnar Berndtson, Wikimedia
Kuva 12: Urheilumuseon kuvakokoelma.
Kuva 13: Nygrén, H. Jääkenttäsäätiö 1954–1979
Kuva 14: Jääkiekkomuseon arkisto
Kuva 15: Ilta-Sanomat 1.10.1966, Päivälehden arkisto
Kuva 16: Kuvaaja Teuvo Kanerva, Museoviraston kuvakokoelmat
Kuva 17: Urheilumuseon kuvakokoelma.
Kuva 18: Urheilumuseon kuvakokoelma.
Kuva 19: Urheilumuseon kuvakokoelma.
Kuva 20: Urheilumuseon kuvakokoelma.
Kuva 21: Helsingin-Sanomat 5.11.1964, Päivälehden arkisto
Kuva 22: Ilta-Sanomat 1.10.1966, Päivälehden arkisto
Kuva 23: Ilta-Sanomat 5.4.1966, Päivälehden arkisto
Kuva 24: Valokuvaaja Simo Rista, Helsingin kaupunginmuseon kuvakokoelma
Kuva 25: Valokuvaaja Kari Hakli, Helsingin kaupunginmuseon kuvakokoelma
Kuva 26: Valokuvaaja SKY-FOTO Möller, Helsingin kaupunginmuseon kuvakokoelma
Kuva 27: Valokuvaaja P. Lagus, Helsingin kaupunginmuseon kuvakokoelma
Kuva 28: Alaja, E. Helsingin jäähalli / Harry Bogomoloffin arkisto
Kuva 29: Alaja, E. Helsingin jäähalli / Kuvaaja Eero Ikäheimonen, Lehtikuva
Kuva 30: Jääkiekkomuseon valokuvakokoelma
Kuva 31: Jääkiekkomuseon valokuvakokoelma
Kuva 32: Jääkiekkomuseon valokuvakokoelma
Kuva 33: Jääkiekkomuseon valokuvakokoelma
Kuva 34: Jääkiekkomuseon valokuvakokoelma
Kuva 35: Jääkiekkomuseon valokuvakokoelma
Kuva 36: Valokuvaaja Kalevi Hujanen, Helsingin kaupunginmuseon kuvakokoelma
Kuva 37: Puromies, A. Tähtiä jäällä / Kuvaaja Ari Ojala, Lehtikuva
Kuva 38: Puromies, A. Tähtiä jäällä / Suomen urheilumuseon valokuvakokoelma
Kuva 39: Alaja, E. Helsingin jäähalli
Kuva 40: Alankomaiden kansallisarkisto / Rijksfotoarchief: Fotocollectie Algemeen Nederlands Fotopersbureau (ANEFO)
Kuva 42: Kuvaaja Teuvo Kanerva, Museoviraston kuvakokoelmat
Kuva 44: Kuvaaja Teuvo Kanerva, Museoviraston kuvakokoelmat
Kuva 45: Kuvaaja Erkki Suonio, YLE Kuvapalvelu
Kuva 68: Helsingin kaupunki, kaupunkimittausosasto

Kuvat, jossa lähdettä ei ole mainittu erikseen: Ville Ylönen, 2017.

Huom!
Tässä rakennushistoriaselvityksessä käytettyjen valokuvien julkaisuoikeudet on hankittu vain tätä selvitystä varten.

LIITTEET

Liite 1. Ajoituskaaviot
Liite 2. Tehdyt muutokset, listaus
Liite 3. Alkuperäiset piirustukset vuodelta 1964–66

LIITE 1

AJOITUSKAAVIO
ASEMAPIIRROS V. 1989, n. 1:1500 (A4)

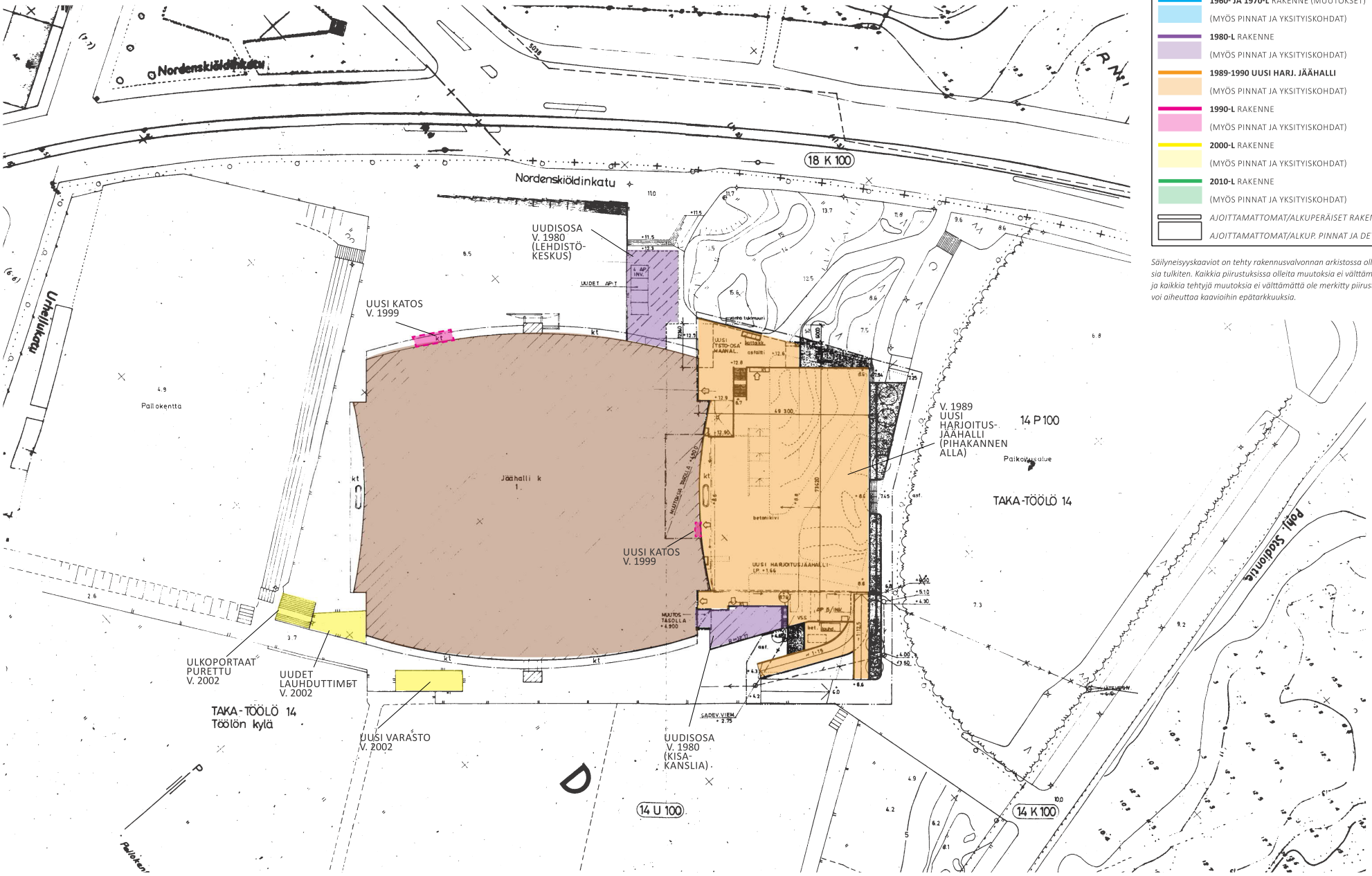

ALKUPERÄINEN RAKENNE (ASEMAPIIRROKSESSA)

1960- JA 1970-L RAKENNE (MUUTOKSET)
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

1980-L RAKENNE
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

1989-1990 UUSI HARJ. JÄÄHALLI
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

1990-L RAKENNE
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

2000-L RAKENNE
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

2010-L RAKENNE
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

AJOITTAMATTOMAT/ALKUPERÄISET RAKENTEET

AJOITTAMATTOMAT/ALKUP. PINNAT JA DETALJIT

Säilyneisyyskaaviot on tehty rakennusvalvonnan arkistossa olleita piirustuksia tulkiten. Kaikkia piirustuksissa olleita muutoksia ei välttämättä ole tehty ja kaikkia tehtyjä muutoksia ei välttämättä ole merkitty piirustuksiin, joka voi aiheuttaa kaavioihin epätarkkuuksia.

JÄÄHALLI ASEMAPIIRROS
n. 1:1500 (A4)

0 1 2 10m

AJOITUSKAAVIO
NYKYTILAN KUVA, 1:1000 (A4)

v. 1974 E- ja F-katsomoiden portaiden lisäkaidejärjestelyjen rakentaminen turvallisuuden parantamiseksi, väliaikaiset pukeutumistilat rakennetaan (muutetaan pysyviksi rakenteiksi v. 1977)
v. 1980 Rakennetaan uudisosat: kisakanslia ja lehdistökeskus, lisäksi sisäisiä muutoksia liittyen laajentuneisiin pukutilatarpeisiin
v. 1984 Jäähallin uloskäytävät järjestetään uudelleen
v. 1989-1991 Rakennetaan uudisosa: harjoitusjäähalli. Pienehköjä huonetila- ym muutoksia vanhan jäähallin tiloissa
v. 1997 Uusien siirtokatsomoiden rakentaminen koillis-, kaakkois- ja lounaissivuille, lisäksi tasolle +13.00 rakennetaan yht. 12 uutta aitioita. Katsomoiden kulmiin uudet teräsrakenteisen katsomon osat. Aiemmin suljettuja poistumisteitä otetaan uudelleen käyttöön. Tasolle +13.00 lisätään kioski-tyyppisiä myyntipisteitä. Katsomoiden kokonaispaikkamäärä järjestelyjen jälkeen lisääntyy n. 57 paikalla. (lupa "passiivitilassa")
v. 1999 Lasijulkisivut uusitaan, A- ja D- auloihin rakennetaan tuulikaapit ja sisäänkäyntikatokset, samalla tarpeettomia ovia poistetaan käytöstä ja muutetaan ikkunoiksi
v. 2001 Aulatila ja toimistohuone muutetaan urheiluvälinemyymäläksi (taso +8.74), avoporras suljetaan liittolaattarakenteella
v. 2004 Yleisöaula A:n kaksi betonirakenteista avoporrasta puretaan. Kaiteisiin jääviin aukkoihin lisätään poisnostettavat pinnakaiteet
v. 2006 Jäähallin tasojen +4.90 ja +22.00 välille rakennetaan kevythissit (1kpl tasolta +4.90 tasolle +13.00, 1kpl tasolta +13.00 tasolle +22.00). Selostamot muutettu aitioiksi joskus tämän muutoksen jälkeen (tasolla +22.00)
v. 2007 E-katsomokantta laajennetaan 170m² välipohjaa lisäämällä
v. 2009 E-yleisöaulaan toisen kerroksen tasolla lisätään välipohja, jonne keittiö ja ravintola (n.160m²)
v. 2012 A- ja C-auloissa asiakaswc:t uudistetaan (yht 10kpl), kioskeille muotoillaan oma eteistila samalla

ALKUPERÄINEN RAKENNE (ASEMAPIIRROKSESSA)

1960- JA 1970-L RAKENNE (MUUTOKSET)
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

1980-L RAKENNE
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

1989-1990 UUSI HARJ. JÄÄHALLI
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

1990-L RAKENNE
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

2000-L RAKENNE
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

2010-L RAKENNE
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

AJOITTAMATTOMAT/ALKUPERÄISET RAKENTEET

AJOITTAMATTOMAT/ALKUP. PINNAT JA DETALJIT

Säilyneisyyskaaviot on tehty rakennusvalvonnan arkistossa olleita piirustuksia tulkiten. Kaikkia piirustuksissa olleita muutoksia ei välttämättä ole tehty ja kaikkia tehtyjä muutoksia ei välttämättä ole merkitty piirustuksiin, joka voi aiheuttaa kaavioihin epätarkkuuksia.

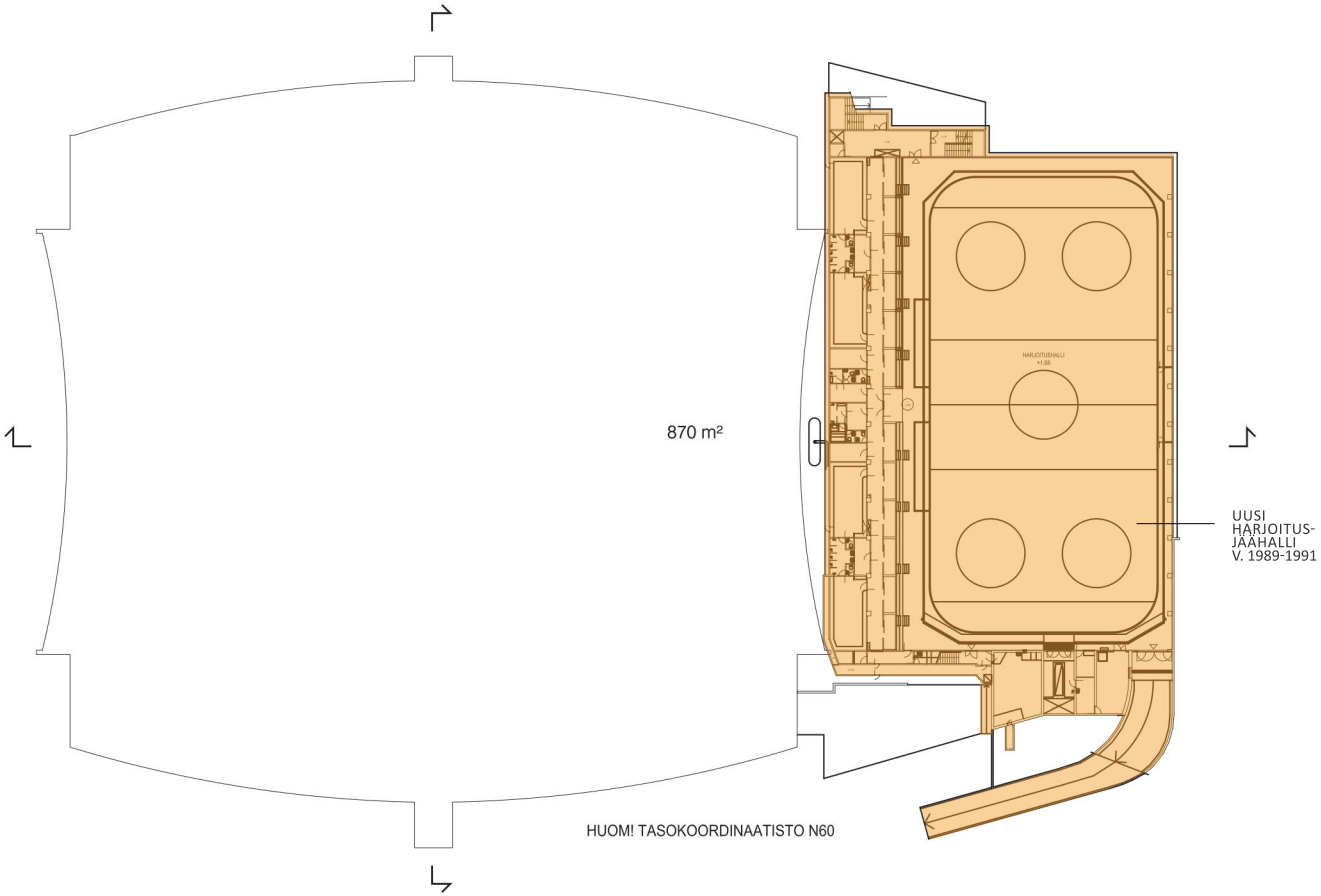

JÄÄHALLI 1:1000 (A4)
POHJAPIIRUSTUS
TASO +1.00

0 1 2 10m

AJOITUSKAAVIO
NYKYTILAN KUVA, 1:1000 (A4)

v. 1974 E- ja F-katsomoiden portaiden lisäkaidejärjestelyjen rakentaminen turvallisuuden parantamiseksi, väliaikaiset pukeutumistilat rakennetaan (muutetaan pysyviksi rakenteiksi v. 1977)
v. 1980 Rakennetaan uudisosat: kisakanslia ja lehdistökeskus, lisäksi sisäisiä muutoksia liittyen laajentuneisiin pukutilatarpeisiin
v. 1984 Jäähallin uloskäytävät järjestetään uudelleen
v. 1989-1991 Rakennetaan uudisosa: harjoitusjäähalli. Pienehköjä huonetila- ym muutoksia vanhan jäähallin tiloissa
v. 1997 Uusien siirtokatsomoiden rakentaminen koillis-, kaakkois- ja lounaissivuille, lisäksi tasolle +13.00 rakennetaan yht. 12 uutta aitioita. Katsomoiden kulmiin uudet teräsrakenteisen katsomon osat. Aiemmin suljettuja poistumisteitä otetaan uudelleen käyttöön. Tasolle +13.00 lisätään kioski-tyyppisiä myyntipisteitä. Katsomoiden kokonaispaikkamäärä järjestelyjen jälkeen lisääntyy n. 57 paikalla. (lupa "passiivitilassa")
v. 1999 Lasijulkisivut uusitaan, A- ja D- auloihin rakennetaan tuulikaapit ja sisäänkäyntikatokset, samalla tarpeettomia ovia poistetaan käytöstä ja muutetaan ikkunoiksi
v. 2001 Aulatila ja toimistohuone muutetaan urheiluvälinemyymäläksi (taso +8.74), avoporras suljetaan liittolaattarakenteella
v. 2004 Yleisöaula A:n kaksi betonirakenteista avoporrasta puretaan. Kaiteisiin jääviin aukkoihin lisätään poisnostettavat pinnakaiteet
v. 2006 Jäähallin tasojen +4.90 ja +22.00 välille rakennetaan kevythissit (1kpl tasolta +4.90 tasolle +13.00, 1kpl tasolta +13.00 tasolle +22.00). Selostamot muutettu aitioiksi joskus tämän muutoksen jälkeen (tasolla +22.00)
v. 2007 E-katsomokantta laajennetaan 170m² välipohjaa lisäämällä
v. 2009 E-yleisöaulaan toisen kerroksen tasolla lisätään välipohja, jonne keittiö ja ravintola (n.160m²)
v. 2012 A- ja C-auloissa asiakaswc:t uudistetaan (yht 10kpl), kioskeille muotoillaan oma eteistila samalla

ALKUPERÄINEN RAKENNE (ASEMAPIIRROKSESSA)
1960- JA 1970-L RAKENNE (MUUTOKSET)
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)
1980-L RAKENNE
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)
1989-1990 UUSI HARJ. JÄÄHALLI
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)
1990-L RAKENNE
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)
2000-L RAKENNE
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)
2010-L RAKENNE
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)
AJOITTAMATTOMAT/ALKUPERÄISET RAKENTEET
AJOITTAMATTOMAT/ALKUP. PINNAT JA DETALJIT

Säilyneisyyskaaviot on tehty rakennusvalvonnan arkistossa olleita piirustuksia tulkiten. Kaikkia piirustuksissa olleita muutoksia ei välttämättä ole tehty ja kaikkia tehtyjä muutoksia ei välttämättä ole merkitty piirustuksiin, joka voi aiheuttaa kaavioihin epätarkkuuksia.

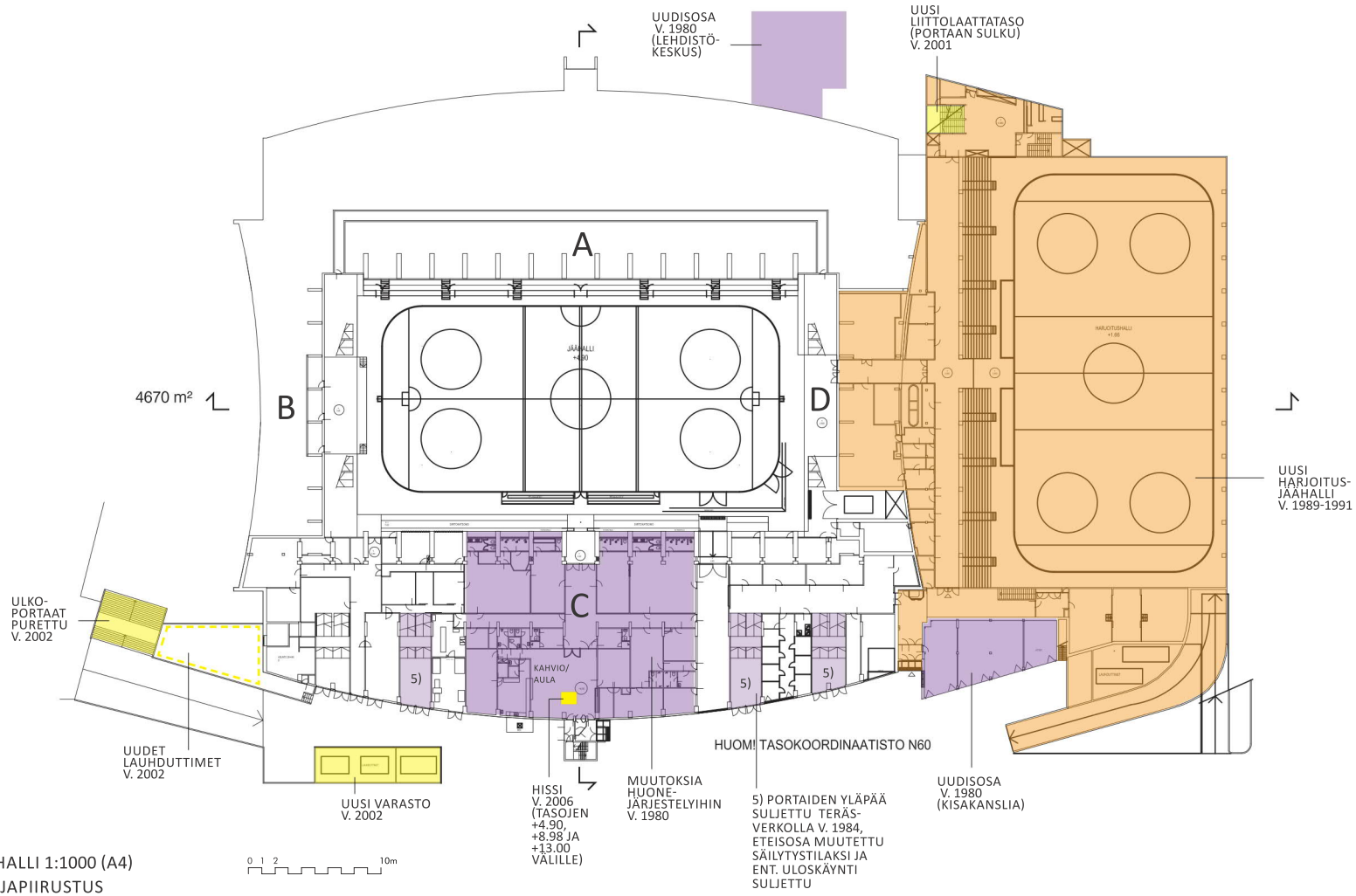

JÄÄHALLI 1:1000 (A4)
POHJAPIIRUSTUS
TASO +4.00

AJOITUSKAAVIO
NYKYTILAN KUVA, 1:1000 (A4)

v. 1974 E- ja F-katsomoiden portaiden lisäkaidejärjestelyjen rakentaminen turvallisuuden parantamiseksi, väliaikaiset pukeutumistilat rakennetaan (muutetaan pysyviksi rakenteiksi v. 1977)
v. 1980 Rakennetaan uudisosat: kisakanslia ja lehdistökeskus, lisäksi sisäisiä muutoksia liittyen laajentuneisiin pukutilatarpeisiin
v. 1984 Jäähallin uloskäytävät järjestetään uudelleen
v. 1989-1991 Rakennetaan uudisosa: harjoitusjäähalli. Pienehköjä huonetila- ym muutoksia vanhan jäähallin tiloissa
v. 1997 Uusien siirtokatsomoiden rakentaminen koillis-, kaakkois- ja lounaissivuille, lisäksi tasolle +13.00 rakennetaan yht. 12 uutta aitioita. Katsomoiden kulmiin uudet teräsrakenteisen katsomon osat. Aiemmin suljettuja poistumisteitä otetaan uudelleen käyttöön. Tasolle +13.00 lisätään kioski-tyyppisiä myyntipisteitä. Katsomoiden kokonaispaikkamäärä järjestelyjen jälkeen lisääntyy n. 57 paikalla. (lupa "passiivitilassa")
v. 1999 Lasijulkisivut uusitaan, A- ja D- auloihin rakennetaan tuulikaapit ja sisäänkäyntikatokset, samalla tarpeettomia ovia poistetaan käytöstä ja muutetaan ikkunoiksi
v. 2001 Aulatila ja toimistohuone muutetaan urheiluvälinemyymäläksi (taso +8.74), avoporras suljetaan liittolaattarakenteella
v. 2004 Yleisöaula A:n kaksi betonirakenteista avoporrasta puretaan. Kaiteisiin jääviin aukkoihin lisätään poisnostettavat pinnakaiteet
v. 2006 Jäähallin tasojen +4.90 ja +22.00 välille rakennetaan kevythissit (1kpl tasolta +4.90 tasolle +13.00, 1kpl tasolta +13.00 tasolle +22.00). Selostamot muutettu aitioiksi joskus tämän muutoksen jälkeen (tasolla +22.00)
v. 2007 E-katsomokantta laajennetaan 170m² välipohjaa lisäämällä
v. 2009 E-yleisöaulaan toisen kerroksen tasolla lisätään välipohja, jonne keittiö ja ravintola (n.160m²)
v. 2012 A- ja C-auloissa asiakaswc:t uudistetaan (yht 10kpl), kioskeille muotoillaan oma eteistila samalla

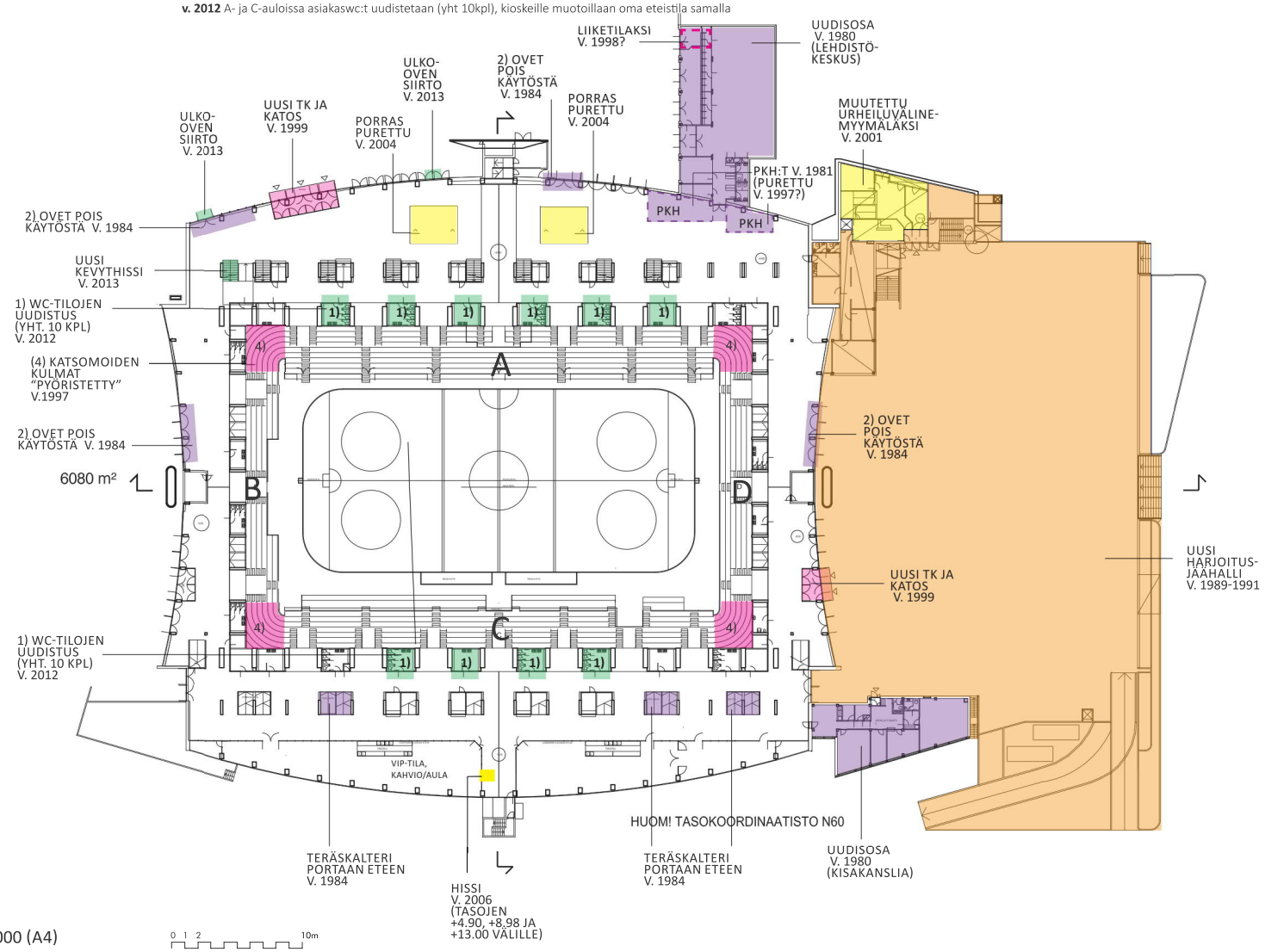

ALKUPERÄINEN RAKENNE (ASEMAPIIRROKSESSA)

1960- JA 1970-L RAKENNE (MUUTOKSET)
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

1980-L RAKENNE
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

1989-1990 UUSI HARJ. JÄÄHALLI
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

1990-L RAKENNE
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

2000-L RAKENNE
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

2010-L RAKENNE
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

AJOITTAMATTOMAT/ALKUPERÄISET RAKENTEET

AJOITTAMATTOMAT/ALKUP. PINNAT JA DETALJIT

Säilyneisyyskaaviot on tehty rakennusvalvonnan arkistossa olleita piirustuksia tulkiten. Kaikkia piirustuksissa olleita muutoksia ei välttämättä ole tehty ja kaikkia tehtyjä muutoksia ei välttämättä ole merkitty piirustuksiin, joka voi aiheuttaa kaavioihin epätarkkuuksia.

2) OVET POIS KÄYTÖSTÄ V. 1984

JÄÄHALLI 1:1000 (A4)
POHJAPIIRUSTUS
TASO +8.00

AJOITUSKAAVIO
NYKYTILAN KUVA, 1:1000 (A4)

v. 1974 E- ja F-katsomoiden portaiden lisäkaidejärjestelyjen rakentaminen turvallisuuden parantamiseksi, väliaikaiset pukeutumistilat rakennetaan (muutetaan pysyviksi rakenteiksi v. 1977)
v. 1980 Rakennetaan uudisosat: kisakanslia ja lehdistökeskus, lisäksi sisäisiä muutoksia liittyen laajentuneisiin pukutilatarpeisiin
v. 1984 Jäähallin uloskäytävät järjestetään uudelleen
v. 1989-1991 Rakennetaan uudisosa: harjoitusjäähalli. Pienehköjä huonetila- ym muutoksia vanhan jäähallin tiloissa
v. 1997 Uusien siirtokatsomoiden rakentaminen koillis-, kaakkois- ja lounaissivuille, lisäksi tasolle +13.00 rakennetaan yht. 12 uutta aitioita. Katsomoiden kulmiin uudet teräsrakenteisen katsomon osat. Aiemmin suljettuja poistumisteitä otetaan uudelleen käyttöön. Tasolle +13.00 lisätään kioski-tyyppisiä myyntipisteitä. Katsomoiden kokonaispaikkamäärä järjestelyjen jälkeen lisääntyy n. 57 paikalla. (lupa "passiivitilassa")
v. 1999 Lasijulkisivut uusitaan, A- ja D- auloihin rakennetaan tuulikaapit ja sisäänkäyntikatokset, samalla tarpeettomia ovia poistetaan käytöstä ja muutetaan ikkunoiksi
v. 2001 Aulatila ja toimistohuone muutetaan urheiluvälinemyymäläksi (taso +8.74), avoporras suljetaan liittolaattarakenteella
v. 2004 Yleisöaula A:n kaksi betonirakenteista avoporrasta puretaan. Kaiteisiin jääviin aukkoihin lisätään poisnostettavat pinnakaiteet
v. 2006 Jäähallin tasojen +4.90 ja +22.00 välille rakennetaan kevythissit (1kpl tasolta +4.90 tasolle +13.00, 1kpl tasolta +13.00 tasolle +22.00). Selostamot muutettu aitioiksi joskus tämän muutoksen jälkeen (tasolla +22.00)
v. 2007 E-katsomokantta laajennetaan 170m² välipohjaa lisäämällä
v. 2009 E-yleisöaulaan toisen kerroksen tasolla lisätään välipohja, jonne keittiö ja ravintola (n.160m²)
v. 2012 A- ja C-auloissa asiakaswc:t uudistetaan (yht 10kpl), kioskeille muotoillaan oma eteistila samalla

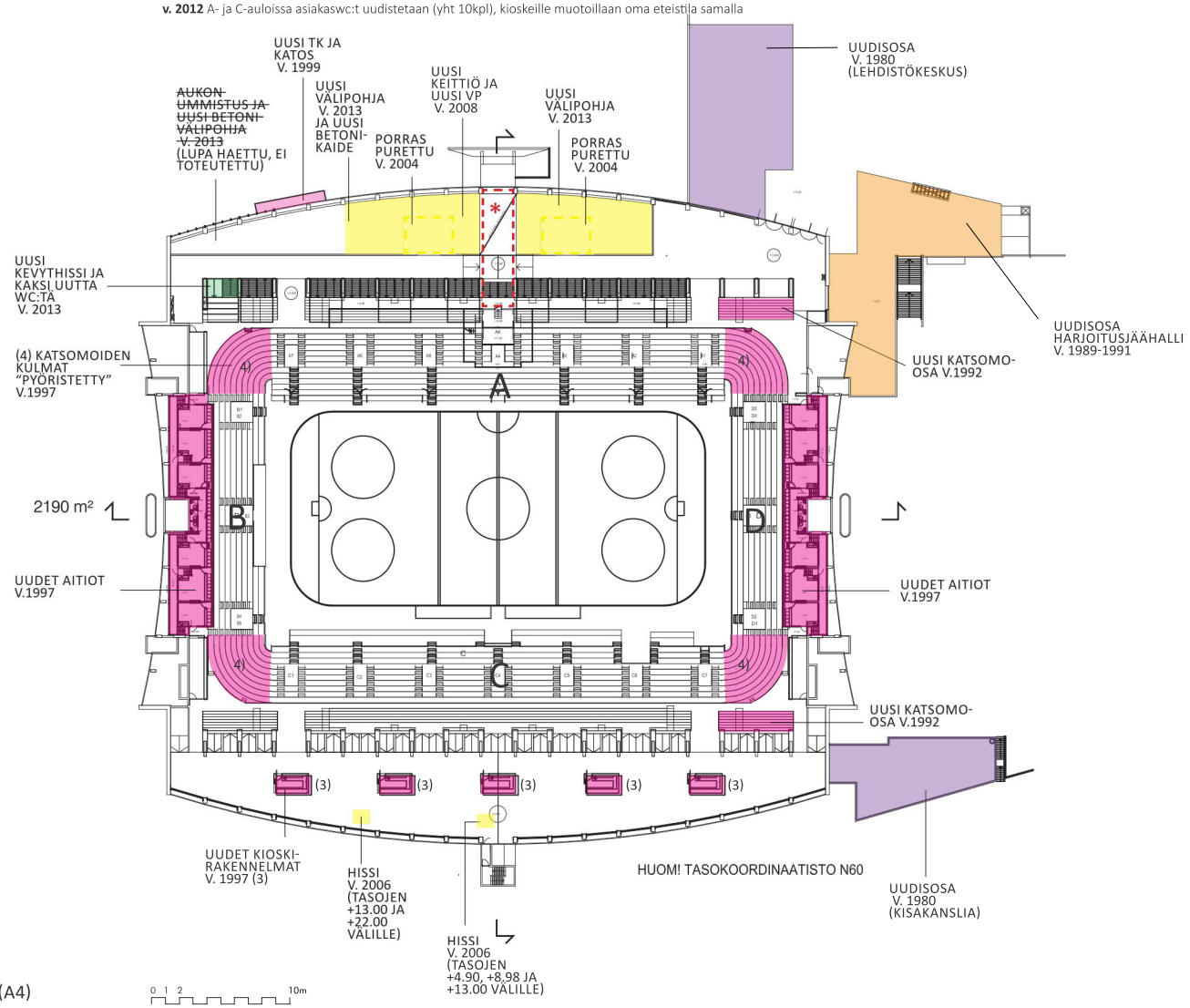

ALKUPERÄINEN RAKENNE (ASEMAPIIRROKSESSA)

1960- JA 1970-L RAKENNE (MUUTOKSET)
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

1980-L RAKENNE
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

1989-1990 UUSI HARJ. JÄÄHALLI
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

1990-L RAKENNE
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

2000-L RAKENNE
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

2010-L RAKENNE
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

AJOITTAMATTOMAT/ALKUPERÄISET RAKENTEET

AJOITTAMATTOMAT/ALKUP. PINNAT JA DETALJIT

Säilyneisyyskaaviot on tehty rakennusvalvonnan arkistossa olleita piirustuksia tulkiten. Kaikkia piirustuksissa olleita muutoksia ei välttämättä ole tehty ja kaikkia tehtyjä muutoksia ei välttämättä ole merkitty piirustuksiin, joka voi aiheuttaa kaavioihin epätarkkuuksia.

* TASOLLA 3 (+ 11.02) KATKOVIIVALLA RAJATULLA ALUEELLA SIJAITSEE KUNNIAVIERASKATSOMO (ALKUPERÄINEN POHJAPIIRROSOTE ALLA:)

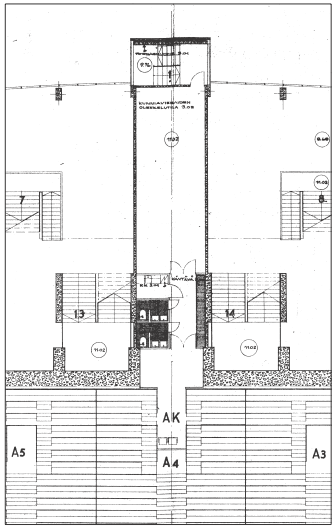

JÄÄHALLI 1:1000 (A4)
POHJAPIIRUSTUS
TASO +13.00

AJOITUSKAAVIO
NYKYTILAN KUVA, 1:1000 (A4)

v. 1974 E- ja F-katsomoiden portaiden lisäkaidejärjestelyjen rakentaminen turvallisuuden parantamiseksi, väliaikaiset pukeutumistilat rakennetaan (muutetaan pysyviksi rakenteiksi v. 1977)
v. 1980 Rakennetaan uudisosat: kisakanslia ja lehdistökeskus, lisäksi sisäisiä muutoksia liittyen laajentuneisiin pukutilatarpeisiin
v. 1984 Jäähallin uloskäytävät järjestetään uudelleen
v. 1989-1991 Rakennetaan uudisosa: harjoitusjäähalli. Pienehköjä huonetila- ym muutoksia vanhan jäähallin tiloissa
v. 1997 Uusien siirtokatsomoiden rakentaminen koillis-, kaakkois- ja lounaissivuille, lisäksi tasolle +13.00 rakennetaan yht. 12 uutta aitioita. Katsomoiden kulmiin uudet teräsrakenteisen katsomon osat. Aiemmin suljettuja poistumisteitä otetaan uudelleen käyttöön. Tasolle +13.00 lisätään kioski-tyyppisiä myyntipisteitä. Katsomoiden kokonaispaikkamäärä järjestelyjen jälkeen lisääntyy n. 57 paikalla. (lupa "passiivitilassa")
v. 1999 Lasijulkisivut uusitaan, A- ja D- auloihin rakennetaan tuulikaapit ja sisäänkäyntikatokset, samalla tarpeettomia ovia poistetaan käytöstä ja muutetaan ikkunoiksi
v. 2001 Aulatila ja toimistohuone muutetaan urheiluvälinemyymäläksi (taso +8.74), avoporras suljetaan liittolaattarakenteella
v. 2004 Yleisöaula A:n kaksi betonirakenteista avoporrasta puretaan. Kaiteisiin jääviin aukkoihin lisätään poisnostettavat pinnakaiteet
v. 2006 Jäähallin tasojen +4.90 ja +22.00 välille rakennetaan kevythissit (1kpl tasolta +4.90 tasolle +13.00, 1kpl tasolta +13.00 tasolle +22.00). Selostamot muutettu aitioiksi joskus tämän muutoksen jälkeen (tasolla +22.00)
v. 2007 E-katsomokantta laajennetaan 170m² välipohjaa lisäämällä
v. 2009 E-yleisöaulaan toisen kerroksen tasolla lisätään välipohja, jonne keittiö ja ravintola (n.160m²)
v. 2012 A- ja C-auloissa asiakaswc:t uudistetaan (yht 10kpl), kioskeille muotoillaan oma eteistila samalla

ALKUPERÄINEN RAKENNE (ASEMAPIIRROKSESSA)

1960- JA 1970-L RAKENNE (MUUTOKSET)
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

1980-L RAKENNE
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

1989-1990 UUSI HARJ. JÄÄHALLI
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

1990-L RAKENNE
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

2000-L RAKENNE
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

2010-L RAKENNE
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

AJOITTAMATTOMAT/ALKUPERÄISET RAKENTEET

AJOITTAMATTOMAT/ALKUP. PINNAT JA DETALJIT

Säilyneisyyskaaviot on tehty rakennusvalvonnan arkistossa olleita piirustuksia tulkiten. Kaikkia piirustuksissa olleita muutoksia ei välttämättä ole tehty ja kaikkia tehtyjä muutoksia ei välttämättä ole merkitty piirustuksiin, joka voi aiheuttaa kaavioihin epätarkkuuksia.

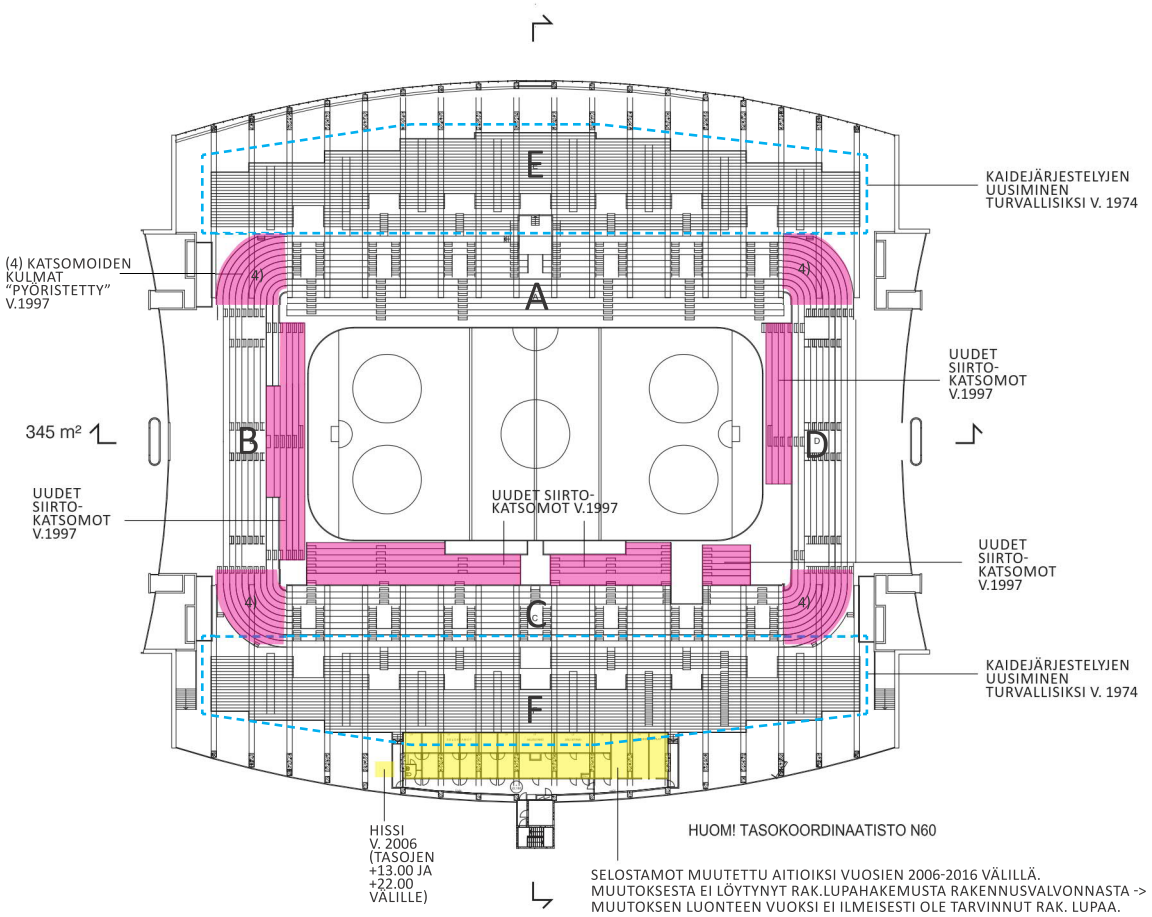

JÄÄHALLI 1:1000 (A4)
POHJAPIIRUSTUS
TASO +22.00

0 1 2 10m

AJOITUSKAAVIO
NYKYTILAN KUVA, 1:1000 (A4)

v. 1980 Rakennetaan uudisosat: kisakanslia ja lehdistökeskus
v. 1989-1991 Rakennetaan uudisosa: harjoitusjäähalli
v. 1999 Lasijulkisivut uusitaan, julkisivujen betoni- ja tiilipinnat kunnostetaan ja pinnat maalataan. A- ja D- auloihin rakennetaan tuulikaapit ja sisäänkäyntikatokset, samalla tarpeettomia ovia poistetaan käytöstä ja muutetaan ikkunoiksi.

2) RASTEROIDULLA ALUEELLA) LASIJULKISIVUT UUSITTU, JULKISIVUJEN BETONI- JA TIILIPINNAT KUNNOSTETTU JA PINNAT MAALATTU V. 1999

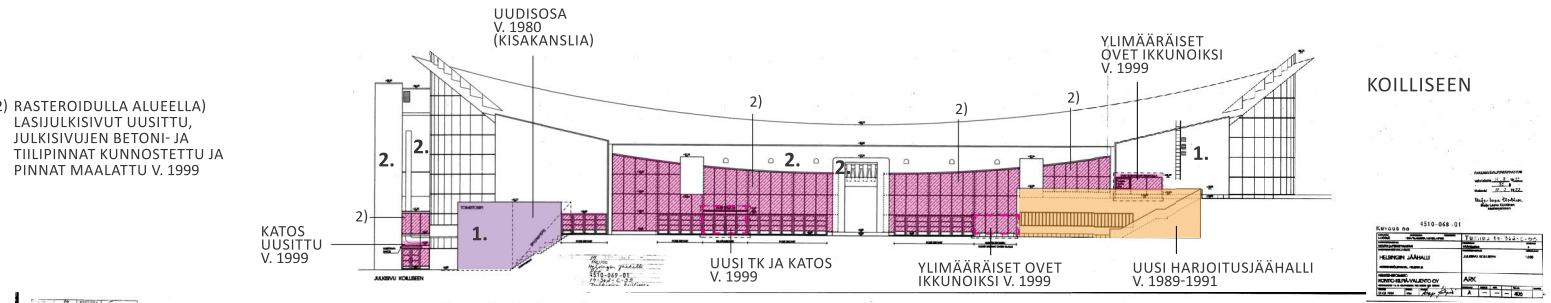

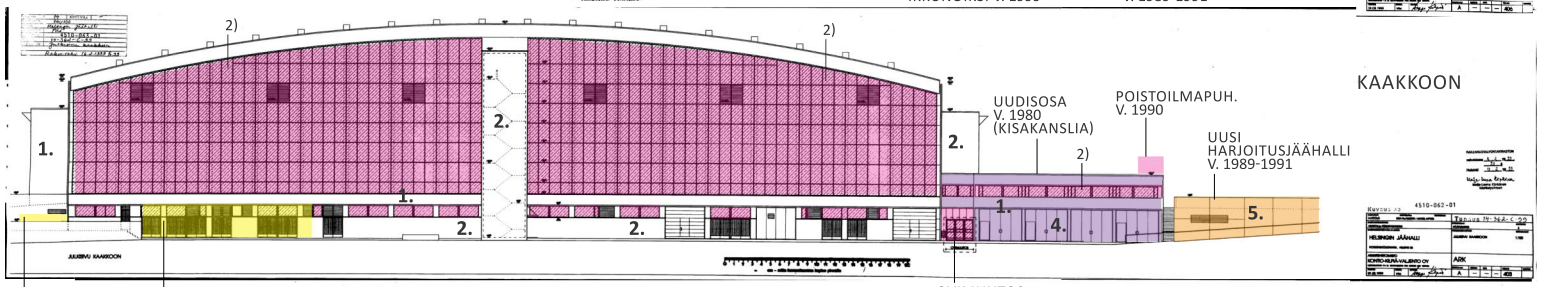

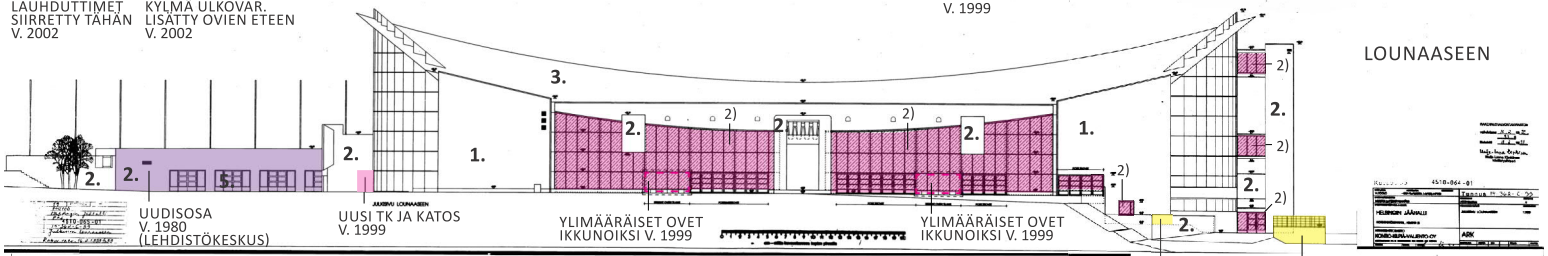

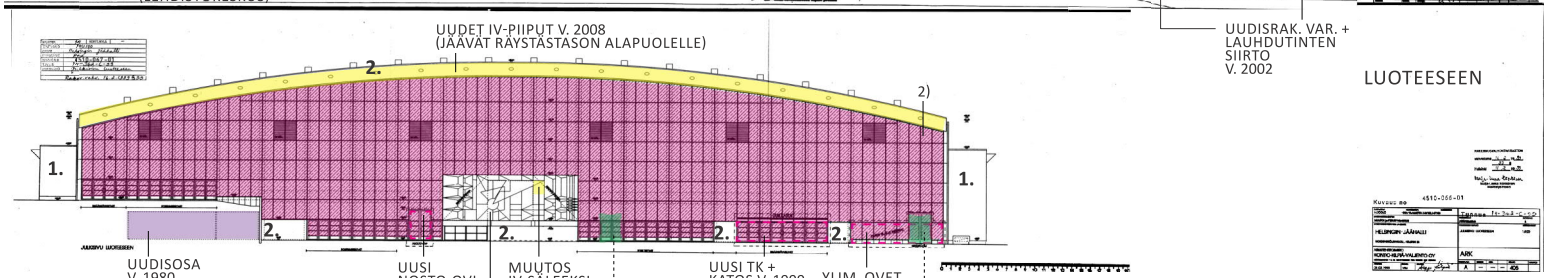

JÄÄHALLI 1:1000 (A4)
JULKISIVUPIIRUSTUKSET

ALKUPERÄINEN RAKENNE (ASEMAPIIRROKSESSA)

1960- JA 1970-L RAKENNE (MUUTOKSET)
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

1980-L RAKENNE
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

1989-1990 UUSI HARJ. JÄÄHALLI
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

1990-L RAKENNE
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

2000-L RAKENNE
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

2010-L RAKENNE
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

AJOITTAMATTOMAT/ALKUPERÄISET RAKENTEET

AJOITTAMATTOMAT/ALKUP. PINNAT JA DETALJIT

Säilyneisyyskaaviot on tehty rakennusvalvonnan arkistossa olleita piirustuksia tulkiten. Kaikkia piirustuksissa olleita muutoksia ei välttämättä ole tehty ja kaikkia tehtyjä muutoksia ei välttämättä ole merkitty piirustuksiin, joka voi aiheuttaa kaavioihin epätarkkuuksia.

MATERIAALIT:

1. KALKKIHIEKKATIILI, VALKOINEN
2. PUHDASVALUBETONI
3. HARMAA HUOPAKATE
4. MAALATTU PELTI
5. LUONNOLLISEN VÄRINEN ALUMIINI

AJOITUSKAAVIO
NYKYTILAN KUVA, 1:1000 (A4)

v. 1974 E- ja F-katsomoiden portaiden lisäkaidejärjestelyjen rakentaminen turvallisuuden parantamiseksi, väliaikaiset pukeutumistilat rakennetaan (muutetaan pysyviksi rakenteiksi v. 1977)
v. 1980 Rakennetaan uudisosat: kisakanslia ja lehdistökeskus, lisäksi sisäisiä muutoksia liittyen laajentuneisiin pukutilatarpeisiin
v. 1984 Jäähallin uloskäytävät järjestetään uudelleen
v. 1989-1991 Rakennetaan uudisosa: harjoitusjäähalli. Pienehköjä huonetila- ym muutoksia vanhan jäähallin tiloissa
v. 1997 Uusien siirtokatsomoiden rakentaminen koillis-, kaakkois- ja lounaissivuille, lisäksi tasolle +13.00 rakennetaan yht. 12 uutta aitioita. Katsomoiden kulmiin uudet teräsrakenteisen katsomon osat. Aiemmin suljettuja poistumisteitä otetaan uudelleen käyttöön. Tasolle +13.00 lisätään kioski-tyyppisiä myyntipisteitä. Katsomoiden kokonaispaikkamäärä järjestelyjen jälkeen lisääntyy n. 57 paikalla. (lupa "passiivitilassa")
v. 1999 Lasijulkisivut uusitaan, A- ja D- auloihin rakennetaan tuulikaapit ja sisäänkäyntikatokset, samalla tarpeettomia ovia poistetaan käytöstä ja muutetaan ikkunoiksi
v. 2001 Aulatila ja toimistohuone muutetaan urheiluvälinemyymäläksi (taso +8.74), avoporras suljetaan liittolaattarakenteella
v. 2004 Yleisöaula A:n kaksi betonirakenteista avoporrasta puretaan. Kaiteisiin jääviin aukkoihin lisätään poisnostettavat pinnakaiteet
v. 2006 Jäähallin tasojen +4.90 ja +22.00 välille rakennetaan kevythissit (1kpl tasolta +4.90 tasolle +13.00, 1kpl tasolta +13.00 tasolle +22.00). Selostamot muutettu aitioiksi joskus tämän muutoksen jälkeen (tasolla +22.00)
v. 2007 E-katsomokantta laajennetaan 170m² välipohjaa lisäämällä
v. 2009 E-yleisöaulaan toisen kerroksen tasolla lisätään välipohja, jonne keittiö ja ravintola (n.160m²)
v. 2012 A- ja C-auloissa asiakaswc:t uudistetaan (yht 10kpl), kioskeille muotoillaan oma eteistila samalla

ALKUPERÄINEN RAKENNE (ASEMAPIIRROKSESSA)

1960- JA 1970-L RAKENNE (MUUTOKSET)
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

1980-L RAKENNE
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

1989-1990 UUSI HARJ. JÄÄHALLI
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

1990-L RAKENNE
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

2000-L RAKENNE
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

2010-L RAKENNE
(MYÖS PINNAT JA YKSITYISKOHDAT)

AJOITTAMATTOMAT/ALKUPERÄISET RAKENTEET

AJOITTAMATTOMAT/ALKUP. PINNAT JA DETALJIT

Säilyneisyyskaaviot on tehty rakennusvalvonnan arkistossa olleita piirustuksia tulkiten. Kaikkia piirustuksissa olleita muutoksia ei välttämättä ole tehty ja kaikkia tehtyjä muutoksia ei välttämättä ole merkitty piirustuksiin, joka voi aiheuttaa kaavioihin epätarkkuuksia.

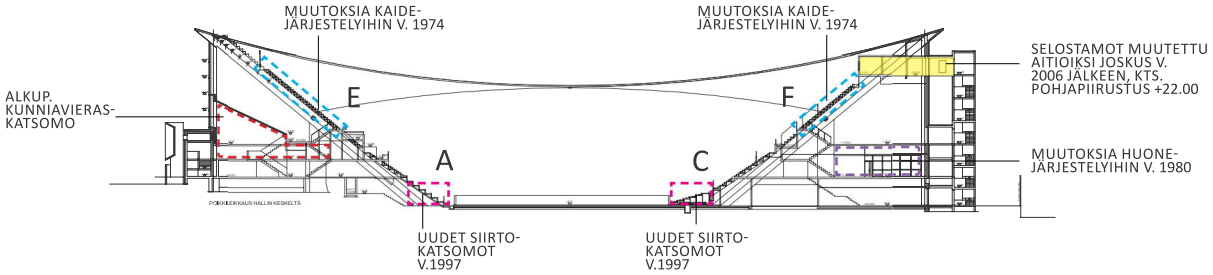

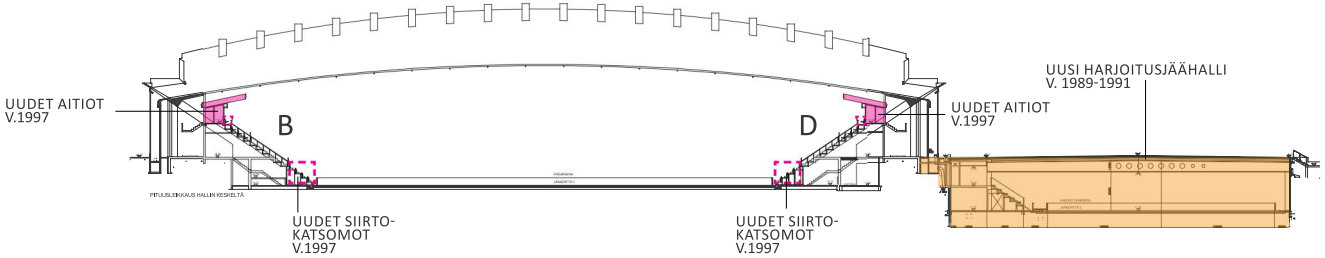

JÄÄHALLI 1:1000 (A4)
LEIKKAUKSET (PITKITTÄIS- JA POIKITTAISLEIKKAUS)

0 1 2 10m

LIITE 2. HELSINGIN JÄÄHALLI, NORDENSKIÖLDINKATU 11-13 (LIITE RHS:ÄÄN) (2017)

Tehdyt muutokset (toimenpiteen rakennuslupatunnus suluissa):

Listaus sisältää vain Helsingin kaupungin rakennusvalvontaviraston Arska-palvelusta saatavia rakennuslupadokumentteja, joten listaus ei pääasiassa sisällä esimerkiksi R-, I-, S- ja Z-lupia. Vuosiluku on luvan jättämisvuosi, muutoksen valmistumisvuosi saattaa olla myöhemmin.

Listan muutoksille on haettu rakennuslupa, mutta muutoksia ei välttämättä ole toteutettu!

Vuosi	**Muutos**	**Suunnittelija**
1963-1964	**Rakennuslupa haettu uudisrakennukselle** Rakennesuunnittelija: Siviili-insinööri Veikko Pulkkinen LVI-suunnittelijat: DI Jaakko Koskinen, DI Pentti Valkonen Sähkösuunnittelija: DI Veikko Vahvaselkä Ke-1612-A-64, Ke-1593-A-63 (Aiemmat: Ke-604-58, Ke-889-57) Kts. lisäksi rakennusluvan liitteet 1 ja 2 (julkisivutoimikunnan, rakennustarkastajan ja palotarkastajan lausunnot, autopaikka- ja vsslaskelmat)	**arkkitehdit Jaakko Kontio ja Kalle Räike**
1965	*Muutosta haetaan jäähdytyslaitteiden jäähdykkeelle: ammoniakin tilalla halutaan käyttää Freon22:sta. Muutosta haetaan lupaan Ke-1612-A-64. Pelikenttätilan alle rakennetaan myös putki- ja sulatusveden poistokanava aiemmista suunnitelmista poiketen. (14-890-C-65)*	*arkkitehdit Jaakko Kontio ja Kalle Räike*
1966	**Rakennus valmistui**	**arkkitehdit Jaakko Kontio ja Kalle Räike**
1968	*Pohjoisen Stadionintien alueelle + jäähallin ja pallokentän alueelle rakennetaan uusi aita. (14-2687-C-68)*	*arkkitehdit Jaakko Kontio ja Kalle Räike*
1970	Haetaan lupaa kauko-ohjatun jäähallin valo-opastimen pystyttämiseen. Valo-opastintaulun pituus n. 6,6m ja korkeus 6m. (14-871-R-1970)	arkkitehti Jaakko Kontio, ark. tsto Jaakko Kontio ja Kalle Räike
1973	*Haetaan ennakkotarkastusta julkisivu- ja tarkastustoimikunnilta Jäähallin lisärakennussuunnitelmiin. Lisärakennus sisältää mm. toimisto- ja autotiloja, tarkoituksena siirtää hallinto ja ym. toiminnat lisärakennukseen, jolloin vapautuvia tiloja voitaisiin käyttää mm. pukeutumistiloina.*	*arkkitehti Jaakko Kontio, ark. tsto Jaakko Kontio ja Kalle Räike*
1974	E- ja F-katsomoiden portaiden kaidejärjestelyt ja katsomot käyttökiellossa. Lupa anottu lisäkaidejärjestelyjen hyväksymiseksi ja käyttökiellon kumoamiseksi. (14-1733-C-74) Lisäkaiteet lisätty v. 1974.	arkkitehti Jaakko Kontio, ark. tsto Jaakko Kontio ja Kalle Räike
1974	Jääkiekon huhtikuun 1974 MM-kisoja varten rakennetaan väliaikaiset pukeutumistilat, jotka purettava välittömästi kilpailujen päätyttyä, viimeistään 1.5.1974. (14-1733-e-74)	-

1974	Väliseinämuutos, lupaa haetaan kahdeksi vuodeksi MM-kisojen aikana tilapäisiksi tehdyille rakenteille (varastotilat). Seinien materiaali vaihdetaan 11mm lujalevyksi. Aiemmin alue ollut varattuna vaatenaulakkotilaksi. (14-2487-C-74)	arkkitehti Jaakko Kontio, ark. tsto Jaakko Kontio ja Kalle Räike
1977	**Vuonna 1975 rakennettujen tilapäisten varastotilojen muuttaminen väliseinämuutoksella pysyväksi rakenteeksi (14-779-C-77)**	**arkkitehti Jaakko Kontio, ark. tsto Jaakko Kontio ja Kalle Räike**
1980	**Lupaa haetaan lehdistökeskuksen ja toimisto-osan lisärakennuksille (129m² ja 273m²) sekä sisäisille muutoksille jäähallissa liittyen laajentuneeseen pukutilatarpeeseen. Muutosalue yhteensä n. 1000m². (14-2102-B-80)**	**arkkitehti Jaakko Kontio, ark. tsto Jaakko Kontio ja Kalle Räike**
1981	Lehdistökeskuksen sijaintimittaa muutetaan 10cm. Yleisöhallin palo-alueeseen liitetään pukuhuone- ja kisakansliatilat, jotka ovat aikaisemman luvan mukaan olleet varastotiloina ja kuuluneet lehdistökeskuksen paloalueeseen. (14-421-C-81)	*arkkitehti Seppo Kilpiä, ark. tsto Jaakko Kontio ja Seppo Kilpiä*
1984	**Jäähallin uloskäytävät järjestetään uudelleen, jolloin osa (yht. n. 138m²) niistä muutetaan varastotiloiksi. (14-2097-C-84) (sis. poistumistielaskelma)**	**arkkitehti Jaakko Kontio, ark. tsto Jaakko Kontio ja Seppo Kilpiä**
1987	Julkisivussa ikkunamuutos ja pieni mainoslaite. Sisätilaan sijoitetaan pankkiautomaatti. (14-1989-R-87)	arkkitehti Seppo Kilpiä, ark. tsto Jaakko Kontio ja Seppo Kilpiä
1989	*Väestönsuojaselvitys tehty (14-1176-B-89)*	*- ” -*
1989	**Rakennetaan uusi harjoitusjäähalli. Pienehköjä huonetila- ym. muutoksia vanhan jäähallin tiloissa. Ennakkolausunto (ttk ja jstk) 14-257-E-89. (14-1176-B-89)** (Vanhan jäähallin lisärakennus, johon sijoitetaan uusi harjoitusjäähalli 600 hengen katsomoineen. Vanhassa osassa tehdään lisärakentamisen johdosta tarpeelliset toimenpiteet.)	arkkitehti Seppo Kilpiä, ark. tsto Jaakko Kontio ja Seppo Kilpiä
1990	**Rakenteilla olevaan uudisosaan (harjoitusjäähalli) vähäisiä muutoksia (14-3435-C-90, liittyy lupaan 14-1176-B-89)**	**arkkitehti Seppo Kilpiä, ark. tsto Jaakko Kontio ja Seppo Kilpiä**
1991	*Jääkenttäsäätiö hakee harjoitusjäähallille hyväksymistä kokoontumishuoneistoksi enintään 960 hengelle, joista katsomossa enintään 480 henkeä. Hakemus hyväksytty rakennuslautakunnan toimesta.*	-
1991	*Jäähallin enimmäishenkilömäärän tarkistus (aikoinaan hyväksytty 13000 hengelle, nyt tarkistettu kokonaishenkilömäärää 10500 henkeen.)*	-
1992	Kiinteiden lisäpaikkojen lisääminen katsomoihin. (14-2939-C-92)	**arkkitehti Seppo Kilpiä, ark. tsto Jaakko Kontio ja Seppo Kilpiä**

1997	**~~Tasojen +4.90 ja +13.00 välille rakennetaan uusi hissi~~ (ei toteutettu). Kentän koillis-, kaakkois- ja lounaissivuille rakennetaan siirtokatsomot. Tasolle +13.00 hallin päihin rakennetaan yhteensä 12 uutta aitiota. Katsomoiden kulmiin, vanhan katsomon päälle, rakennetaan katselumukavuuden ja näkyvyyden parantamiseksi uudet teräsrakenteiset katsomon osat, lisäksi portaita kavennetaan lisäistumapaikkojen saamiseksi. Betonikaiteita poistetaan ja muotoillaan paremman näkyvyyden saamiseksi, lasikaiteita lisätään. Aikaisemmin suljettuina olleita poistumisteitä otetaan uudelleen käyttöön. Yleisöaulaan tasolle +13.00 sijoitetaan kioskityyppisiä myyntipisteitä. Siirtokatsomoiden ja muiden katsomojärjestelyjen jälkeen kokonaispaikkamäärä lisääntyy entisestään n. 57 paikalla. (14-1043-C-97)**	**arkkitehti Seppo Kilpiä, Ark. tsto Kontio-Kilpiä-Valjento Oy**
1998	*Jäähallirakennuksen lipunmyyntitilasta erotetaan osa autovuokraamoksi (n. 15m²). (14-812-C-98) Julkisivuun autovuokraamon mainos. (14-813-C-98)*	*arkkitehti Seppo Kilpiä, Ark. tsto Kontio-Kilpiä-Valjento Oy*
1999	**Koillis- ja luoteisjulkisivuilla oleviin sisäänkäynteihin (A- ja D-aulat) rakennetaan tuulikaapit ja sisäänkäyntikatokset. Koillis-, lounais- ja luoteisjulkisivuilla muutetaan tarpeettomia ovia ikkunoiksi. Lasijulkisivut uusitaan ja julkisivujen betoni- ja tiilipinnat kunnostetaan ja pinnat maalataan. (14-362-99-C) *(lupamateriaalissa mm. värisuunnitelma)***	**arkkitehti Seppo Kilpiä, Ark. tsto Kontio-Kilpiä-Valjento Oy**
2001	**Muutetaan aulatila ja toimistohuone jäähallia palvelevaksi urheiluvälinemyymälätilaksi tasolla +8.74. Suljetaan avoporras rakentamalla välipohja liittolaattarakenteena. (14-581-C-01)** *lupahakemus (14-3328-B-98) tilojen muuttamisesta hampurilaisravintolaksi on peruttu kirjallisesti hakijan toimesta.*	**arkkitehti Seppo Kilpiä, Ark. tsto Kontio-Kilpiä-Valjento Oy**
2002	Lauhduttimien asennus jäähallin luoteiskulmalla olevalle terassoidulle pihaosuudelle. Jäähallin eteläsivustalta puretaan vanhat lauhduttimet ja niiden paikalle rakennetaan varasto- ja jätekatos. (14-339-C-02)	arkkitehti Seppo Kilpiä, Ark. tsto Kontio-Kilpiä-Valjento Oy
2004	**Haetaan lupaa yleisöaula A:n kahden betonirakenteiden avoportaan purkamiseen. Kaiteisiin jääviin aukkoihin rakennetaan teräsrakenteisen pinnakaiteet, jotka ovat poisnostettavia. (14-1461-D-04) (sis. poistumistielaskelmat)**	**Else Kettunen, ark. SAFA, AMFI Arkkitehdit Oy**
2006	**Jäähallin tasojen +4.90 ja +22.00 välille rakennetaan kevythissit (14-4017-D-06)**	**arkkit. Ville Niiranen, Niiranen Arkkitehdit**
2007	**E-katsomokantta laajennetaan 170m² välipohjaa lisäämällä. Uusi välipohja HE-teräspalkkien varaan liittorakenteena, betonilaatan vahvuus 180mm. (14-656-B-07)**	**arkkit. Ville Niiranen, Niiranen Arkkitehdit**
2009	**E-yleisöaula 2-kerroksen tasolla laajennetaan rakentamalla välipohja sisääntuloaulan korkeaan osaan n. 161m² alueelle. Muodostuneelle alueelle rakennetaan keittiö ja ravintola, joka sijoittuu olemassa olevan ja rakennettavan betonikaiteen rajaamalle alueelle. (14-1119-B-08)**	***arkkit. Ville Niiranen, Niiranen Arkkitehdit***

2012	Asiakaswc-tilojen uudistaminen A- ja C-auloissa, yht. 10 kappaletta. Rakennetaan erilliset etuhuoneet ja tiloja muutetaan, jolloin kioskeille muodostuu samalla eteistila. (14-3738-D-12)	arkkit. Ville Niiranen, Niiranen Arkkitehdit
2013	*Jäähallin E-yleisöaulan laajentaminen tasolla +13 (14-3443-B-13) Ei toteutettu.*	*arkkit. Ville Niiranen, Arkkitehdit Heino & Niiranen Oy*
2014	*Hakemus areenatason hyväksymisestä kokoontumistilaksi (14-2463-Y-14)*	*arkkit. Ville Niiranen, Arkkitehdit-Niiranen Oy*

LIITE 3: ALKUPERÄISET PIIRUSTUKSET

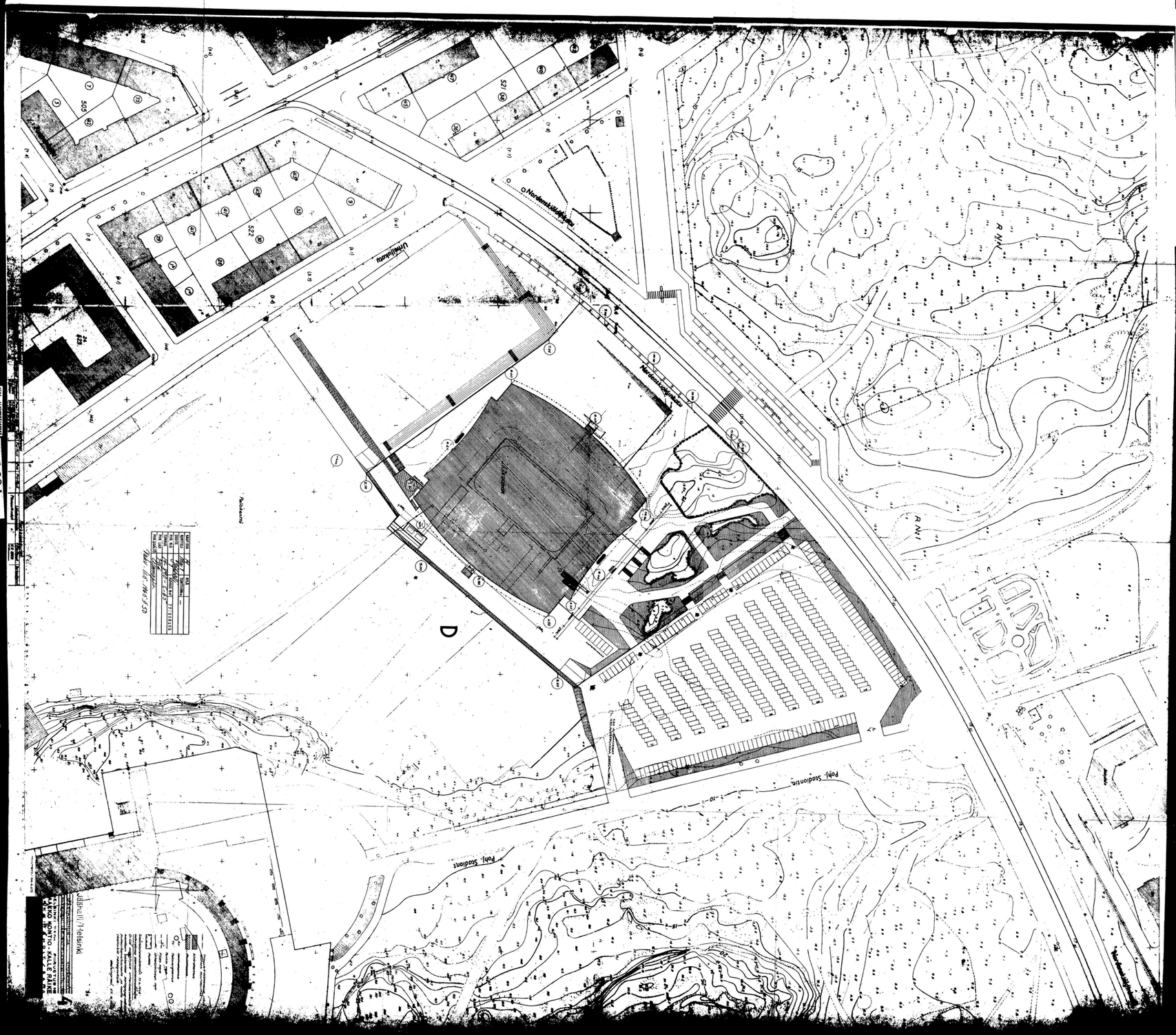

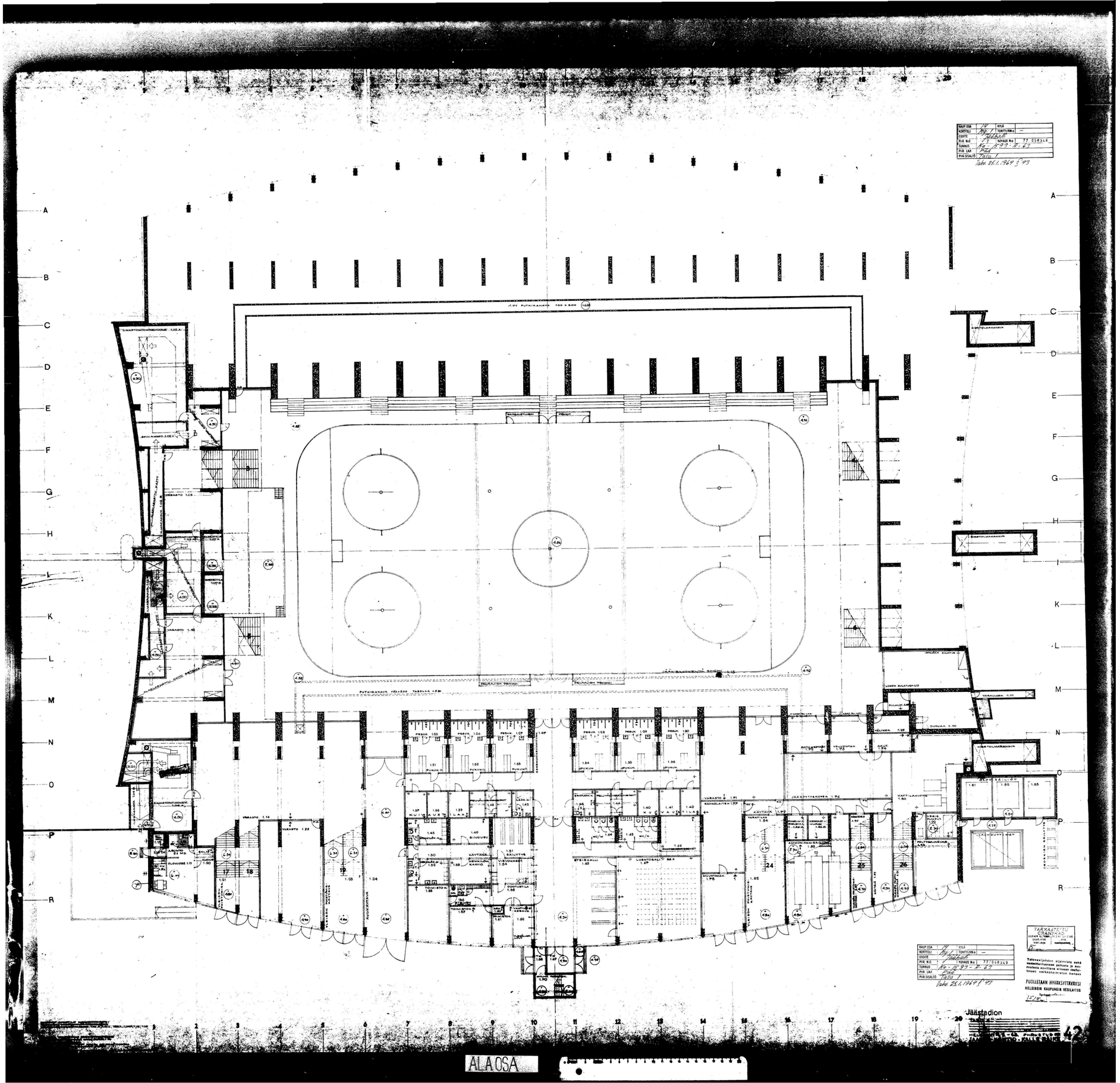
KAUP.OSA
KORTELI
OSOITE
PIR. NO
TUNNUS
PIR. LAI
PIR.SISÄLTÖ
KYLÄ
TONTTI/RN:o
KIINNIS No 77 018369
Jaosta 25.1.1969 § 43
TARKASTETTU JÄLJENNÖS
Tulevaisuudessa ajankohtaista sekä rakennuslupahakemusta jätettäessä noudatettava soveltuvin osin vaatimuksia koskevan varkauksien estämisen kanssa
PUOLLETAAN HYVÄKSYTTÄVÄKSI
HELSINGIN KAUPUNGIN VESILAITOS
Jäästadion
42
ALA OSA

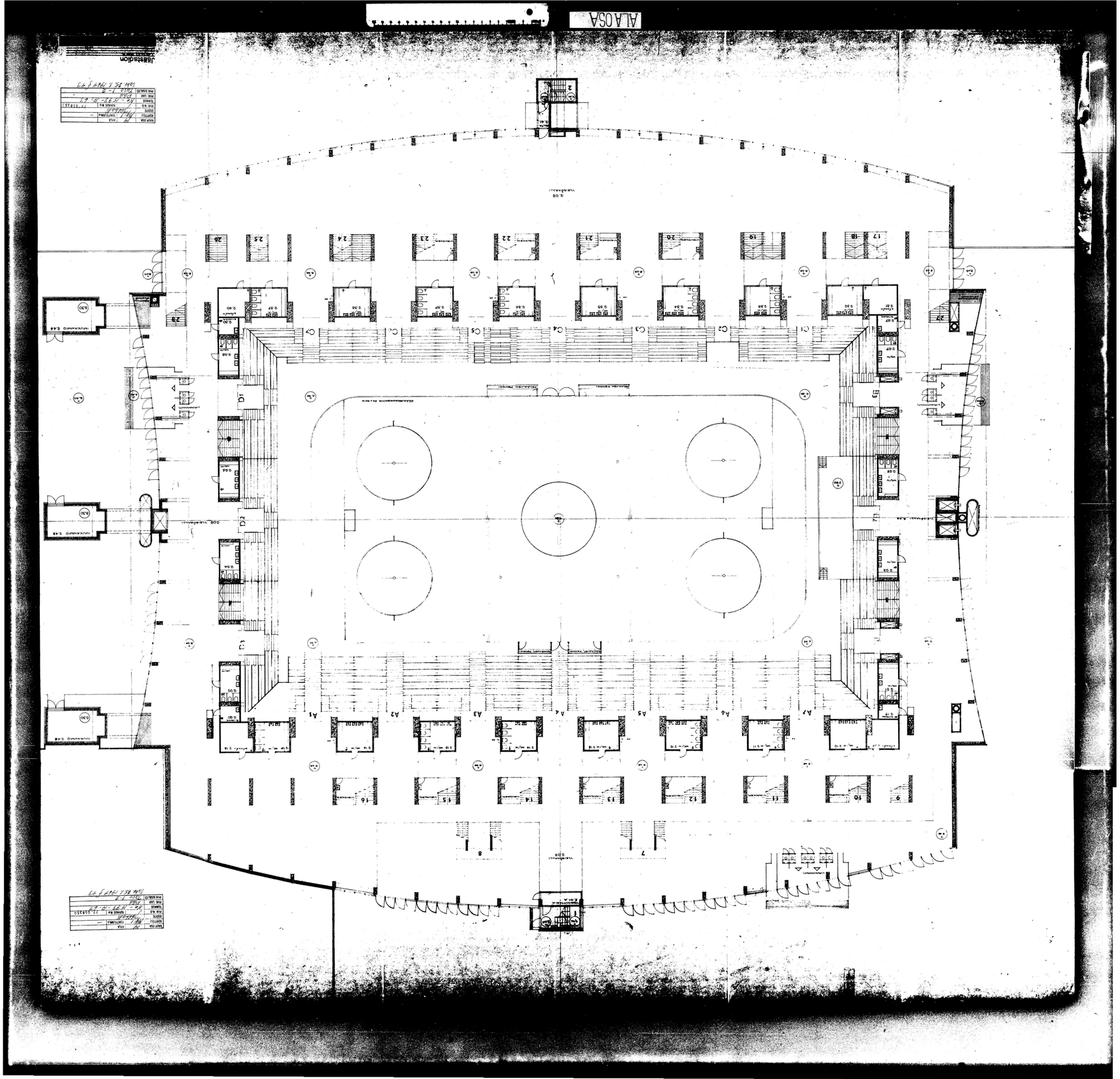
ALAOSA
Jubetalcion
KAIP OSA
KORTELI
ODDIE
PIR NO
TEMAS
PIR LAR
PIR SGALIO
VIRAGO NA
Jun 85 1 1969 J 73
A1
A2
A3
A4
A5
A6
A7
C1
C2
C3
C4
C5
C6
C7
D1
D2
E1
E2
E3
E4
E5
E6
E7
E8
E9
E10
E11
E12
E13
E14
E15
E16
E17
E18
E19
E20
E21
E22
E23
E24
E25
E26
E27
E28
E29
E30
E31
E32
E33
E34
E35
E36
E37
E38
E39
E40

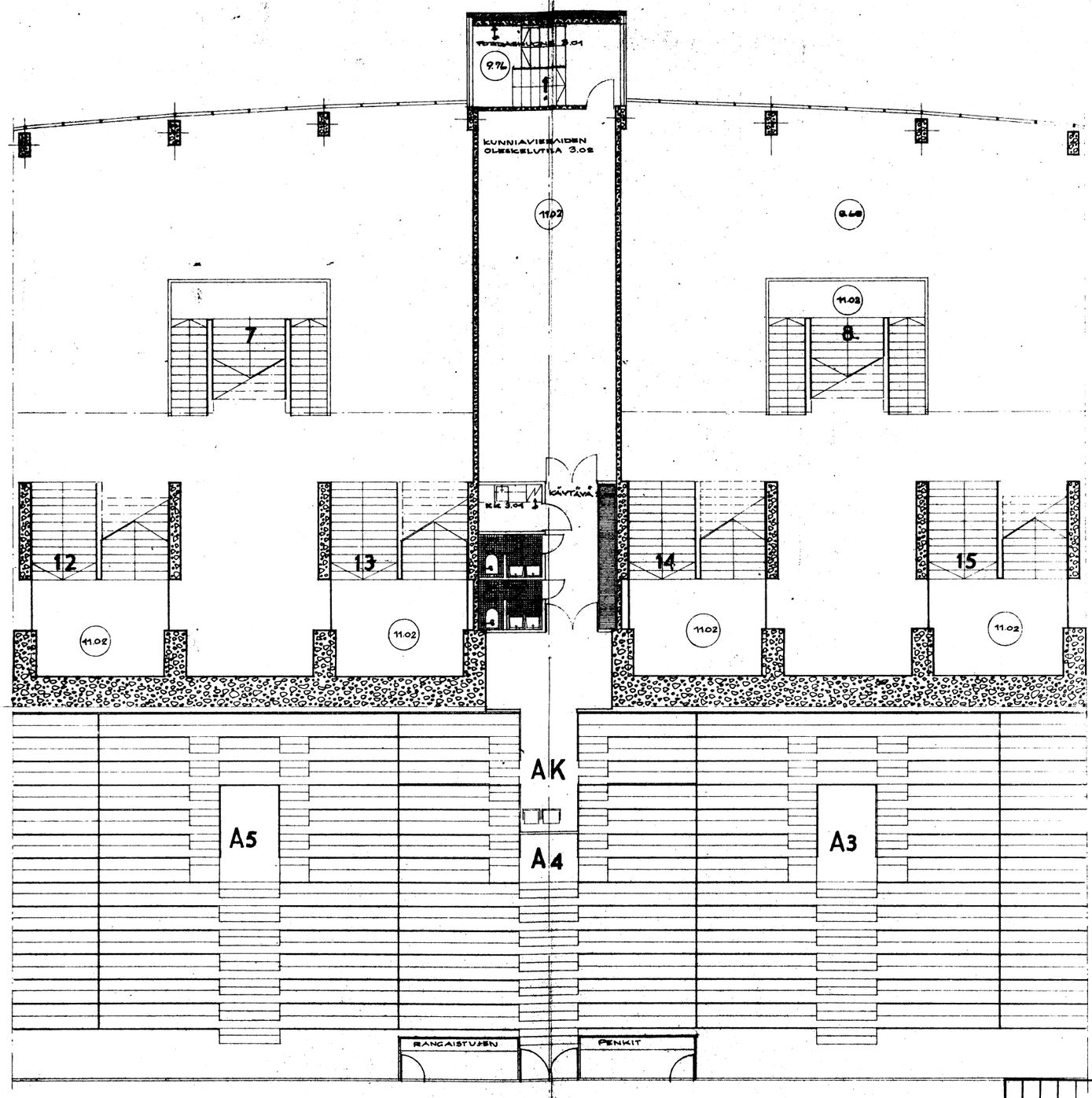

KAUP.OSA	14
KORTTELI	Pg. 1
OSOITE	Töölöntorinkatu
PIIR. N:O	
TUNNUS	Ke-1593-A-63
PIIR. LAJI	Pää
PIIR.SISÄLTÖ	Taso 3
KYLÄ	
TONTTI/RN:o	—
KUVAUS N:o	77/058352

Vahv. 25.1.1964 § 713

Jäästadion

TASO 3

KUNNIAVIERASKATSOMO, SIIHEN LIITTYVINE TILOINEEN

HELSINKI 4.9.-63 PIIRUSTUS Nº

JAAKKO KONTIO - KALLE RÄIKE

12.10.63

TARK. 7.10.63

[redacted]

4

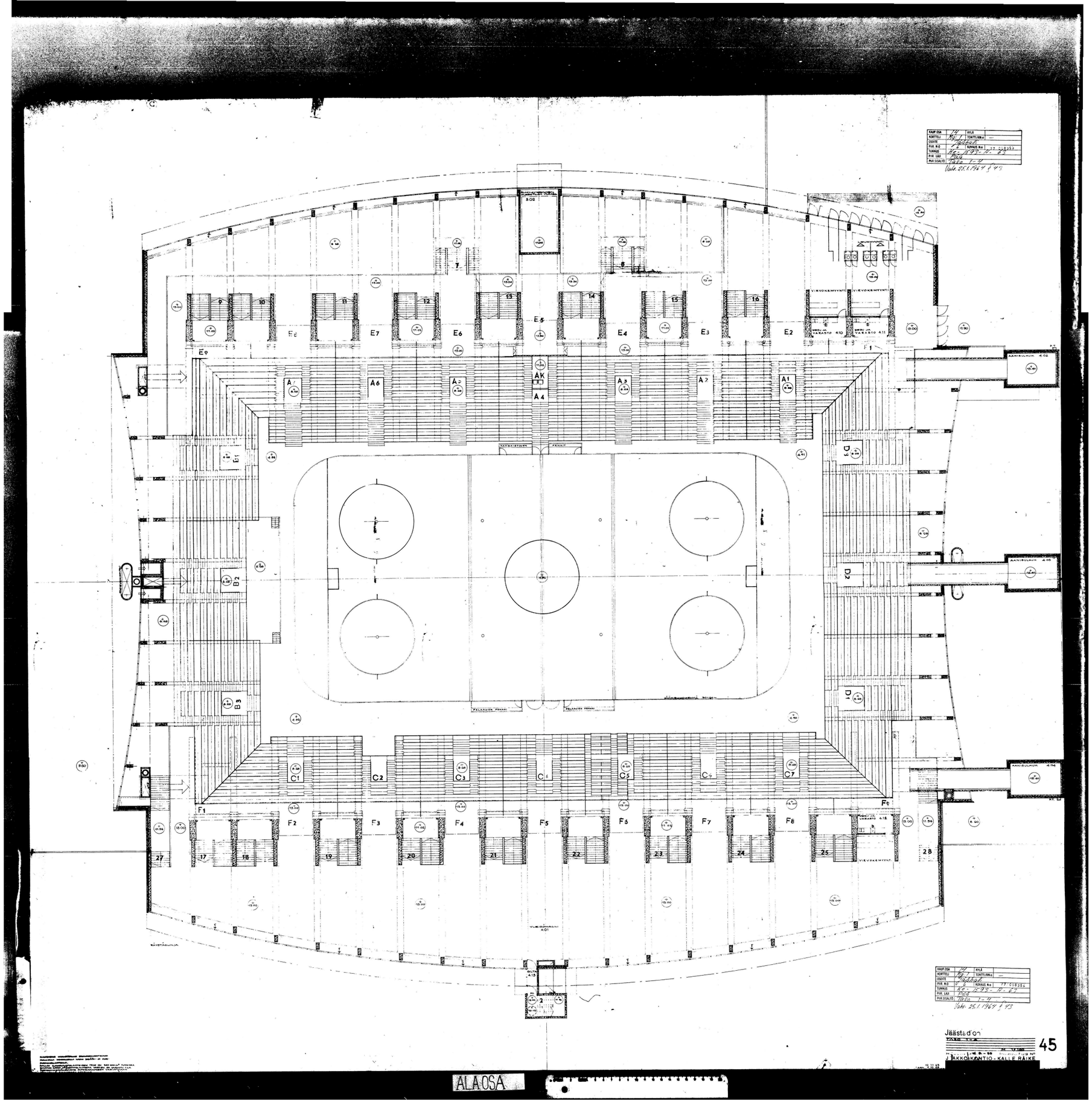
KAUP.OSA
KORTTELI
OSOITE
PIIR. NRO
TUNNUS
PIIR. LAJI
PIIR.SIJAITS.
KYLÄ
TONTTI/RN:o
KIINTEIS N:o
Vahv. 25.1.1964 § 45
E1
E2
E3
E4
E5
E6
E7
E8
E9
A1
A2
A3
A4
A5
A6
A7
AK
B1
B2
B3
C1
C2
C3
C4
C5
C6
C7
D1
D2
F1
F2
F3
F4
F5
F6
F7
F8
F9
VIEVÖKEMYYNTI
VARASTO 4.10
VARASTO 4.11
VARASTO 4.12
KANTIBULKUN 4.02
KANTIBULKUN 4.03
KANTIBULKUN 4.04
KANTIBULKUN 4.01
KAVENTAMÖN
PÄÄSAUNA
PÄÄSAUNA PENKKI
Jäästadion
45
JÄÄKOKONTIO - KALLE RÄIKE

ALA-OSA

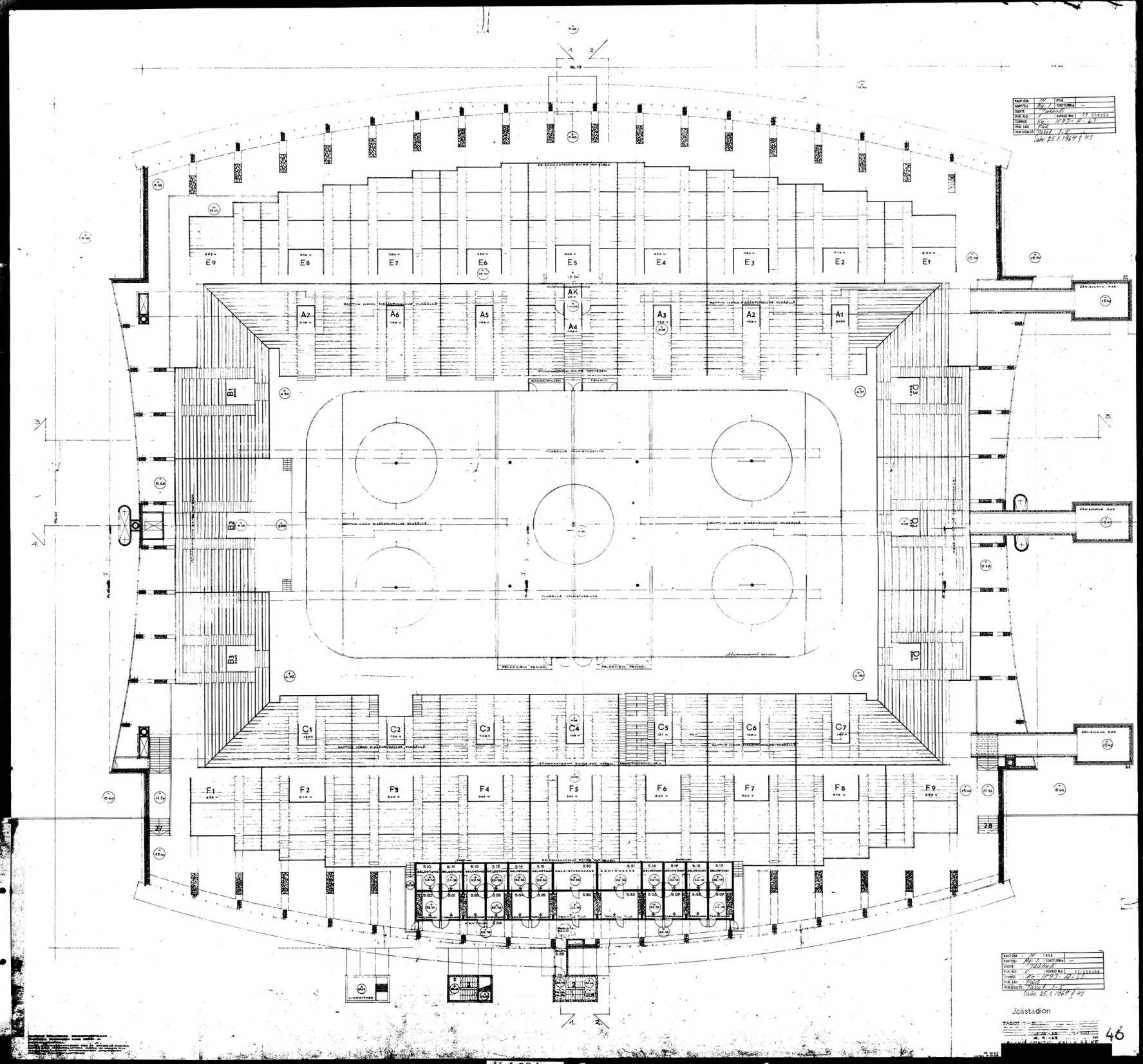
E9
E8
E7
E6
E5
E4
E3
E2
E1
AK
A7
A6
A5
A4
A3
A2
A1
B1
B2
B3
D3
D2
D1
C1
C2
C3
C4
C5
C6
C7
F1
F2
F3
F4
F5
F6
F7
F8
F9
Jäästadion
46

ALAOSA

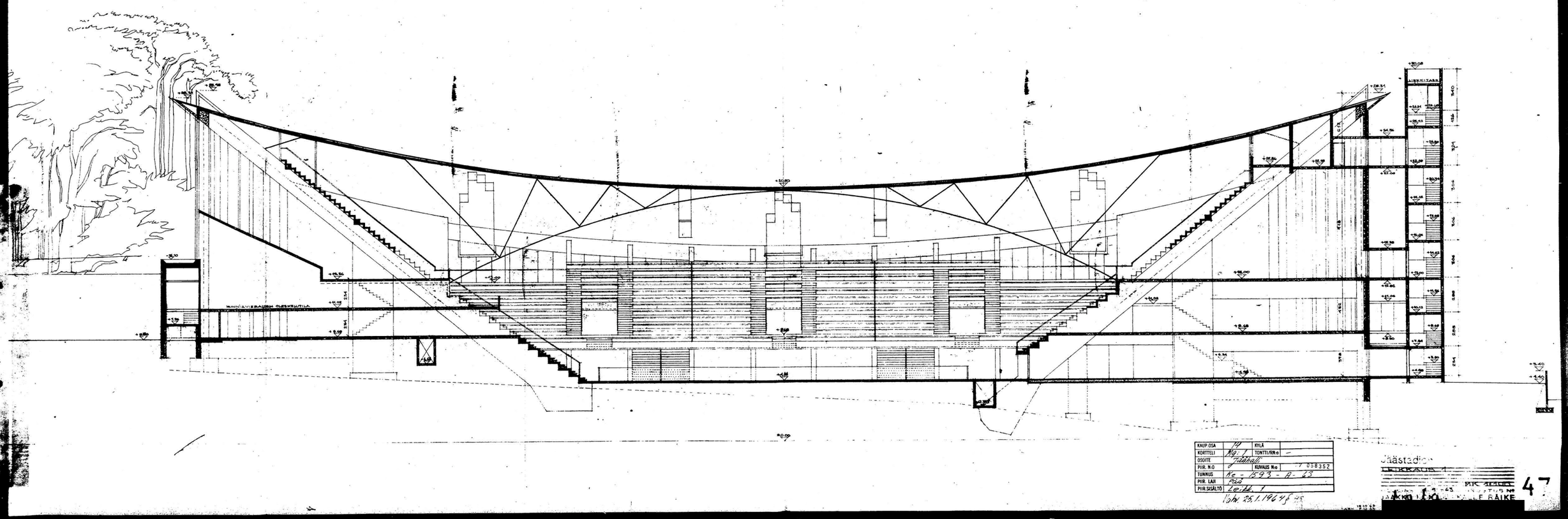

KAUP.OSA	77	KYLÄ	
KORTTELI	Mg. 1	TONTTI/SR:o	—
OSOITE	Näätäll		
PIIR. N:O		KUVAUS N:o	1 058352
TUNNUS	Ke - 1593 - A - 43		
PIIR. LAJI	Pääp		
PIIR.SISÄLTÖ	Leikk. 1		

Lsk 25.1.1964 § 45

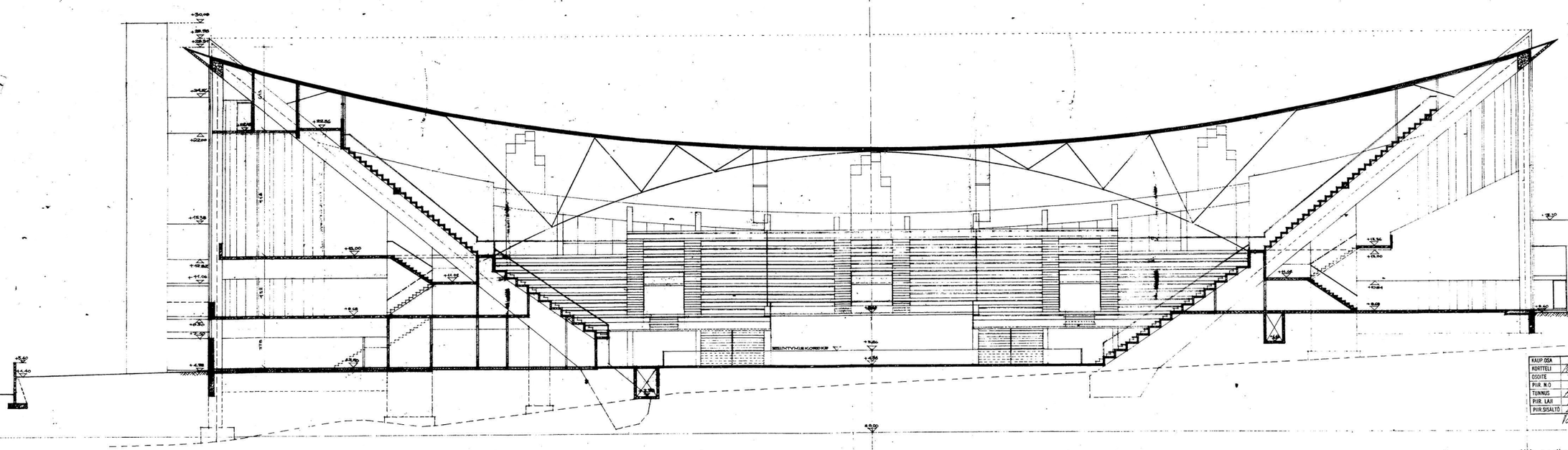

KAUP.OSA	14	KYLÄ	
KORTTELI	119	TONTTI/RN:o	—
OSOITE	Jääkaukl		
PIIR. N:O	1	KUNNUS N:o	27 058356
TUNNUS	Ke-1593-17-65		
PIIR. LAJI	Pää		
PIIR.SISÄLTÖ	Leikk. 2		

Tark. 25.1.1964 § 43

Jäästadion

LEIKKAUS 2

4.8

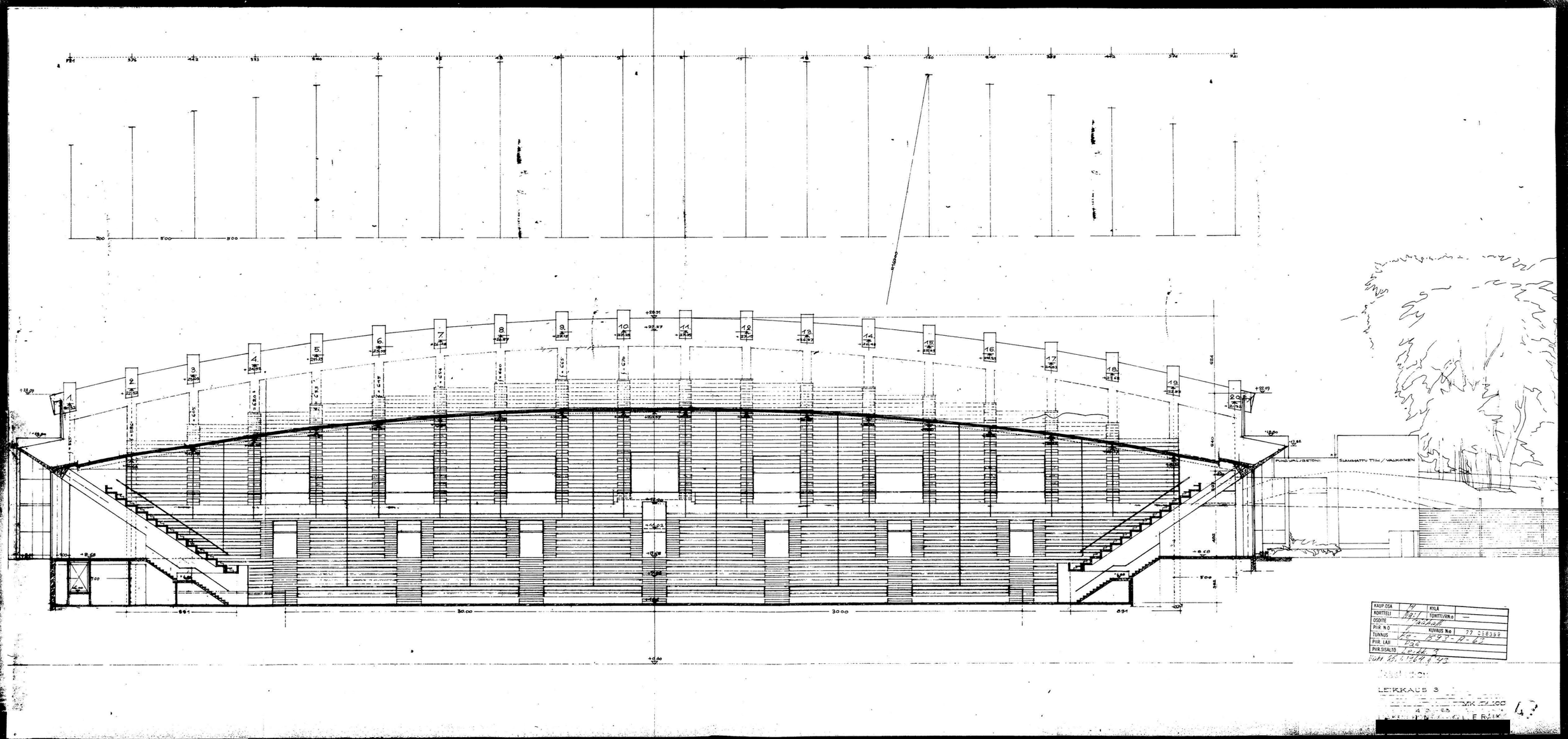

KAUP.OSA	19	KYLÄ	
KORTTELI	1931	TONTTI/RN:O	—
OSOITE	Pasilan		
PIIR. N:O		KUVAUS No	77 058339
TUNNUS	10- 6933-A-62		
PIIR. LAJI	PSA		
PIIR.SISÄLTÖ	Leikk. 3		

LEIKKAUS 3

MK 1:100

4.9.65

[redacted]

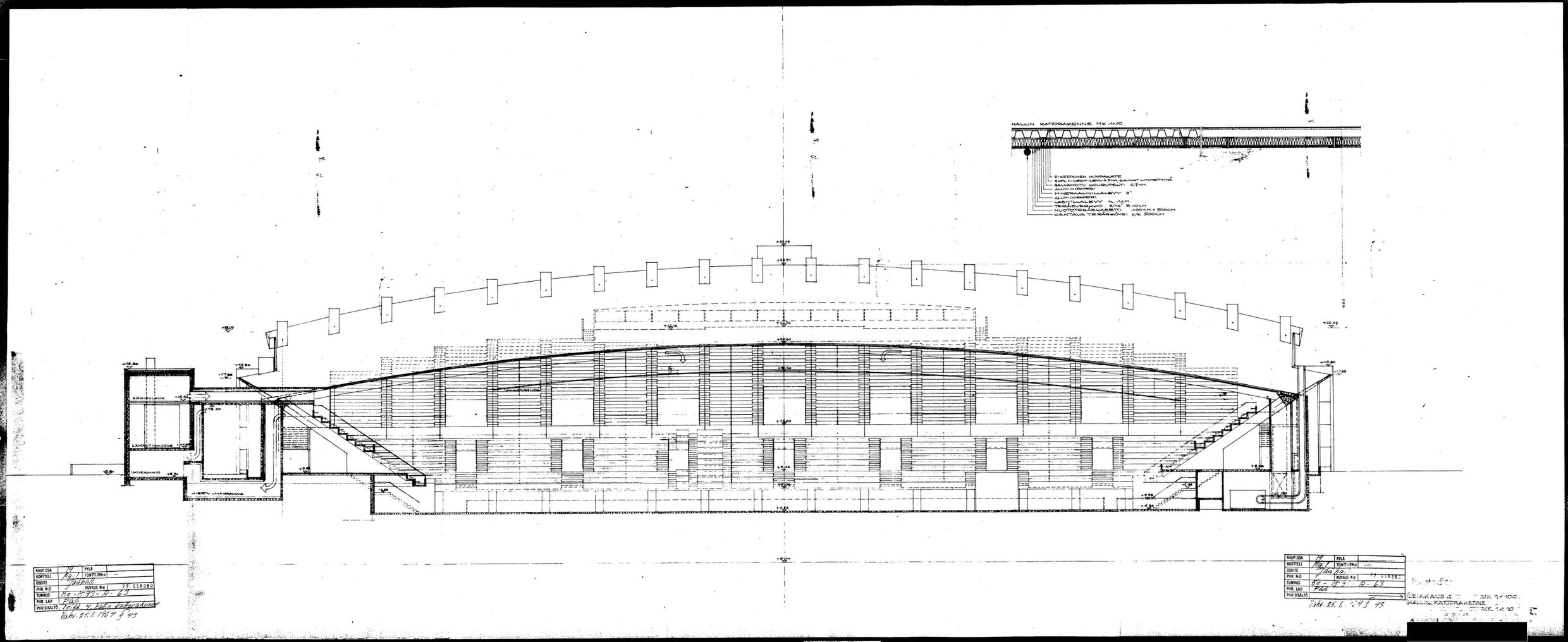
HALLIN KATTORAKENNE MK 1:10
1 E-KESTÄINEN HUOVRAKATE
2 KPL KINDERT-LEVY 8 MM, SAUMAT LUMITIIVIKSI
3 SAUMANAUHA KOUROUTELTI 0,7 MM
4 ALUSKATTO
5 MINERAALIVILLALEVY 3"
6 ALUSKANNETSI
7 LASIVILLALEVY N. 45 KG
8 TEräsverkko 3/16" 8 x 10 CM
9 HUOTOTERÄSKASETTI 100 CM x 300 CM
10 KANTAVA TERÄSRAKENNE K/K 300 CM
KÄNIBULKUK
LÄMMITINYKSIKÖN
IMUKAMMIO
KIERTO LUMIKÄNNÄ
KAUP.OSA
KORTTELI
OSOITE
PIIR. N:O
TUNNUS
PIIR. LAJI
PIIR SISÄLTÖ
RYLÄ
TONTTI/RN:O
KUVAUS N:O
77 058361
Ro-1
Pääkoll.
Ro-1-77-A-63
Poik.
Tehd. H. Kalla Säätiöstä
Vahv. 25.1.1964 § 43
LEIKKAUS A
MK 1:100
HALLIN KATTORAKENNE
MK 1:10

OIKEA

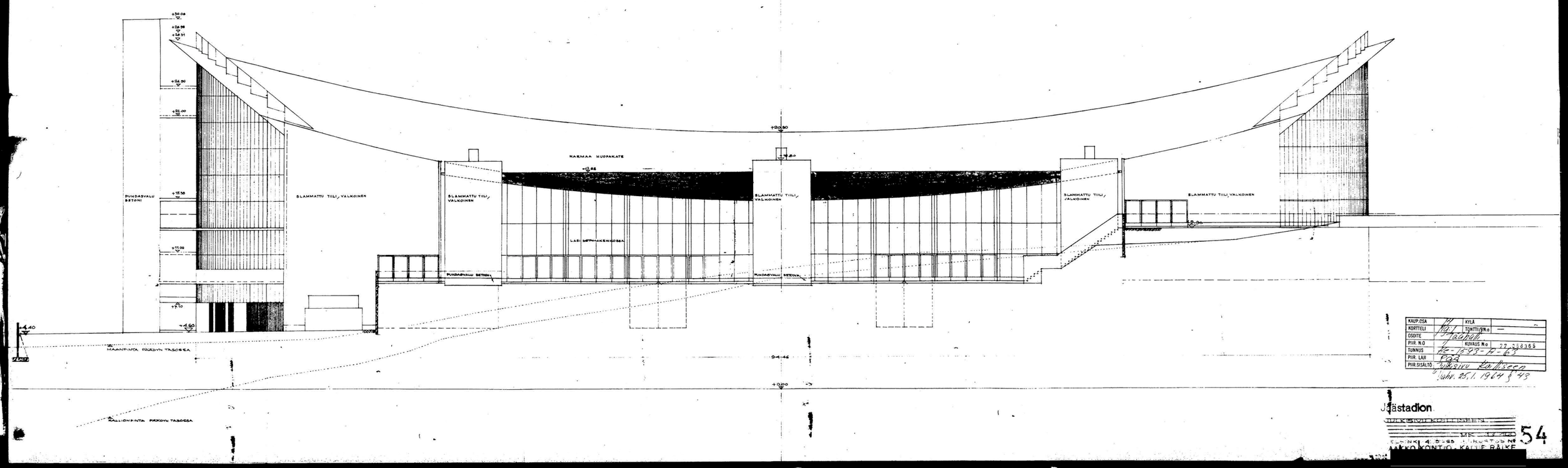

KAUP.OSA		KYLÄ	
KORTTELI		TONTTI/RN:o	—
OSOITE	Hämeenkatu		
PIIR. N:O		KUVAUS N:o	27-258365
TUNNUS	PE-1599-A-63		
PIIR. LAJI	Pääpiirustus		
PIIR.SISÄLTÖ	Julkisivu Kallioon		

Jähl. 25.1.1964 § 43

Jäätstadion

JULKISIVUPIIRUSTUS

MK 1:200

HELSINKI 4.5.63 PIIRUSTUS Nº 54

MAKO KONTIO - KALLE RÄIKE

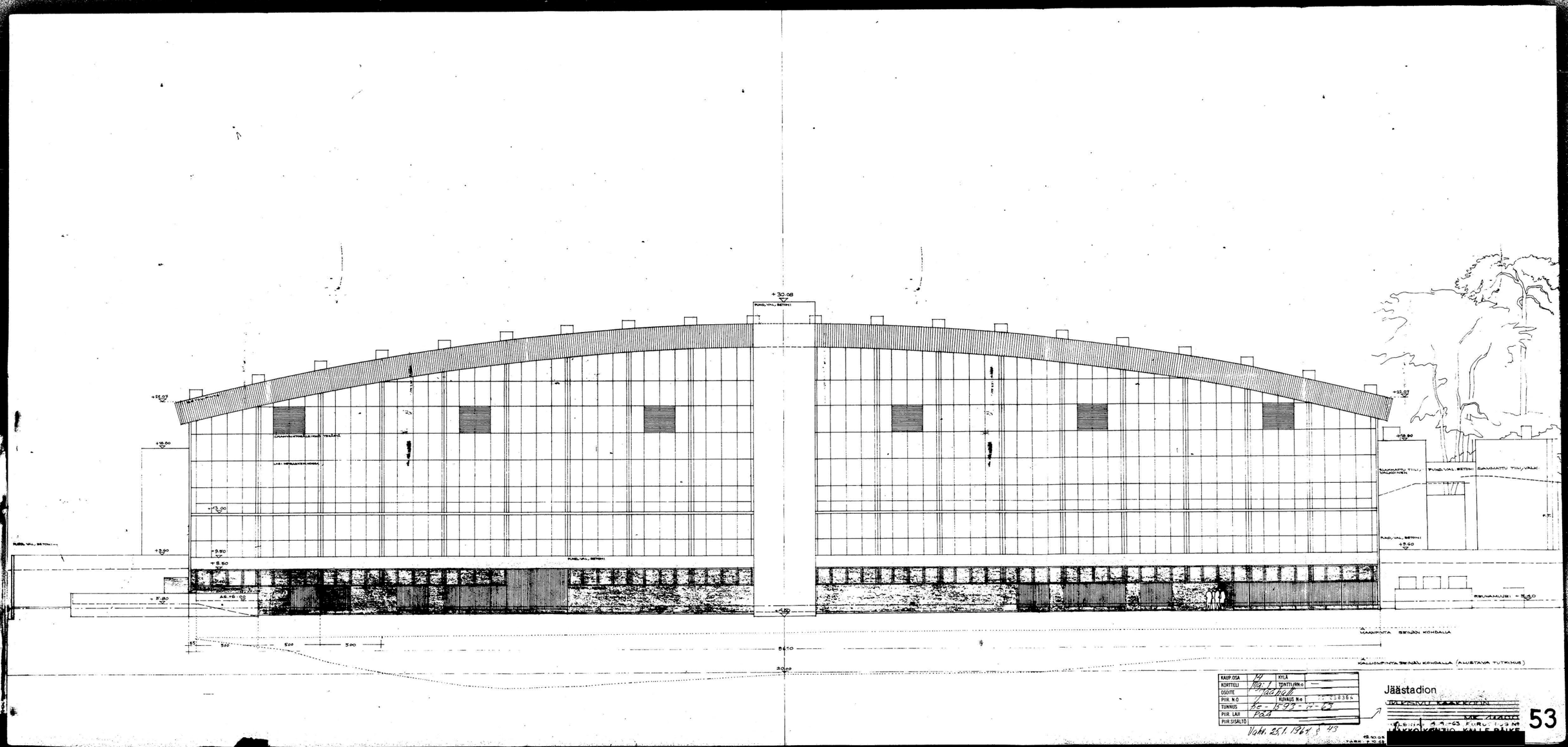
+30.08
RUND. VAL. BETONI
+25.03
+18.00
+13.00
+8.50
+8.50
+7.80
AS. +10.00
RUND. VAL. BETONI
+3.60
RENNAKKOJEN +3.60
MAANPINTA SEINÄN KOHDALLA
KALLIOPINTA SEINÄN KOHDALLA (ALUSTAVA TUTKIMUS)
500
500
500
8610
2000
KAUP.OSA
KORTTELI
OSOITE
PIIR. N:O
TUNNUS
PIIR. LAJI
PIIR.SISÄLTÖ
KYLÄ
TONTTI/RN:O
KUVAUS N:O
Jäästadion
53

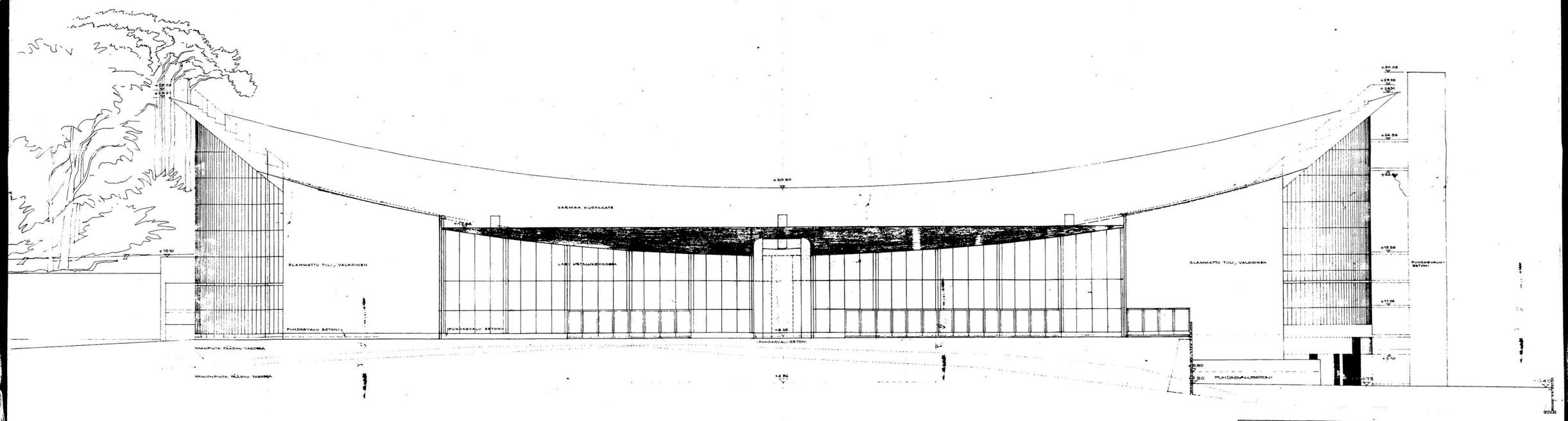

KAUP.OSA	14	KYLÄ	
KORTTELI	Ng.1	TONTTI/RN.o	—
OSOITE	Jaahall		
PIIR. N:O		KUVAUS N:o	77-238383
TUNNUS	Ke-593-H-63		
PIIR. LAJI	Pad		
PIIR.SISÄLTÖ			

Vahv. 25.1.1964 § 43

Jäästation

JULKISIVU LOUNAASEEN

MK 1:100

NP

PAIKE PAIKE

52

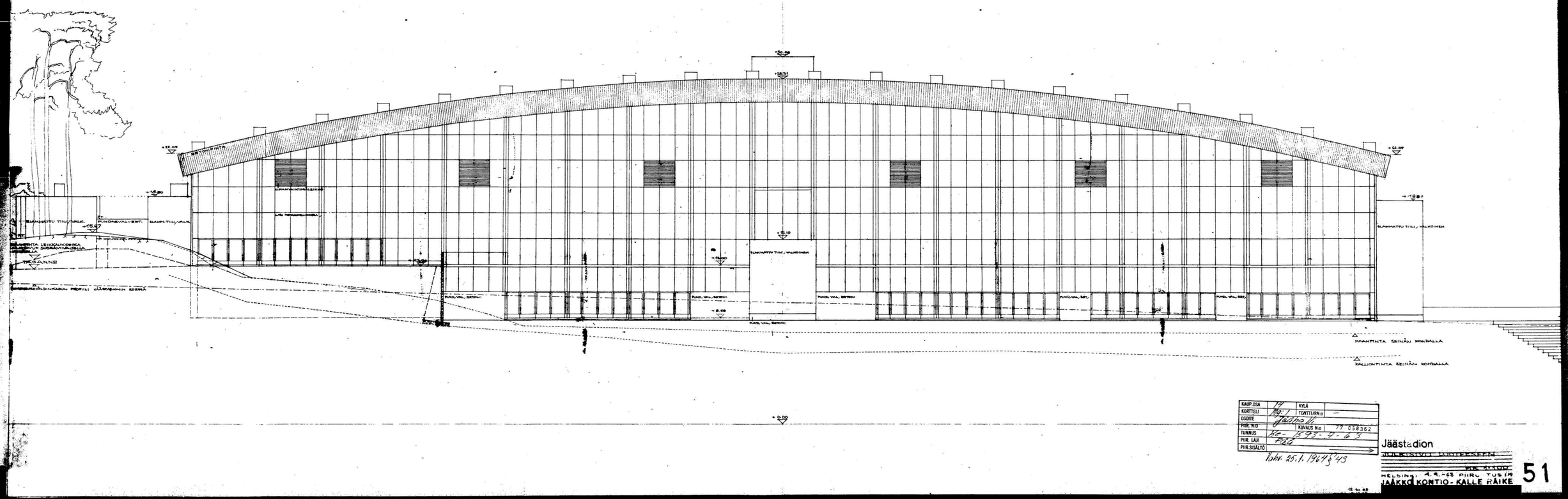

KAUP.OSA	77	KYLÄ	
KORTTELI	119:1	TONTTI/SN.o	—
OSOITE	Jäähalli		
PIIR. N:O		KUVAUS N:o	77 058362
TUNNUS	10-1593-7-63		
PIIR. LAJI	1:20		
PIIR.SISÄLTÖ			

Tahl. 25.1.1964 8'43

Jäästadion

JULKISIVU KUITERSEEN

MK ASEMA

HELSINGI 4.9.-63 PIIRI. TUSIN

JAAKKO KONTIO - KALLE RÄIKE

51